

Sanomalehti Karjalan Maan poliittiset näkemykset 1930-luvulla

Itä-Suomen yliopisto

Yhteiskuntatieteiden ja kauppätieteiden tiedekunta

Historia- ja maantieteiden laitos

Suomen historian Pro gradu -tutkielma

Toukokuu 2019

Tekijä: Joonas Piipponen 259607

Ohjaaja: Arto Nevala

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO, TUTKIMUSTIEDOTE

Tekijä: Joonas Piipponen

Opiskelijanumero: 259607

Tutkielman nimi: Sanomalehti Karjalan Maan poliittiset näkemykset 1930-luvulla

Tiedekunta/oppiaine: Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta, Suomen historia

Sivumäärä: 118 + 5

Aika ja paikka: Toukokuu 2019, Joensuu

Pro-gradu tutkielma käsittelee Sanomalehti Karjalan Maan poliittisia näkemyksiä 1930-luvulla. Tutkimustehtävinä on selvittää mitä Karjalan Maa kirjoitti äärioikeistosta ja kommunisteista vuosina 1930-1932. Tämän lisäksi tutkimuksessa on tarkoitus selvittää mitä lehti kirjoitti punamultayhteistyöstä vuosina 1936-1939. vielä mitä erilaisia retorisia keinoja lehdessä käytettiin.

Tutkimustehtäviin vastataan Karjalan Maa lehtien avulla. Karjalan Maa oli Maalaisliiton paikallislehti Joensuun ja Pohjois-Karjalan alueella. Lehti oli toiminnassa vuosina 1917–2011. Tutkin lehtiä vuosilta 1930-1932 ja 1936-1939. Tutkimalla ajanjaksolla Karjalan Maa lehden numeroita ilmestyi kolme kertaa viikossa tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin. Lähdeaineistoksi on valikoitu lehden pääkirjoitukset, mielipidekirjoitukset, pakinat ja artikkelit lähdeaineistona. Tutkimusmetodeina on käytetty sisällönanalyysia sekä retorista analyysia.

Karjalan Maa suhtautui negatiivisesti äärioikeiston toimintaan 1930-luvun alussa. Lehdessä seurattiin eritoten Lapuan liikkeen toimintaa. Karjalan Maa irtisanoutui Lapuan liikkeen toimista Työn Äänen kirjapainon tuhoamisen yhteydessä. Tämän jälkeen Karjalan Maa hyökkäsi Lapuan liikettä vastaan kritisoiden liikkeen tekemiä kyydityksiä, pahoinpitelyjä, laittomuuksia ja ulkoparlamentaarista toimintaa. Lehden mukaan kansanvaltaista parlamentarismia oli suojeltava äärioikeistolta. Mäntsälän Kapinan jälkeen Karjalan Maa vaati kovia tuomioita kapinaan osallistuneille.

Kommunisteja kohtaan Karjalan Maa suhtautui kuin mikä tahansa aikalainen porvarilehti. Karjalan Maassa haluttiin, että kommunistien toiminta kielletään lainsäädännöllä. Lehti vastusti kuitenkin kaikenlaista ulkoparlamentaarista painostusta, jota harrastettiin kommunistilakien yhteydessä. Etenkin kommunistien ulkoparlamentaarinen toiminta huolestutti Karjalan Maan toimittajia. Niin sanotut kommunistilait otettiin ilolla vastaan lehdessä.

Kirjoituksissa esiintyi monia erilaisia retorisia keinoja. Tiettyjä retorisia keinoja käytettiin enemmän kuin toisia. Usein käytettyjä retorisia keinoja olivat muun muassa kolmen listan käyttö, havainnolliset esimerkit, ääri-ilmaisut, kategorisointi ja ei-numeraalinen ja numeraalinen määrällistäminen.

Sisällys

1. Johdanto	4
1.1 Poliittinen tilanne Suomessa 1930-luvulla	4
1.2 Tutkimustehtävä.....	6
1.3 Aineisto ja metodi	7
1.4 Tutkimusperinne	10
2. Äärioikeistolaisuus.....	13
2.1 Äärioikeistolaisuus ja poliittinen kenttä	13
2.2 Äärioikeistolaisuudesta kirjoitetaan runsaasti.....	21
2.3 Työn äänen tapaus nostaa keskustelun	22
2.4 Talonpoikaismarssi jakaa mielipiteitä	26
2.5 Nyt mentiin rajan yli – kyyditykset.....	29
2.6 Eduskuntavaaleista presidentinvaaleihin	35
2.7 Muut organisaatiot	44
2.8 Loppu laittomuuksille – Mäntsälän Kapina.....	48
3. Kommunismi ja äärivasemmisto	58
3.1 Kommunismin poliittinen kenttä Suomessa	58
3.2 Hiipuva into kirjoituksissa kommunisteja vastaan.....	61
3.3 Kommunistien poliittinen toiminta	62
3.4 Kommunistien ulkoparlamentaarinen toiminta.....	65
3.5 Kommunismi muserrettava laillisin keinoin.....	71
4. Porvaristo hajoilee – kohti punamultahallitusta.....	80
4.1 Punamultayhteistyön poliittinen kenttä	80
4.2 Lehden kirjoitukset punamultayhteistyöstä	85
4.3 Kohti punamultahallitusta.....	86
4.4 Välikikko oikeiston kanssa.....	98
4.5 Punamultahallituksen toimet.....	106
5. Johtopäätökset	116
Lähteet ja tutkimuskirjallisuus	120

1. Johdanto

1.1 Poliittinen tilanne Suomessa 1930-luvulla

Poliittinen tilanne oli hyvin sekava 1930-luvun alussa. Niin äärioikeisto kuin äärivasemmisto olivat merkittäviä poliittisia voimia. Äärivasemmiston toimintaa oli rajoitettu esimerkiksi painolain ja vaalilain muutoksilla sekä tasavallan suojelulaille. Äärioikeiston toimintaa ei ollut rajoitettu. VäkivaltaisuuDET olivat melkein arkipäivää politiikassa ja oikeistolainen vallankaappaus oli hyvin lähellä. Sosiaalidemokraatit ja kommunistit tekivät toisiinsa pesäeroa ja erottautuivat lopullisesti. Oikeistossa taas syntyi radikaaleja liikkeitä, jotka pyrkivät vastustamaan ja kieltämään kommunismin ja vasemmiston Suomessa.¹

Suurimpana poliittisena voimana äärioikeistossa esiintyi Lapuan liike. Liike vastusti kommunismia ja vasemmistoa, ja pyrki kieltämään ne. Aluksi liike pyrki vaikuttamaan painostamalla hallitusta ja eduskuntaa kommunistilakien tekoon, mutta myöhemmin liike käytti myös laittomia keinoja. Liike toimi laittomasti muun muassa kyydittämällä ihmisiä, sosialistien kokoontumisten hajottamisella, pahoinpitelemällä vastustajia ja painokoneiden ja tilojen hajottamisella. Korkeita virkamiehiä ja kansanedustajia kyyditettiin. Liike onnistui painostamaan hallituksen ja eduskunnan säätämään kommunistilait, joilla rajoitettiin painovapautta, yhdistyslakia muutettiin ja vaalikelpoisten joukkoa vähennettiin. Käytännössä kansalaisten perusoikeuksia kavennettiin.²

Nämäkään toimenpiteet eivät riittäneet Lapuan liikkeelle, vaan se vaati yhä enemmän. Lopulta yleinen mielipide kääntyi liikettä vastaan. Vuonna 1930 järjestö yritti kyydittää entisen tasavallan presidentin K.J. Ståhlbergin. Tämä sai poliittiset piirit kuin lehdistönkin vastustamaan Lapuan liikettä. Vuonna 1932 järjestö yritti vielä kaataa hallituksen Mäntsälän kapinassa. Kapina kukistettiin presidentti P.E. Svinhufvudin puheen avulla ja Lapuan liike lopetettiin tasavallan suojelulain nojalla. Kumoukselliset voimat niin vasemmalta kuin oikealta oli kukistettu ja laillisuus vei voiton. Monet entiset lapualaiset olivat perustamassa Isänmaallista Kansanliikettä, uutta oikeistoradikaalia järjestöä.

3

Ääriliikkeiden tukahduttamisen jälkeen tilanne rauhoittui Suomessa. Kivimäen porvarillinen vähemmistöhallitus toimi vuodet 1932–1936. Hallitus oli hataralla pohjalla alusta alkaen. Jo

¹ Hentilä 2009, 152-154; Uola 2006, 200-201.

² Hentilä 2009, 154; Ylikangas 2007, 236-237.

³ Hyvämäki 1964, 165-166; Ylikangas 2007, 238-239.

kielikysymyksessä hallitus oli tukalassa tilanteessa ja vetikin pois kaikki ehdotuksensa lakimuutoksista. Hallitus ehdotti esimerkiksi erillisen ruotsinkielisen yliopistonosaston perustamista, mutta aitosuomalaisten vahvan reaktion myötä hallitus luopui tästä ajatuksesta. Kansanpuolueen lähtö hallituksesta 1936, Edistyspuolueen tappio vuonna 1936 ja Sosiaalidemokraattisen Puolueen (SDP) vaalivoitot vuosina 1933 ja 1936 ajoivat hallituksen umpikujaan. Hallitus kaatui lokakuussa 1936 hallituksen itse tekemään luottamuskysymykseen rikoslain ja sotaväen rikoslain muutoksista.⁴

Kivimäen hallituksen kaatumisen myötä sosiaalidemokraattien Väinö Tanner ilmoitti halunsa osallistua enemmistöhallitusneuvotteluihin. Presidentti Svinhufvud kieltäytyi tarjoamasta neuvottelupaikkaa. Samalla Kokoomus yritti lähentyä Maalaisliittoa ja tarjosi heille paikkaa porvarihallituksessa. Maalaisliiton kieltäytyttyä tästä oli tie auki punamultayhteistyölle.⁵

Presidentinvaaleissa 1937 sosiaalidemokraatit tukivat ensin ensimmäisellä kierroksella K. J. Ståhlbergiä ja toisella kierroksella Kyösti Kalliota. Kyösti Kallio voitti vaalit ja punamultahallituksen synty oli valmis. Maalaisliitto, Edistyspuolue ja Sosiaalidemokraattinen Puolue muodostivat enemmistöhallituksen, joka oli toiminnassa vuodesta 1937 vuoteen 1939. Pääministerin paikka annettiin kompromissina edistyspuolueen Aimo Cajanderille. Hallitus muun muassa pyrki edistämään pohjoismaista yhteistyötä ja kieltämään Isänmaallisen Kansanliikkeen, missä se kuitenkin epäonnistui. Maalaisliiton läheneminen vasemmistoon päin aiheutti suhteiden huononemisen oikeiston kanssa.⁶

Ennen talvisodan syttymistä Cajanderin hallitus ei taipunut Moskovan ehtoihin alueluovutuksista, vaan noudatti ulkopoliittisesti tiukkaa linjaa. Neuvostoliiton hyökättyä Suomeen 30. maaliskuuta 1939 Cajanderin hallitus erosi tehtävistään. Uuden hallituksen muodostivat Suomen Ruotsalaisten Kansanpuolue (RKP), Edistyspuolue SDP ja Maalaisliitto. Risto Rytistä tuli Suomen pääministeri. Rytin hallitus pyrki palauttamaan rauhan ja hallitus vetosi länsivaltioihin avun saamiseksi. Rytin hallitus allekirjoitti Moskovan rauhansopimuksen Neuvostoliiton kanssa 13. maaliskuuta 1940. Kahden maalaisliiton ministerin erottua hallituksesta muodosti Risto Rytin uuden hallituksen kaikkien muiden eduskuntapuolueiden paitsi Isänmaallisen kansallisliikkeen kanssa 27.3.1940.⁷

⁴ Hentilä 2009, 169-170; Jutikkala 1977, 175-176.

⁵ Hentilä 2009, 170; Jutikkala 1977, 178.

⁶ Hyvämäki 1964, 201; Jussila (et.al) 2009, 171-172.

⁷ Jutikkala 1977, 198-201, 214-215.

1.2 Tutkimustehtävä

Tutkimuksessani tarkastelen *Karjalan maan* kirjoituksia koskien 1930-luvun poliittista tilannetta. Keskityn tutkimuksessani lehdessä julkaistuihin pääkirjoituksiin, artikkeleihin, mielipidekirjoituksiin ja pakinoihin. En analysoi uutistekstejä, mutta otan huomioon minkälaisia uutisia, on julkaistu.

Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenäni on mitä *Karjalan Maa* kirjoitti oikeistoradikalismista ja ääri vasemmistosta vuosina 1930–1932. Tarkoitukseni on selvittää, miten lehti suhtautui radikaalin oikeiston nousuun 1930-luvulla ja sen mukana tulleeisiin ilmiöihin, esimerkiksi poliittisen väkivaltaan ja laittomuuksiin. Oikeistoradikalismiin lisäksi on myös otettava huomioon kommunistien toiminta, joka yhtenä tekijänä nosti äärioikeistoa Suomessa. Tämän vuoksi selvitän mitä mieltä lehti oli ääri vasemmiston toimista 1930-luvun alussa. Näin pystyn tarkastelemaan laajempaa ilmiötä lehden suhtautumista ääri liikkeisiin.

Toisena tutkimuskysymyksenäni on mitä *Karjalan Maa* kirjoitti punamultayhteistyöstä vuosina 1936–1939. Sen lisäksi, että selvitän lehden kannan punamultayhteistyöhön, pyrin myös selvittämään, tapahtuuko suhtautumisessa muutoksia vuosina 1936–1939. Punamultayhteistyön osalta on mielenkiintoista havainnoida, kuinka lehti suhtautui yhteistyöhön vasemmiston kanssa. Pitää muistaa, että varsinkin 1930-luvun alussa maalaisliitto oli vielä hyvin porvarillinen puolue, minkä vuoksi *Karjalan maan* kirjoittelussa näkyy varmasti muutoksia vasemmiston osalta 1930-luvun loppupuolella.

Kolmantena tutkimuskysymyksenäni on, millaisia retoriikan keinoja *Karjalan Maa* käytti pyrkiessään vaikuttamaan lukijoihinsa. Tarkoitukseni on antaa selvä kuvaus räväkästä retoriikasta, jota 1930-luvulla käytettiin *Karjalan maassa*. Lehdistön kielenkäyttö oli 1930-luvulla terävää, joten erilaisia retorisia keinoja näkyy varmasti.

Ajallisesti olen rajannut tutkimukseni koskemaan vuosia 1930–1932 ja 1936–1939. Käytän kaikkia tällä ajalla ilmestyneitä *Karjalan Maa* lehtiä lähdeaineistona. Tutkimukseni rajausta perustelen sillä, että tällä tavoin saan kokonaiskuvan lehden kirjittelusta liittyen radikaaliin oikeistoon ja kommunismiin 1930-luvun alussa. Punamultayhteistyö sosiaalidemokraattien ja Maalaisliiton välillä alkaa neuvotteluina vuonna 1936 ja ensimmäinen punamultahallitus on toiminnassa vuodet 1937–1939. Rajaamalla tutkimukseni näin, saan myös hyvin vastaukset tutkimuskysymyksiini ja voin jättää pois 1930-luvun puolivälin, jolloin sisäpolitiikassa ei tapahtunut paljon muutoksia. Suomen sisäpolitiikassa 1930-luvun alku ja loppupuoli ovat paljon tapahtumarikkaampia kuin 1930-luvun

keskivaihe. Näiden asioiden lisäksi suuremman aikavälin käyttäminen tutkimuksessa johtaisi myös kohtuuttoman suureen materiaalmäärään.

Pyrin tutkimuksessani käyttämään mahdollisimman kattavaa aineistoa lehdestä lähteenä ja pyrin käyttämään paljon suoria lainauksia lehdistä. Siteeraamaani lainaukset ovat ajallisesti ja teemallisesti hyvin vaihteleva, mutta tietyt historialliset tapahtumat korostuvat. Esimerkiksi Mäntsälän kapinasta ja punamultahallituksen syntymästä on enemmän lainauksia. Yksittäinen tärkeä mielipidekirjoitus on voinut jäänyt huomioimatta, mutta se tuskin vaikuttaa lopputuloksiin mitenkään.

1.3 Aineisto ja metodi

Tutkimuksessani käytän lähdeaineistona *Karjalan Maa* lehteä. Valitsin *Karjalan Maan* sen vuoksi, että siitä on tehty hyvin vähän tutkimusta, käytännössä vain yksi historiikki ja lehteä on hieman sivuttu Suomen sanomalehdistön historian yleisteoksissa. Monista muista lehdistä, on tehty tämänkaltaisia tutkimuksia. Esimerkiksi *Karjalaisesta* on Heikki Eskelinen tehnyt pro gradu -tutkielman nimeltään *Sanomalehti Karjalaisen asennoituminen keskeisiin Suomen poliittisiin aatesuuntiin vuosina 1929-1939*. Lähdeaineistoa on myös runsaasti saatavilla ja se on helposti saatavilla, joka helpottaa tutkimuksen tekoa. Lähdeaineisto löytyy Itä-Suomen yliopiston Joensuun kampuksen kirjastosta mikrofilminä.

Maalaisliiton kannatuksen kasvu vuonna 1918 Pohjois-Karjalassa loi alun Maalaisliiton pohjoiskarjalaiselle paikallislehdelle. Aluksi paikallislehden nimeksi valittiin Korpi-Jaakko, mutta se ei ollut pitkään toiminnassa, vaan hankki itselleen määräaikaisen lakkautustuomion kesällä 1918. Tämän jälkeen syksyllä 1918 lehden nimi muutettiin *Karjalan Maaksi*. Uudella nimellä pyrittiin tuomaan esille lehden siteet maakuntaan.⁸ Lehti oli alusta asti aina sen loppumiseen vuoteen 2011 asti Maalaisliiton ja myöhemmin Keskustapuolueen paikallislehti.

Lehden päätoimittajina toimi tutkimukseni ajanjaksolla kaksi eri henkilöä. Vuodesta 1918 vuoteen 1933 päätoimittajana toimi Ari Pitkänen ja hänen jälkeensä vuodesta 1933 vuoteen 1944 Asti Mikko Rossi.⁹ Levikiltään lehti oli pitkään *Karjalaisen* veroinen. Vasta sotien jälkeen *Karjalaisesta* tuli selvästi suurin lehti Pohjois-Karjalassa. Lehden levikki oli vuonna 1931 7100, vuonna 1933 7000, vuonna 1935 9000 ja vuonna 1939 10500.¹⁰

⁸ Salminen & Salokangas 1988, 295.

⁹ Pirilä 1957, 21.

¹⁰ Salminen & Salokangas 1988, 295-296.

Jo alusta lähtien lehden linjana oli edistää Pohjois-Karjalan maaseudun ja sen maalaisväestön asiaa. Lehti uutisoi kyllä myös muista ajankohtaisista asioista ja jopa kansainvälisistä asioista. Alusta alkaen palstatilaa saivat lukijoiden kirjoitukset ja kauppiaiden sekä liikeyritysten ilmoitukset. Tärkeitä teemoja maaseudun asioiden ohella lehdelle olivat muun muassa naisasia, raittiusliike, urheilu, kotiteollisuus ja kotimainen työ.¹¹

Levikki kasvoi aluksi paremmin kuin taloudellinen kannattavuus ja *Karjalan Maa* olikin sotiin asti *Karjalaisen* varteenotettava kilpailija. Vuodesta 1918 vuoteen 1942 asti, lehti ilmestyi kolme kertaa viikossa. Kasvun yhteydessä vuonna 1942 lehti laajennettiin kuusipäiväiseksi ja vuonna 1956 jopa jokapäiväiseksi. Sodan jälkeen kuitenkin Karjalaisesta tuli maakunnan suurin lehti. Vuonna 1986 valtaviiden tappioiden myötä lehti supistettiin kolme kertaa viikossa ilmestyväksi ja henkilökuntaa vähennettiin.¹² Lopulta vuonna 2011 lehti lakkautettiin taloudellisten ongelmien takia. Lakkauttamiseen vaikutti ennen kaikkea se, että Keskustapuolue lopetti lehdistötuen maksamisen.¹³

Tutkimallani ajanjaksolla 1930-1939 lehti ilmestyi kolme kertaa viikossa.¹⁴ Lähdeaineiston määrä on siis melko valtava. Kuitenkin on muistettava, että lähellekään kaikissa lehden numeroissa, ei ollut mitään relevanttia informaatiota koskien tutkimustani. Monissa lehden numeroissa ei ole lainkaan pääkirjoitusta eikä mielipidekirjoituksia, vaan pelkästään uutisartikkeleita. Yhteensä lehtiä ilmestyi tutkimallani ajanjaksolla 1025.

Lehdistöä tutkittaessa ja varsinkin puoluelehdistöä tutkittaessa tulee ottaa huomioon lehden toimittajien ja taustavoimien poliittiset asenteet. Tämän vuoksi on hyvä ymmärtää ja selittää, millä tavoin Maalaisliitto tai mikä tahansa puolue pyrki vaikuttamaan lehdistöönsä. Pitää myös muistaa, että myös 1930-luvulla lehdet olivat voittoa tavoittelevia viestintäkanavia. Tämä näkyy aina lehden sisällössä. Esimerkiksi aiheiden on oltava kiinnostavia lehden lukijoille. Asiat on myös esitettävä usein hyvin pelkistetysti, jotta suurempi väkijoukko ymmärtäisi asiat.¹⁵

On myös otettava huomioon, miten paljon valtiovalta sensuroi ja pääsi vaikuttamaan lehdistöön 1930-luvulla. Suomessa lehdistö oli vapaata, mutta valtio pystyi helpommin puuttumaan lehtien sisältöön kuin nykyaikana. Suomen valtiohan puuttuikin esimerkiksi painolain muutoksilla vasemmistolaiseen lehdistöön.

¹¹ Juvonen 2006, 266-267.

¹² Salminen & Salokangas 1988, 295-296.

¹³ "Karjalan Maa haudattiin haikein mielin": <https://yle.fi/uutiset/3-5349927> luettu 16.5.2019

¹⁴ Salminen & Salokangas 1988, 296.

¹⁵ Fairclough 1997, 60-62.

Tutkimuksessani käytän tutkimusmetodeina sisällönanalyysiä sekä retorista analyysiä. Sisällönanalyysissä pystytään tutkimaan erilaisia dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Dokumenteilla voidaan tarkoittaa vaikkapa kirjoja, artikkeleita, päiväkirjoja ja oikeastaan mitä vain, joka on jollakin lailla kirjallisessa muodossa. Sisällönanalyysi on tekstianalyysiä, jossa pyritään etsimään tekstin merkityksiä. Täten sisällönanalyysi on myös aina sisällön sanallista kuvausta. Tämän lisäksi sisällön analyysi eroaa esimerkiksi sisällön erittelystä, koska se ei kerää vain tietoa, vaan ottaa huomioon myös kontekstin, jossa ilmiöt esiintyvät.¹⁶

Retorisessa analyysissä pyritään paljastamaan vuorovaikutuskonteksti, jonka kirjoittaja on muodostanut tekstiin. Retorisessa analyysissä on aina oletus, jossa teksti syntyy jossain sosiaalisessa kontekstissa. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi, kuinka tekstin kirjoittaja esittelee itsensä ja asemansa, kenelle kyseinen teksti on osoitettu, miten tekstin kirjoittaja argumentoi ja onko se hyvin perusteltua. Retorinen analyysi voidaan jakaa kahteen eri luokkaan: argumentaation ja poetiikkaan. Poetiikassa tarkastellaan käytettyjä eri käsitteitä sekä erottelujen ja näiden taustalla olevien kielikuvien tutkimusta. Argumentaatiossa taas tarkastellaan eri tapoja, joilla lukija tai kuulija pyritään vakuuttamaan.¹⁷ Keskityn tutkimuksessani juurikin retorisen analyysin argumentaatiopuoleen. Pidän tärkeänä varsinkin sitä, minkälaisia retorisia keinoja *Karjalan Maa* käytti pyrkiessään vaikuttamaan lukijoihin.

Retorisen analyysin argumentaatiossa on otettu huomioon yleisökonstruktio, joka löytyy tekstistä. Kirjoittaja tai puhuja voi vedota yksityisintresseihin vedotessa tietyille erityisyleisölle, kun taas tieteessä ja yleensä politiikassa vedotaan universaaliyleisöön. Vedotessa universaaliyleisöön argumentaatiossa vedotaan kulttuurissa todenmukaisiin ja hyväksyttäviin asioihin. Lähtökohtaisesti retoriikan tutkimisessa kielelliset rakenteet ovat aina retorisia. Näin retoriikan avulla pystyy erittelemään, miten eri kielellisten valintojen ja käytäntöjen kautta luodaan todellisuutta, rajataan eri ratkaisuvaihtoehtoja ja sidotaan ihmisiä tiettyihin ratkaisumalleihin. Yhteenvetona retoriikan analyysiä käyttäen pystymme tutkimaan ja tarkastelemaan kvalitatiivista aineistoa ottamalla huomion, mitä se paljastaa interaktiutilanteesta.¹⁸

Käytän retoristen keinojen jaottelussa Arja Jokisen jaottelua kirjasta *Diskurssianalyysi: teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Jokisen mukaan yleisiä retorisia keinoja ovat: etäännyttäminen omista intresseistä, puhujakategoriolla oikeuttaminen, liittoutumisasteen säätely, konsensuksella tai asiantuntuja lausunnolla vahvistaminen ja ”tosiasiat puhuvat puolestaan”. Lisäksi jokisen mukaan

¹⁶ Tammi & Sarajärvi 2002, 105-107.

¹⁷ Alasuutari 1999, 157-158.

¹⁸ Alasuutari 1999, 158, 164.

seuraavat ovat melko yleisiä retorisia keinoja kertomuksella vahvistaminen, numeerinen määrällistäminen, metaforat, ääri-ilmaisut. Muita retorisia keinoja ovat vielä kolmen lista, kontrastipari, toisto, havainnolliset esimerkit, argumenttiin varautuminen, ironia ja retoriset kysymykset. Valitsin Jokisen käyttämän retoristen keinojen jaottelun sen selkeyden ja laajamittaisuuden vuoksi. Käytännössä etsin retorisia keinoja tämän teoksen avulla lehden teksteistä.

1.4 Tutkimusperinne

Karjalan maa lehteä on tutkittu melko vähän. Veikko Pirilä on tehnyt pienen historiikin nimeltään *40 vuotta Pohjois-Karjalan hyväksi: katsaus Karjalan maan vaiheisiin*. Teoksessa Pirilä kuvaa lehden alkuvaiheita, toimittajakuntaa, johtokuntaa sekä hieman lehden kirjoittelusta eri aikoina. Teos kohdistuu ajallisesti vuosiin 1917–1957 ja se on kirjoitettu vuonna 1957. Teoksen lopussa on kattava ja tarkka lista lehdestä ja sen hallituksessa toimineista henkilöistä, jota käytän apuna tutkimuksessa.

Vaikka *Karjalan maasta* ei ole tehty paljoa tutkimusta, on muuta Suomen sanomalehdistöä ja niiden historiaa tutkittu runsaasti. Suomen lehdistön historian yleisteoksia on tehty muutamia. Päiviö Tommilan ja Raimo Salokankaan toimittama *Suomen lehdistön historia 1, 2 ja 3* kertoo yleisesti suomalaisen lehdistön kehityksestä, puoluelehdistöstä sekä sanomalehtien rakenteista. Tämän lisäksi Suomen paikallislehdistön historiasta on tehty teos *Suomen lehdistön historia 4 – Paikallislehdistön historia*. Paikallislehdistön historia kertoo paikallislehdistön synnystä ja kehittymisestä aina 1800-luvun lopulta nykypäivään asti. Tarkemmin yksittäisistä lehdistä kertoo *Suomen lehdistön historia 5, 6 ja 7 – Hakuteos*. Kyseisissä hakuteoksissa on aakkosten mukaan kerrottu yksityiskohtaisesti eri Suomen sanomalehdistä. Kaiken kaikkiaan Suomen lehdistön historia sarjassa on tehty kymmenen teosta, joissa kaikissa on useita kirjoittajia. Päätoimittajana jokaisessa on toiminut Päiviö Tommila.

Yksittäisistä suomalaisista sanomalehdistä on tehty useita akateemisia teoksia ja historiikkeja. Kaija Vuorio on kirjoittanut historiikin nimeltään *Savossa Savon Sanomat: sanomalehti Savon Sanomat 100 vuotta 1907-2007*. Aatto Jääskeläinen ja Matti Siippainen ovat taas kirjoittaneet historiikin karjalaisesta nimeltään *Painoksia Pohjois-Karjalasta: Karjalatar-Karjalainen 1874-2014*. Aamulehden vaiheista on kirjoittanut Raimo Seppälä teoksessaan *Sata vuotta Suomen puolesta: Aamulehden linjanvetoa vuosina 1881–1981*. Tämän lisäksi aamulehdestä on kirjoitettu uudempi historiallinen teos Jyrki Pietilän ja Olli Helenin toimesta nimeltään *Elämästä ihmiselle: 130-vuotiaan Aamulehden historia*. Pertti Elstinen on kirjoittanut sanomalehti Pohjois-Karjalasta teoksen *75 vuotta karjalaista työväen lehteä: Kansan voima oy, sanomalehti Pohjois-Karjala 75 vuotta*. Tällä hetkellä Helsingin yliopistossa on meneillään hanke Helsingin Sanomien historiasta nimeltään *Päivälehti-*

Helsingin Sanomat 1889–2019. Kaikki nämä teokset ovat historiallisia teoksia yksittäisistä lehdistä, ja niissä kuvataan lehden kehitystä vuosi vuodelta sekä lehden muuta taustaa.

Suomen poliittista historiaa on tutkittu paljon kokonaisuudessaan ja myös tutkimallani ajanjaksolla vuosina 1930–1939. Yleisteoksia Suomen poliittisesta historiasta löytyy useita. Osmo Jussila (et. al) ovat kirjoittaneet teoksen *Suomen poliittinen historia 1809–2009*. Viljo Rasila (et.al) ovat kirjoittaneet teoksen *Suomen poliittinen historia 1809–1975*. Näiden teosten lisäksi L. A. Punttila on tehnyt teoksen *Suomen poliittinen historia*. Nämä teokset ovat yleisteoksia Suomen poliittisesta historiasta aina 1800-luvulta nykypäivään asti. Kuitenkin niissä on hyvin kuvattu 1930-luvun tilannetta.

Uudempaa tutkimusta Suomen poliittisista oloista edustavat Tuomas Teporan ja Aapo Roseliuksen toimittama teos *Rikki revitty maa: Suomen sisällissodan kokemukset ja perintö* sekä Seppo Hentilän teos *Pitkät varjot: muistamisen historia ja politiikka*. Molemmat teokset keskittyvät paljon sisällissotaan, mutta käsittelevät myös paljon sen jälkeistä aikaa, ja sisällissodan vaikutusta politiikkaan. Varsinkin Hentilän teos keskittyy paljon sisällissodan jälkeiseen oikeistopoliittikkaan 1930-luvulla.

Poliittisista ääriliikkeistä 1930-luvulla on kirjoitettu runsaasti. Juha Siltala on kirjoittanut teoksen *Lapuan liike ja kyyditykset 1930*. Kirjassa käydään tarkasti läpi lapuanliikkeen ideologiaa, liikkeen syntymistä, sen alueellista jakautumista sekä sen kehittymistä. Toivo Nygård on taas kirjoittanut väitöskirjan koskien laajemmin äärioikeistosta maailmansotien välisenä aikana Suomessa nimeltään *Suomalainen äärioikeisto maailmansotien välillä*. Kirjassa käsitellään laajemmin äärioikeiston syntymistä Suomessa ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Tämän lisäksi kirjassa kerrotaan tarkemmin Lapuan liikkeen lisäksi myös muista radikaalin oikeiston poliittisista liikkeistä, esimerkiksi Isänmaallisesta Kansanliikkeestä sekä Akateemisesta Karjala-Seurasta. Mikko Uola on kirjoittanut kaksi teosta Isänmaallisesta Kansanliikkeestä nimiltään *Isänmaallisen kansanliikkeen synty 1932-33* ja *Sinimusta veljeskunta: isänmaallinen kansanliike 1932–1944*. Kirjat kertovat IKL:n perustamisesta, motiiveista ja politiikasta. Tämän lisäksi Mikko Uola on ollut mukana kirjoittamassa teosta *Kansanvalta koetuksella*. Kirja kertoo Suomen historian solmukohdista, jolloin Suomen demokratia oli uhattuna. Kirjassa käydään läpi 1920-1930 lukujen ääriliikkeitä niin vasemmalta kuin oikealta.

Ääriivasemmistosta löytyy myös runsaasti kirjallisuutta liittyen 1900-luvun alkuun ja 1930-lukuun. Anthony F. Upton on kirjoittanut teoksen *Kommunismi Suomessa*. Teoksessa käydään läpi kommunismin historiallinen tausta Suomessa, sen kamppailu 1920–1930-luvuilla ja lopulta sen kieltäminen. Kirja kertoo vielä kommunismin uudelleen heräämisestä 1945-luvulta eteenpäin. Antti

Hyvönen on vuorostaan kirjoittanut Suomen Kommunistisen Puolueen historiasta teoksessaan *SKP:n maanalaisuuden vuodet: Suomen työväenliikkeen historiaa 1920–1930-luvuilla*. Teoksessa *Itsenäisyys vaarassa: kamppailu Suomesta 1917 vallankumouksesta 1990-luvun eurohuumaan*. Tauno Saarelan teos *Suomalainen kommunismi ja vallankumous 1923–1930* kertoo tarkasti suomalaisten kommunistien toiminnasta kyseisellä ajanjaksolla. Kimmo Rentola on kirjoittanut väitöskirjan koskien etenkin kommunismia 1930-luvun lopulla nimeltään: *Kenen joukoissa seisot? suomalainen kommunismi ja sota 1937–1945*.

Maalaisliitto-Keskustapuolueesta on kirjoitettu viisi osainen historia nimeltään *Maalaisliitto-Keskustapuolueen historia. 1, 2, 3, 4 ja 5*. Ensimmäisen, kolmannen ja neljännen osan on kirjoittanut Kari Hokkanen, toisen osan Juhani Mylly ja viidennen osan Tytti Isohookana-Asunmaa. Keskityn tutkimuksessani vain Juhani Myllyn teokseen *Maalaisliitto-Keskustapuolueen historia:2, Maalaisliitto 1918-1939*. Myllyn teoksessa kerrotaan tarkasti, miten Maalaisliitto suhtautui politiikkaan ja poliittisiin liikkeisiin 1930-luvulla niin Lapuan liikkeestä aina punamultayhteistyöhön asti.

Kokoomuksesta sekä sosiaalidemokraateista on myös tehty samankaltaiset historialliset teokset. Leino Kaukiainen et al. ovat kirjoittaneet Kokoomuksen historian osat 1 ja 2 nimeltään *Suomalaiskansallinen Kokoomus. Osa 1, Suomalaisen puolueen ja Kansallisen kokoomuspuolueen historia vuoteen 1929* ja *Suomalaiskansallinen Kokoomus. Osa 2, Kansallisen kokoomuspuolueen historia 1929–1944*. Kolmannen osan *Suomalaiskansallinen Kokoomus. Osa 3* ovat kirjoittaneet Vesa Vares et al. Hannu Soikkanen on kirjoittanut Sosiaalidemokraattisen Puolueen 3-osaisen historiallisen teoksen *Kohti kansanvaltaa 1, 2 ja 3*. Kyseisissä teoksissa on kirjoitettu laajasti puolueen toiminnasta 1930-luvulla. Eritoten käytän teoksia selvittäessä puolueiden suhtautumisesta Lapuan liikkeeseen, kommunismiin ja punamultayhteistyöhön.

2.Äärioikeistolaisuus

2.1Äärioikeistolaisuus ja poliittinen kenttä

Äärioikeiston vahva poliittinen voima 1920–1930-luvuilla perustui sisällissotaan. Osalle oikeistoa jäi ajatus ”keskeneräisestä vapaussodasta”, joka oli ajettava nyt loppuun. Vapaussota mieleiset olivat kokeneet monia pettymyksiä 1920-luvulla politiikassa. Ensiksi poliittisesti hyvin keskustapainotteinen K.J. Ståhlberg valittiin presidentiksi. Tämän jälkeen Tartossa solmittiin ”häpeärauha”, jossa rajantakaiset heimokansat jätettiin kommunismin alaiseksi ja Suur-Suomi ajatus jäi taka-alalle. Kaiken lisäksi SDP oli muodostanut yksin hallituksen Suomeen. Eniten vapaussotamielisiä harmitti kuitenkin kommunistien näkyvä politikointi ja esiintyminen niin sisäpolitiikassa kuin työmarkkinapolitiikassa.¹⁹

Suomalainen porvaristo oli hyvin yhtenäinen poliittisessa ajattelussaan koskien Neuvostoliittoa, kansainvälistä työväenliikettä sekä kommunismia. Porvarillinen keskusta näki kommunismin uhkana suomalaiselle yhteiskunnalle aivan samalla lailla kuin oikeistokin. Tannerilaiset sosiaalidemokraatitkin asettuivat myös kommunisteja vastaan. Erimielisyydet koskivat lähinnä sitä, että miten kovia otteita ja keinoja kommunismia vastaan käytettäisiin. Kommunistien ei uskottu pystyvän itsenäisesti vallankumoukseen, mutta Neuvostoliiton sotilaallista apua pelättiin etenkin, kun SKP:n komentokeskus sijaitsi Moskovassa.²⁰

Useita kommunistinvastaisia järjestöjä perustettiin 1920-luvun lopussa. Esimerkiksi Vapaussodan rintamamiesliitto ja Lalli-liitto. Kuitenkin suurinta poliittista voimaa ja valtaa kommunistinvastaisessa taistelussa käytti Lapuan liike. Tilanne oli hyvin jännittynyt ja oli vain ajankysymys, milloin alkaisivat väkivaltaisuuDET.²¹

Kommunistien ja äärivasemmiston näkyvä toiminta 1920-luvun Suomessa oli saanut oikeiston jaloilleen tilanteen vakavuuden vuoksi. Laajat työtaistelut vuosina 1927–1928 sekä kommunistien kokous Moskovassa vuonna 1928 olivat viimeinen isku oikeistolle: äärivasemmiston uhka oli torjuttava keinolla millä hyvänsä.²² Tämän lisäksi kommunistit ulottivat toimintansa jo niin sanotun

¹⁹ Hentilä 2018, 164.

²⁰ Hentilä 2018, 165; Siltala 1985, 32–33.

²¹ Hentilä 2018, 165–166.

²² Hentilä 2018, 152–153.

valkoisen Suomen pääalueelle, Etelä-Pohjanmaalle. Nyt lapualaiset päättivät ruveta toimiin kommunismin kukistamiseksi. Poliittinen pohja Lapuan liikkeelle oli syntynyt.²³

Yleisporvarillinen ajatus kommunistinvastaisuudessa nosti Lapuan liikkeen suosiota. Lapualaisten ja kommunistien nujakoinnit vuonna 1929 otettiin vastaan positiivisesti porvarillisessa lehdistössä. Levisi vaatimus estää kommunistinen toiminta kokonaan. Lähes koko porvaristo oli ajatuksen takana. Äärivasemmiston toiminnan yltyessä näytti siltä, että yhä enemmän heitä vastustettiin. Tilannetta kuvaa hyvin se, että jopa sosiaalidemokraatit äänestivät kommunistien välikysymyksen kumoon vuonna 1929. Kuitenkin jatkuva väkivalta ja ulkoparlamentaariset keinot saivat pian monet kääntymään Lapuan liikettä vastaan.²⁴

Laittomuudet alkoivat maaliskuussa 1930, kun lapualaiset tuhosivat Työn Äänen kirjapainon. Teko johti välikysymyksiin niin sosiaalidemokraattien kuin kommunistien tahoilta. Hallitus vastasi vasemmiston välikysymyksiin muistuttamalla kommunistien pyrkimyksistä kukistaa valtiollinen ja yhteiskunnallinen järjestelmä. Hallitus tiedosti nyt kuitenkin myös poliittisesti oikealta tulevan väkivallan. Kuitenkin mihinkään toimenpiteisiin ei ruvettu. Vasemmistoon kohdistuneet kyyditykset alkoivat vappuna 1930. Porvaristo ei reagoinut näihin toimiin lainkaan. Asser Salon kyyditys sai monet porvaristossakin jaloilleen. Käräjärauhaa oli rikottu ja näytti siltä, että väkivaltaisuuDET sen kuin lisääntyisivät.²⁵

Lapuan liike ry. perustettiin paljon myöhemmin marraskuussa 1930, vaikka sen toiminta oli jo alkanut aikaisemmin. Virallisesti Lapuan liike aloitti toimintansa vuonna 1931 maaliskuussa. Vuoden 1930 kesällä Lapuan liike koostui sekä Suomen lukosta että Kosolan johtamasta uusaktivismista. Kahtiajako järjestöjen välillä tapahtuu kuitenkin hyvin nopeasti.²⁶

Vihtori Kosola oli syrjäyttänyt maltilliset Suomen lukon edustajat ja ottanut suvereenin johtajuuden Lapuan liikkeestä vuoden 1930 kesän loppuun tullessa. Hänen ja liikkeen todellinen voimannäytös tapahtuu hallituksen eron yhteydessä kesällä 1930. Ensin hallitus myöntyy Lapuan liikkeen vaatimukseen ja erottaa Vaasan läänin maaherran. Tämän jälkeen hallitus suostuu myös muutoksiin koskien painolakia, vaalilakia, valtiopäiväjärjestystä, rikoslakia ja tasavallan suojelulakia. Tämäkään ei riittänyt Lapuan liikkeelle, vaan vaadittiin välittömiä toimia kommunistien poliittisen toiminnan ja kommunistisen lehdistön kieltämistä. Hallitus ei pystynyt juridisesti näihin toimiin ja erosi.²⁷ Lapuan

²³ Siltala 1985, 51–52.

²⁴ Uola 2006, 190–193, 198.

²⁵ Uola 2006, 196–198.

²⁶ Nygård 1982, 78.

²⁷ Uola 2006, 200–201.

liikkeen vallan huipentuminen tapahtui talonpoikaismarssilla Helsingissä 7.7.1930. Marssi oli järjestetty painostustoimena hallitukselle. Vallankaappauksen uhka oli kuitenkin minimoitu tiukkojen järjestelyiden vuoksi.²⁸

Lapuan liikkeen tekemistä kyydityksistä ja väkivallan teoista suuri osa sijoittui vuoteen 1930. Kyydityksiä tapahtui 1.5.1930 –15.9.1930 välisenä aikana 254. Näistä 254:stä kyydityksestä jopa 44% tapahtui hallitusten vaihtoa edeltäneeseen aikaan. Selvästi väkivallantekojen ja vapauden riiston tavoitteena oli painostaa eduskuntaa ja hallitusta. Vuoden 1930 syyskuun jälkeen joitakin kyydityksiä ja uhkauksia esiintyi, mutta kyse ei ole enää systemaattisesta väkivallasta. Liike siirtyi yksittäisten henkilöiden ”puhdistamisesta” muuttamaan koko järjestelmää.²⁹ Aktiivisesti Lapuan liikkeen mukana olleita henkilöitä oli huomattavasti vähemmän kuin passiivisia lapualaishenkisiä henkilöitä. Kyyditykset järjestettiin kiinteiden iskujoukkojen avulla. Kyydityksissä oli mukana myös paljon kunkin alueen paikallisia lapualaishenkisiä ihmisiä. Kuitenkaan Lapuan liikkeen väkivaltaisuuksia ja laittomuuksia ei voi pitää erillisenä salaliittona, jota esimerkiksi presidentti K.J. Ståhlbergin kyydityksen yhteydessä ajateltiin. Järjestön toimintaa on pikemminkin katsottava toimintakoheesio jatkumona sisällissodasta. Esimerkiksi suojeluskunnissa lapualaishenkisyys oli varsin yleistä. Monien suojeluskuntalaisten tuen lisäksi liike sai tukea myös etsivältä keskuspoliisilta (EK). EK ei itse organisaationa osallistunut kyydityksiin ja laittomuuksiin, mutta lapualaismieliset yksilöt, jotka työskentelivät EK:ssa antoivat liikkeelle esimerkiksi tietoja kommunisteista.³⁰

Presidentti K.J. Ståhlbergin kyyditys oli ratkaiseva hetki yleisporvarilliselle yhteistyölle. Ståhlbergin ajatukset Suomen itsenäistymisestä ja kielteinen suhtautuminen jääkäriliikkeeseen oli vielä hyvin oikeistolaisten muistissa. Tämän lisäksi Ståhlberg suhtautui kielteisesti vaalien yleisporvarillisen rintamaan. Tarkkaa syyllisiä ei tiedetä vielä tänäkään päivänä. Eero Kuusisaaren ja K.M. Walleniuksen on sanottu puhuneen humalassa kyydityksestä, joka tuhosi molempien sotilasuran. Mitä luultavimmin kyse oli kuitenkin yksittäisten aktivistien ja jääkäreiden epämääräisistä tuumailuista. Lapuan liikkeen virallista osuutta ei tiedetä, mutta kyyditys oli liikkeelle kova kolaus. He menettivät käytännössä yleisporvarillisen tuen, kun keskustaporvarilliset Maalaisliitto ja Edistyspuolue irtautuivat lopullisesti Lapuan liikkeestä. Kyydityksestä huolimatta liikkeen haluamat muutokset vaalilakiin ja valtiopäiväjärjestykseen sekä tasavallan suojelulaki menivät läpi

²⁸ Siltala 1985, 119–120.

²⁹ Siltala 1985, 92–93.

³⁰ Siltala 1985, 233, 317, 343.

eduskunnassa. Käytännössä Lapuan liike oli saanut vietyä läpi päätavoitteen, joka oli kommunistien toiminnan kieltäminen.³¹

Viimeinen isku Lapuan liikkeelle oli heidän osallistumisensa Mäntsälän kapinaan. Vuoteen 1932 tultaessa kyyditysten käyttönä painostuskeinona oli luovuttu ja siirrytty työväentalojen ”kiinni naulaamiseen”. Mäntsälässä oli muistissa myös sisällissodan vaiheet sekä 1930-luvun alun levottomuudet sosialistien puhetilaisuuksien yhteydessä. Kapina syttyi, kun SDP:n kansanedustaja Mikko Erich yritti pitää suunnitellun puheensa Mäntsälässä. Noin muutama sata paikkakuntalaista lapualaismielistä miestä menivät suojeluskuntalaisten aseidensa kanssa estämään tilaisuuden Mäntsälän työväentalossa. Vajaa 30 poliisia ei pystynyt pitämään tilannetta hallussa, vaan nimismies määräsi tilaisuuden lopettavaksi. Maaherra Jalanderin määrättyä mellakkaan osallistuneet miehet pidätettäväksi tilanne karkasi käsistä. Kapinoitsijat siirtyivät nyt Mäntsälän suojeluskunta talolle ja vaativat ”punaisen marxilaisen sosiaalidemokratian ” kukistamista. Julistuksessa uhattiin vielä sitä tukevien valtiovallan ja sen edustajien hävittämisellä.³²

Valtiovalta ei sinänsä pelännyt sitä, että Mäntsälän kapinoitsijat saisivat vallan Suomessa. Olihan heitä maksimissaan vain 500-600 miestä ja heistäkin puolet olivat aseettomia. Enemmän pelättiin sitä, että samanlainen reaktio tapahtuisi muuallakin Suomessa suojeluskuntalaisten keskuudessa. Tämän vuoksi valtiovalta rupesi Presidentti Svinhufvudin johdolla ratkaisemaan tilannetta pikaisesti. Pelättiin, että parlamentaarinen demokratia voisi olla uhattuna. Ensiksi tehostettiin pääkaupungin puolustusta, jotta kapinoitsijat eivät pääsisi hyökkäämään sinne. Seuraavaksi hallitus otti käyttöön tasavallan suojeluslain. Ironisesti Lapuan liikkeen ajamaa lakia käytettiin heitä vastaan. Hallitus ei suostunut mihinkään kapinoitsijoiden pyyntöihin, tosin kolme kokoomusministeriä erosi virastaan. Lopulta Svinhufvudin radio puhe, jossa hän vetosi kapinallisiin luvaten muun muassa niille, jotka luopuisivat aseista armahduksen, lopetti kapinan. Monet luopuivat aikeista jo tässä vaiheessa ja loputkin siinä vaiheessa, kun huomasivat armeijan saartavan Mäntsälää.³³

Kapinalliset antautuivat 6.3.1932 ja kapinan johtomiehet vangittiin, ensimmäisinä Kosola ja Wallenius. Lapuan liikkeen toiminta kiellettiin ja sen eripuolella Suomea ilmestyneiden lehtien toimittaminen kiellettiin sekä levottomuutta herättävät kokoontumiset kiellettiin. Kapinan johtajien oikeudenkäynneissä heitä ei syytetty vallankumouksesta, vaan hallituksen painostuksesta. Tämän vuoksi syytetyt saivat todella lyhyitä tuomioita. Monet poliittiset tahot olivat pettyneitä tuomioihin. Etunenässä Isänmaan ja Lain Puolesta järjestö ja järjestöön kuuluneet Edistyspuoleen, Maalaisliiton

³¹ Mylly 1989, 268; Uola 2006, 215–220.

³² Uola 2006, 233–236.

³³ Uola 2006, 235–238.

ja RKP:n kannattajat. Tämän lisäksi sosiaalidemokraatit vaativat kovempia rangaistuksia kapinallisille. Monet Lapuan liikkeen kannattajat olivat perustamassa Isänmaallista kansanliikettä (IKL) vuonna 1932. IKL erosi kuitenkin siinä mielessä Lapuan liikkeestä, että kyseessä oli tosiasiallinen puolue.³⁴

Muut äärioikeistolaiset järjestöt olivat paljon pienemmässä roolissa suomalaisessa politiikassa 1930-luvun alussa kuin Lapuan liike. Järjestöt tekivät usein kuitenkin yhteistyötä, esimerkiksi talonpoikaismarssissa.³⁵ Akateeminen Karjala-Seura ajoi eritoten heimo politiikka ja aitosuomalaisuus aatetta. Yksikielisuuden ja heimoaateen lisäksi liike ajoi ekspansiivista ulkopoliittikka. Suomalaiset heimot oli saatava emämaan yhteyteen. AKS oli suosittu etenkin opiskelijanuorison parissa.³⁶ Itsenäisyyden liitto oli sivistyneistön vastine AKS:lle. Itsenäisyyden liiton ja AKS:n tavoitteet ja ajama politiikka oli hyvin samankaltaista. Ainoina suurimpana erona oli kielikysymys. Itsenäisyyden liitto oli kaksikielisuuden kannalla.³⁷ Isänmaallinen Kansanliike voidaan katsoa olevan jonkinlainen Lapuan liikkeen jatkaja. Puolue ajoi samaa marxilaisvastaisuutta ja oli ajatuksissaan sekä politiikassaan hyvin samankaltainen kuin AKS. Se kannatti Suur-Suomi aatetta, oli yksikielisuuden kannalla ja ei ollut innostunut parlamentarismista. Kuitenkin liike ei harrastanut samalla lailla väkivaltaisuuksia kuten Lapuan liike. Olihan liikkeen yksi johtohahmoista Helsingin yliopiston rikosoikeuden professori Bruno Salmiala. Sinimusta järjestö oli taas IKL:n radikaali nuorisjärjestö.³⁸ Kerron lisää Isänmaallisesta Kansanliikkeestä ja punamultayhteistyön yhteydessä. Monet vapaussodan veteraanijärjestöt voidaan myös luokitella äärioikeistolaisiksi. Tällaisia järjestöjä olivat muun muassa Vapaussodan Rintamamiesten liitto ja Suomen Heimosoturien Liitto.

Maalaisliitto ja Karjalan Maa lehti suhtautuivat erittäin negatiivisesti Lapuan liikkeeseen. Lapuan liikkeen väkivaltaisuuudet, laittomuudet sekä antiparlamentaarinen toiminta aiheuttivat närkästyä ja inhoa maalaisliitossa. Tämän vuoksi maalaisliitto sekä Karjalan maa sanoutuivat irti Lapuan liikkeen toimista ja aloittivat julkisen poliittisen kampanjan Lapuan liikettä vastaan. Kuitenkin maalaisliiton vastustus Lapuan liikettä vastaan oli myös poliittista. Maalaisliitto oli jäämässä oikeiston jalkoihin politiikassa ja menettämässä kannattajiaan kommunismin vastaisessa taistelussa.³⁹

³⁴ Uola 2006, 240–244, 247.

³⁵ Siltala 1985, 98

³⁶ Nygård 1982, 64–65.

³⁷ Nygård 1982, 72, 74.

³⁸ Nygård 1982, 95–100, 103–104.

³⁹ Mylly 1989, 252–253.

Lisäksi aivan alkujaan eivät Lapuan liike sekä maalaisliitto vieroksuneet toisiaan. Molempien poliittisten liikkeiden taustavoimat olivat talonpoikia ja molemmat liikkeet vastustivat kommunismia. Maalaisliitto pyrki vastustamaan kommunismia laillisesti. Tämän vuoksi Suomen lukossa oli alkujaan paljon maalaisliittolaisia. Liikkeen radikalisoituminen, parlamentarismien vastustaminen ja laittomuuksien tekeminen saivat maalaisliittolaiset luopumaan Suomen lukosta sekä myöhemmin Lapuan liikkeestä.⁴⁰

Kallion hallituksen asema 1930-luvun alussa oli käynyt tukalaksi. Lapuan liikkeen hajotus työt Työn Ääni kirjapainossa 28.3.1930 aiheuttivat ärtymystä maalaisliitossa ja laillisuuskanta sai kasvua. Kesäkuussa vuonna 1930 Lapuan liike organisoii kirjapainon tuhoamisoikeudenkäynnin yhteydessä mielenosoituksia. Tämä aloitti niin sanotun Lapuan kesän. Kallion Hallitus joutui taipumaan lapualaisten vaatimukseen. Lapuan liike oli kuitenkin tyytymätön hallituksen toimiin ja järjesti kesällä 1930 väkivallan aallon ja pakotti Kallion hallituksen eroamaan. Tämän jälkeen liike teki vielä talonpoikaismarssin, jolla painostettiin eduskuntaa ja uutta hallitusta. Maalaisliitossa pelättiin oikeistoradikaalien vallankaappausta. Puoluejohto toivoi, että talonpojat jäisivät kotiin eivätkä osallistuisi marssille. Näiden tapahtumien jälkeen vielä Presidentti K.J Ståhlberg kyyditettiin lokakuussa Joensuuhun. Nyt maalaisliitto päätti ryhtyä suoraan vastarintaan Lapuan liikettä vastaan. Maalaisliiton puoluekokouksessa 30.11.1930 laadittiin päätöslauselma, jossa maalaisliitto irtautui kaikesta, joka uhkasi kansanvaltaa ja oikeusjärjestystä. Myös maalaisliittolainen lehdistö alkoi yhä enemmissä määrin hyökätä Lapuan liikettä vastaan.⁴¹

Sosiaalidemokraatit suttautuivat alusta asti negatiivisesti Lapuan liikkeeseen. Lapualla tapahtuneet yhteydenotot marraskuussa 1929 tuomittiin jyrkästi sosiaalidemokraattien lehdistössä. Kuitenkin Lapuan kokouksiin suhtauduttiin varovaisemmin. Sosiaalidemokraatteja pelotti varsinkin se, että maalaisliittolaiset olivat alkujaan mukana kokouksissa. Vuoden 1930 puoluekokouksessa sosiaalidemokraatit ottivat virallisesti tiukan kannan. Ensinnäkin sosiaalidemokraatit eivät enää suostuisi kansalaisvapauksien rajoittamiseen. Toiseksi esitettiin yhteistyötarjous muille puolueille, jossa kehoitettiin liittymänä yhteisrintamaan sosiaalidemokraattien kanssa oikeistoradikalismia vastaan. Tällä liikkeellä pyrittiin vaikuttamaan etenkin maalaisliittoon.⁴² Lapuan liikkeen uhan myötä sosiaalidemokraatit omaksuivat yhä selvemmin näkemyksen, jonka mukaan demokratia ei ollut pelkästään tarkoituksenmukainen poliittinen menettelytapa, vaan myös arvokas periaate ja tae

⁴⁰ Mylly 1989, 257-258.

⁴¹ Mylly 1989, 258-262, 268.

⁴² Soikkanen 1975, 498-499.

edistykselle sekä jatkuvuudelle. Käytännössä sisäpoliittinen tilanne ajoi sosiaalidemokraatteja yhä enemmän poliittista keskustaa päin.⁴³

Lapuan liikkeen suorat hyökkäykset sosiaalidemokraatteja vastaan ajoivat sosiaalidemokraatit yhä enemmän heitä vastaan. Tämän lisäksi porvarihallitusten taipuminen lapualaisten vaatimuksiin herätti ärtymystä sosiaalidemokraateissa. Kuitenkin vuonna 1932 Mäntsälän kapinassa SDP asettui hallituksen puolelle kitkeäkseen lopullisesti Lapuan liikkeen voimat. Sosiaalidemokraattien taktiikkana oli tukea porvarillista keskustaa, joka vastusti Lapuan liikettä. Kapinan jälkeen SDP ei ollut tyytyväinen kapinan selvityksiin eikä oikeistoradikalismiin kitkemiseen, mutta se ei uskaltanut kaataa Juho Sunnilan johtamaa hallitusta. Pelättiin, että vielä ”huonompi” hallitus tulisi tilalle.⁴⁴

Lapuan liike sai eniten tukea Kansallisen Kokoomuksen riveistä. Monien kokoomuslaisten mukaan kommunistit käyttivät kansalaisvapauksiaan yhteiskuntajärjestelmän tuhoamiseen. Kommunistien toimille oli kerta kaikkiaan saatava loppu. Etenkin kokoomuslainen lehdistö, etunenässä Uusi Suomi ja Vaasa lehti, antoivat tukensa julkisesti Lapuan liikkeen toiminnalle. Kuitenkaan missään vaiheessa Kokoomuspuolueen kriittisyys demokratiaa kohtaan ei ollut samanlainen kuin Lapuan liikkeellä. Kysymys oli enemmänkin vanhanaikaisesta oikeistokonservatismista ja Kokoomus pyrki laillisin keinoin kieltämään kommunistien toiminnan. Tämän lisäksi Kokoomus näki hyvät poliittiset mahdollisuudet Lapuan liikkeessä. Liikkeen avulla voitiin lisätä porvarillista yhteistyötä keskustaporvariston kanssa.⁴⁵

Kun väkivaltaisuuDET ja laittomuudet alkoivat, niin ensimmäistä kertaa Kokoomuksen sisällä ilmeni hajontaa. Osa kokoomuslaisista asettui jo nyt vastustamaan liikettä. Kuitenkin suurin osa kokoomuslaisista oli vielä liikkeen puolella. Varsinkin, kun liikkeen väkivaltaisuuDET olivat asettaneet Kokoomuksen todella hyvään asemaan poliittisesti. Kokoomus pystyi vapaasti kritisoimaan Kallion hallitusta, joka oli pulassa Lapuan liikkeen painostuksen takia. Osa oikeistoporvaristoa oli omaksunut ”periaatteessa oikeassa” asenteen Lapuan liikettä vastaan. VäkivaltaisuuDET ja laittomuudet katsottiin läpi sormien, kun se tehtiin kommunismia vastaan. Kokoomuksen myönnyttely Lapuan liikkeellä ei täten ollut niinkään pakonomaista kuin esimerkiksi Maalaisliitossa, vaan ajateltiin, että päämäärä pyhittää keinot.⁴⁶

Kokoomus sai massiivisen vaalivoiton lokakuun 1930 vaaleissa ja puolue nousi hallituksen johtoon. Porvaristo oli voittanut 2/3 eduskunnasta vaaleissa ja pystyi nyt säätämään niin sanotut

⁴³ Soikkanen 1984, 21.

⁴⁴ Soikkanen 1975, 508,534, 536–537

⁴⁵ Vares 2007, 19–27.

⁴⁶ Vares 2007, 28–31.

kommunistilait. Myöhemmin P. E. Svinhufvud voitti vielä presidentinvaalit. Ståhlbergin kyyditys oli saanut Kokoomuksenkin varpailleen sisäpoliittisesta tilanteesta. Tämän lisäksi Lapuan liikkeen radikalisoituminen ei kerta kaikkiaan näyttänyt loppuvan. Mäntsälän kapinassa Kokoomus piti kiinni laillisuudesta. He halusivat kuitenkin tehdä jonkinlaisen sopimuksen kapinoitsijoiden kanssa ja ajattelivat, että hallituksen tulisi erota. Kaksi kokoomusministeriä erosikin hallituksesta ja hallitukseen jäi vain yksi ammattiministeri Kokoomuksesta. Puolue jakautuikin kahtia maltillisempiin ja radikaaleihin Mäntsälän kapinan seurauksena. Tämä kahtiajako jatkui vielä pitkälle 1930-luvulle, kunnes Paasikiven siipi vei voiton Kokoomuksen hallinnasta. Puolueen sekavuudesta kertoikin vuoden 1933 vaalit, jossa puolue oli vaaliliitossa IKL:n kanssa, vaikka sisäinen vastustus oli kovaa.⁴⁷

Edistyspuolue suhtautui vieroksuen Lapuan liikettä kohtaan sen alkuaajoista lähtien. Puolue liittyi kuitenkin vuoden 1930 vaaleissa yleisporvarilliseen liittoon kaikkialla paitsi Lapin ja Uudenmaan vaalipiireissä. Puolue hyötyikin kokoomuksen tavoin paljon yleisestä vaaliliitosta saaden neljä uutta edustajaa. Tästä huolimatta puolue tuomitsi Lapuan liikkeen harjoittaman painostuksen ja asetti vaaliliitolle ehdoksi laillisuuden palauttamisen ja säilymisen, vaalivapauden turvaamisen sekä hallitusmuodon säilymisen. Presidentti K.J. Ståhlbergin kyyditys oli viimeinen niitti edistyspuolueen tuelle Lapuan liikkeelle. Kyydityksen jälkeen puolue kääntyi avoimesti vastustamaan Lapuan liikettä. Yhteiskunnallista järjestelmää tukevat voimat muodostivat laillisuusrintaman. Käytännössä tämä tarkoitti porvarillista keskustaa kuten Edistyspuolue, Maalaisliitto ja osa RKP:stä sekä maltillinen vasemmisto eli sosiaalidemokraatit⁴⁸

Lapuan liike sai tukea varsinkin RKP:n oikeistosiiveltä. Lapuan liike pyrki kokoamaan voimia niin suomen- kuin ruotsinkielisestä väestöstä kommunismia vastaan. Täten liike pysyi poissa kielikamppailusta ja saikin kannatusta paljon ruotsinkielisen väestön keskuudesta, toisin kuin AKS. Talonpoikaismarssillekin osallistuneesta 12000:sta talonpojasta noin 2000 oli ruotsinkielisiä. Puoluetta voidaan pitää kokoomuksen jälkeen toiseksi lapualaismielisenä puolueena. Kuitenkin on muistettava, että puolueen vasemmistosiipi vastusti alusta asti Lapuan liikettä, mutta he olivat vähemmistö puolueessa. Vuoteen 1931 tultaessa monien ruotsinkielisten sympatiat Lapuan liikettä kohtaan olivat haihtuneet samalla tavoin kuin maalaisliitossa ja edistyspuolueessa. Osa RKP:stä oli mukana laillisuusrintamassa ja myös salaisessa järjestössä Isänmaan ja Lain Puolesta. Samassa järjestössä oli myös maalaisliittolaisia ja edistyspuoluelaisia.⁴⁹

⁴⁷ Vares 2007, 36–38, 65, 72, 94, 151

⁴⁸ Koskiahho 1977, 64-65; Siltala 1985, 100-101, 145.

⁴⁹ Nygård 1982. 84-85; Uola 2006, 228-229.

2.2 Äärioikeistolaisuudesta kirjoitetaan runsaasti

Karjalan maa kirjoitti runsaasti pääkirjoituksia, mielipidekirjoituksia ja pakinoita koskien äärioikeistolaisuutta koko 1930-luvun ajan. Tämän lisäksi aiheen tärkeys näkyy myös uutisoinnissa, jossa äärioikeiston tekemät laittomuudet ja ulkoparlamenttinen toiminta on paljon esillä. Lehden suhtautuminen eri äärioikeistolaisiin liikkeisiin kuitenkin vaihtelee paljon.

Karjalan maa lehtiä ilmestyi tutkimallani ajanjaksolla vuosina 1930–1932 ja 1936–1939 1025 kappaletta. Näistä 1025:stä lehdestä 433 ilmestyi vuosina 1930–1932. Äärioikeistoa edustavia mielipidekirjoituksia, artikkeleita, pääkirjoituksia, pakinoita tai hyvin tärkeitä uutisia oli 433:sta lehdestä noin 240:ssä lehdessä. On otettava huomioon myös se, että joissakin lehdissä kirjoitettiin useita asiakirjoituksia liittyen äärioikeistoon. Esimerkiksi presidentti K.J. Ståhlbergin kyydityksen⁵⁰ jälkeen ilmestyneissä lehdissä 16.10.1930 ja 18.10.1930 oli useita kirjoituksia Lapuan liikkeen toiminnasta. Karjalan maa kirjoitti siis runsaasti äärioikeistosta. Havainnollistan kirjoitusten määrää Seuraavalla taulukolla.

Taulukko 1. Karjalan maan kirjoitukset äärioikeistosta vuosina 1930–1932

Kirjoitukset	1930	1931	1932
Pääkirjoitukset	34	17	31
Mielipidekirjoitukset	33	19	23
Pakinat	17	38	44
Uutiset/artikkelit	53	40	77
Yhteensä	137	114	175

Lähde: Karjalan maa 1930-1932

Äärioikeistosta kirjoitettiin paljon ja tasaisesti. Vuonna 1930 kirjoitettiin enemmän kirjoituksia äärioikeistosta kuin vuonna 1931. Tämä lasku voi selittyä sillä, että esimerkiksi kyyditysten määrä romahtaa vuoteen 1931 tultaessa. Vuonna 1932 kirjoitusten määrässä tapahtuu hurja nousu. Nousun selittää kiihtyvä sisäpoliittinen tilanne, jossa äärioikeisto ryhtyi entistä kovempiin otteisiin. Esimerkiksi Mäntsälän kapinasta kirjoitetaan todella paljon lehdessä. Vasemmistoon kohdistuneiden kirjoitusten määrä romahti vuoden 1930 jälkeen ja lehti siirtyi kirjoittamaan yhä enemmän äärioikeiston toimista.

⁵⁰ Presidentti K.J. Ståhlbergin kyyditys tapahtui 14.10.1930.

Lehdessä ilmestyi tiettyjä kirjoituksia säännöllisesti. Pääkirjoitus julkaistiin lähes jokaisessa lehdessä. Pääkirjoitusten lisäksi lehdessä ilmestyi käytännössä joka numerossa pakina *Päivän kaiku*. Päivän kaiku ilmestyi joka numerossa vuosina 1930–1932, mutta 1930-luvun loppua kohden päivän kaiku muuttui harvemmin ilmestyväksi. Lähes jokainen päivän kaiku liittyi sisäpolitiikkaan, mikä selittää pakinoiden suuren määrän taulukossa. Näiden lisäksi lehdessä ilmestyi myös lähes jokaisessa numerossa ”muut lehdet” osio. Osiossa lehti julkaisi poliittisia kirjoituksia muista lehdistä ja monesti kommentoi näitä. Päätin kuitenkin taulukossa sijoittaa nämä artikkelit ja uutiset osioon. Nämä kirjoitukset ovat lainauksia muista lehdistä ja kommentit artikkeleihin ovat usein hyvin lyhyitä. Kuitenkin tiettyjen kirjoitusten esittäminen lehdessä antaa kuvaa asioista, jotka kiinnostivat lehteä ja tukivat heidän argumentaatiotansa. Lisäksi lehdessä ilmestyi melko säännöllisesti *Pääkaupungin näköpiiristä* niminen mielipidekirjoitus. Kirjoittaja usein kertoi, mitä sisä- ja ulkopoliitikassa oli tapahtunut Suomessa, mutta hän esitti samalla mielipiteitä asioista. Tässä osiossa seurattiin etenkin eduskunnan toimintaa.

2.3 Työn äänen tapaus nostaa keskustelun

Karjalan maa ei ottanut kantaa heti 1930-luvun alussa Lapuan liikkeen toimintaan. Ensimmäinen enemmän kantaa ottava kirjoitus liittyy Työn Ääni kirjapainon tuhoamiseen, joka tapahtui 28.3.1930⁵¹. Lehdessä ilmestyi 1.4.1930 mielipidekirjoitus koskien tapahtumaa.

*”Kommunistisen kirjapainon hävittäminen työkyvyttömäksi, yöllinen teko, josta olemme lehdessämme kertoneet, on herättänyt maassamme tavatonta huomiota. Eikä ihme. Teko on meikäläisessä oloissa ennenkuulumaton. [...] Yleensä on kuitenkin tämä mielelön ilkityö kaikissa arvonsa ja vastuunsa tuntevissa sanomalehdissä yksimielisesti tuomittu. [...] julkisuuteen on saatava täysi totuus ja syylliset lain vaatimiin rangaistukseen. Lainkuuliainen ja laille rakentava kansallismieli ei siitä käsityksestään voi tinkiä, olivatpa teon tekijät keitä tahansa.”*⁵²

Kirjoituksessa irtisanoudutaan kaikesta väkivallasta ja torutaan Lapuan liikettä. Karjalan Maa halusi saada loppumaan tällaiset toimet jo heti alkuun. Karjalan Maa halusi laillisesti vastustaa

⁵¹ Siltala 1985, 69.

⁵² Karjalan Maa 1.4.1930.

kommunismia ja näki laittomuudet hyvin uhkaaviksi. Lehdessä myös pohditaan voisiko tämä teko johtaa yhä enemmissä määrin poliittisen väkivallan lisääntymiseen.

'' [...] Näin ollen meistä on nyt aika kaikkien todellakin, yhteiskuntaa suojelevien piirien, ensi kädessä juuri niiden, jotka ovat sitä kantaneet puoluetunnuksessaan, yhtyä vakavaan yhteistahtoon kaiken väkivalta politiikan hillitsemiseksi. Se on nyt, tällä kertaa, tuo mieletön väkivalta politiikka, kohdistunut vain kuolleeseen omaisuuteen, mutta jos kiihtymys pääse jatkumaan voivat sen seuraukset olla tuhoisammatkin. Jo nyt on ilmennyt sellaista, että sille liikkeelle on seisaus saatava ja lailliselle hallitukselle kaikki tuki tarpeen. ''⁵³

Kirjoituksessa Karjalan Maa käyttää ääri-ilmaisun retorista keinoa kuvaten tapahtunutta '' ennenkuulumattomaksi teoksi'' ja ''mielettömäksi ilkityöksi. Samalla lehti sano, että seuraukset voivat olla jatkossa vielä ''tuhoisammat''. Lehti asettuu argumentaatiopositioon, jonka mukaan väkivalta politiikka on huonoa kehitystä maalle ja se tulisi saada loppumaan. Karjalan Maa reaktio osoittaa sen, että puolueenlehdistö ei ole sama asia kuin puolue. Maalaisliitto oli tässä vaiheessa vielä hyvin passiivinen Lapuan liikettä kohtaan. Mitään yhtenäistä julistusta puolesta tai vastaan ei ollut vielä tehty. Lehdessä arvellaan jo nyt, että väkivaltaisuuksia ja laittomuuksia tulisi enemmän sekä ne kohdistuisivat ihmisiin. Karjalan maa jatkaa tilanteen rauhoittamista 8.4.1930 ilmestyneessä kirjoituksessa.

''Sen johdosta, että joissakin sanomalehdissä on kerrottu, että Vaasassa viime perjantaina pidetyssä sosialistien kokouksessa oli perustettu punakaarti, on Vaasan poliisimestari pyytänyt STT:n ilmoittamaan, ettei kysymyksessä olevassa kokouksessa ole mitään punakaartia perustettu. [...] Lapualainen käsitysten hämmennys siis vain jatkuu. [...] Hallituksen täytyy tietää, että sillä on kaikki oikeudet puolellaan. Lain puolesta meillä on kaikki voimat. Tasavallan laki on pantava Lapuan ''lakia'' vastaan. ''⁵⁴

Tässä kirjoituksessa lehti hyökkää jo suoraan Lapuan liikettä vastaan. Tasavallan laki olisi pistettävä Lapuan lakia vastaan. Porvarilliseksi lehdeksi Karjalan Maan suhtautuminen oli hyvin porvarillisesta valtavirrasta poikkeavaa. Lapuan liike koettiin lehdessä uhkaksi hallitukselle ja kansanvallalle jo sen alkuvaiheessa. Saman lehden pääkirjoituksessa Karjalan maa puolustaa kansanvaltaisuutta.

⁵³ Karjalan Maa 1.4.1930.

⁵⁴ Karjalan Maa 8.4.1930.

Selvästikin kyseinen kirjoitus on osoitettu sekä äärioikeiston että äärivasemmiston tahoille. Pääkirjoituksen otsikkona on kansanvaltaisuus puolue-elämässä.

*''Ne virheet, jotka usein demokratioissa pistävät silmään, eivät suinkaan johdu itse järjestelmästä, vaan sen toteutumisesta. [...] Samalla, kun pidetään huolta demokratian terveenä ja kehityskykyisenä säilymisenä, on myöskin puolueiden sisäinen kansanvaltaisuus säilytettävä.''*⁵⁵

Selvästikin tässä kirjoituksessa hyökätään ulkoparlamentaarisia toimia vastaan, joita esiintyy. Tämän lisäksi lehti näyttää varoittavan diktatuuri aikeista. Lehti näyttää ennustavan aika oikeanmukaisesti, miltä Suomen sisäpolitiikkaa näyttää jatkossa. Lehden seuraavassa numerossa 10.4.1930 julkaistaan Helsingin Sanomien kirjoitus nimeltä Itsehallinto vai diktatuuri. En siteeraa kirjoitusta, koska se on Helsingin Sanomien, mutta kirjoitus kuvastaa myös Karjalan maan asennoitumista. Kirjoituksessa arvostellaan piirejä, jotka käyttävät isänmaallisuutta hyväkseen hyökätessä laillista hallitusta ja eduskuntaa vastaan. Kirjoitus on nostettu etusivulle pääkirjoituksen viereen, joten selvästikin aihe on tärkeä Karjalan maalle.⁵⁶ Juhani Myllyn mukaan keskustaporvarillinen lehdistö irtisanoutuikin Lapuan liikkeestä aikaisemmin kuin porvarilliset puolueet.⁵⁷

Karjalan maa julkaisee 8.5.1930 Kyösti Kallion pitämän esitelmän maalaisliiton puoluekokouksessa, joka pidettiin 24.7.1930. Kokouksessa Maalaisliitto tuomitsee päätöslauselmassaan kommunistien rikollisen, ''isänmaan itsenäisyyttä ja kaikkia siveellisiä elämänarvoja vastaan tähdätyn kiihoitustyön''. Kuitenkin kokouksessa tuomitaan myös kaikki lainvastaiset toimet, joita kommunisteja vastaan on tehty ja tehdään. Maalaisliitto ei vielä virallisesti kuitenkaan irtisanoudu Lapuan liikkeestä.⁵⁸ Tämä käy ilmi lehdessä ilmestyneessä Kallion ''esitelmässä'' eli puheessa.

*'' Ja milloin niin tapahtuu ja hallitukselle sellaisia esitetään, jotka eivät ole sopusoinnussa hyvän tavan ja laillisen yhteiskuntajärjestyksen kanssa, niin niistä tein hallituksen puolesta huomautuksen. Lailla on maata hallittava, laillisessa yhteiskuntajärjestyksessä täytyy jokaisen yksityisen hillitä tunteensa lain puitteisiin, sillä muunlainen menettelytapa vie ehdottomasti anarkiaan.''*⁵⁹

⁵⁵ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 8.4.1930.

⁵⁶ Karjalan Maa 10.4.1930

⁵⁷ Mylly 1989, 260, 265.

⁵⁸ Mylly 1989, 260.

⁵⁹ Karjalan Maa 24.7.1930.

Puheesta voi huomata selvän vielä vallalla olevan keskustaporvarillisen näkemyksen. Lapuan liike oli alkujaan hyvällä asialla kommunismia vastaan ja kommunistit olivat suurin uhka.⁶⁰ Samalla kuitenkin tuomittiin laittomuudet ja korostettiin laillisuutta kommunismin vastaisessa taistelussa.⁶¹

Karjalan maa selittää Lapuan liikkeen toimintaa yllättävänkin tarkasti nykyisyydestä katsottuna. Toivo Nygårdin mukaan Lapuan liike oli osittain vastareaktio kommunismin toiminnalle 1920-luvun lopussa. Toisaalta yksittäiset henkilöt käyttivät hyväksi yleistä kommunismin vastaisuutta ja ajoivat omia poliittisia päämääriä. Mainittakoon näistä henkilöistä esimerkiksi Kai Donner, K.R. Kares, Vihtori Herttua ja Vihtori Kosola. Karjalan maa myös kertoo aivan oikein, että alkujaan Lapuan liike oli paikallinen ilmiö. Kuitenkin he saivat myöhemmin kannatusta ympäri maata, esimerkiksi talonpoikaismarssiin osallistui väkeä eri puolelta maata ja marssi oli jaoteltukin alueittain.⁶²

Lehti jatkaa kirjoituksiaan Lapuan liikkeestä kesäkuun lopussa. Ensin 21.6.1930 ilmestyneessä lehdessä etusivulla kerrotaan artikkelissa, että maakuntakokouksia ja neuvotteluja on esiintynyt paljon nykyisen poliittisen tilanteen johdosta. Samassa artikkelissa todetaan myös, että Etelä-Suomen ruotsinkielinen väestö on yhtynyt Lapuan liikkeeseen. Toisaalta taas Pohjanmaan ruotsalaiset ovat laillisuuden kannalla.⁶³

*''Joukko yleiseen kokoukseen kerääntyneitä Alavetelin asukkaita lausuu jyrkästi pysyvän erillään Lapuan-liikkeen menettelytavoista ja sen hämäristä tarkoituksiperistä sekä korostaa käsitystä, että kommunistinen samoin kuin kaikenlainen muukin yhteiskunnalle vihamielinen kiihoitus on hillittävä, mutta laillisin keinoin.''*⁶⁴

Kirjoituksessa käytetään retorisenä keinona liittoutumisasteen säätelyä. Kirjoittaja ikään kuin esiintyy vain argumentin välittäjänä neutraalina. Toisena retorisenä keinona kappaleen kirjoituksissa esiintyy ääri-ilmaisujen käyttöä. Alavellin asukkaiden reaktiota kuvataan jyrkäksi.⁶⁵

Samassa lehdessä julkaistaan vielä Maalaisliiton keskushallituksen julkilausuma. Julkilausumassa aloitetaan pikkuhiljaa tekemään pesäeroa Maalaisliiton ja Lapuan liikkeen välille.

''Kommunistivastaisen liikkeen liepeille on kuitenkin liittynyt voimia, joiden ilmeisenä päämääränä on myöskin tätä kansanliikettä hyväkseen käyttäen talonpoikaisväestön valtiollisten oikeuksien supistaminen ja kansanvaltaisen valtiojärjestyksen

⁶⁰ Uola 2006, 192.

⁶¹ Uola 2006, 200.

⁶² Nygård 1982, 77–80.

⁶³ Karjalan Maa 21.6.1930.

⁶⁴ Karjalan Maa 21.6.1930.

⁶⁵ Jokinen 2016, 348, 363.

vahingoittaminen [...] Milloin ilmenee voimia, jotka tähtäävät kansanvaltaisen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksemme kukistamiseen ulkoparlamentaarisin keinoin, on jokaisen isänmaallisen kansalaisen päättävästi noustava niitä vastustamaan...’’⁶⁶

Karjalan Maa ja Maalaisliitto esittävät näkemyksen, jossa kommunistivastaista liikettä käytetään hyväksi omiin poliittisiin ambitiioihin. Samalla esitetään myös näkemys, että talonpoikien asemakin voi olla vaakalaudalla. Lehden kanta on jo nyt selvä: kaikki laittomuudet ja väkivaltaisuudet on saatavana loppumaan ja kansanvallalle on osoitettava tukea.

Lehdessä palataan vielä ennen vaaleja 30.9.1930 ilmestyneessä pääkirjoituksessa Lapuan liikkeeseen. Kirjoituksessa mainitaan, että Lapuan liikkeen pohja oli hyvä, mutta liike ajautui väärille teille Työn Äänen kirjapainon hävityksen yhteydessä.⁶⁷

’’ Tämä tapahtuma muodostaa lähtökohdan sille vyörynnälle, joka paisui keskikesällä niin valtavaksi, että sen humina kuului ympäri Euroopan. [...] Voima vaikuttaa, toiset se pelottaa hiljaiseksi, toiset tempaa mukaan. [...] Kansanliikkeen johto ei katsonut enää tarvitsevänsä välittää muodoista eikä keinoista, sillä oli voimaa. ’’⁶⁸

Kirjoituksen vyörynnällä tarkoitetaan niin sanottua Lapuan kesää, jolloin suuri osa kyydityksistä ja laittomuuksista tapahtui. Karjalan Maa kuvaa myös hyvin Lapuan liikkeen poliittista voimaa tässä vaiheessa. Sen ei enää tarvinnut välittää keinoista, koska sillä oli niin paljon poliittista voimaa ja tukea. Samalla lehdessä ilmaistaan myös hyvin, että voima pelottaa hiljaiseksi tai tempaa mukaansa. Moni katsoikin Lapuan liikkeen toimintaa sormien läpi poliittisista ja muista syistä johtuen. Kirjoittaja käyttää ääri-ilmaisua retorisena keinona, kun hän kirjoittaa, että Lapuan liikkeen toimet olivat muodostuneet ’’valtavaksi vyörynnäksi’’, jotka huomioitiin muualla Euroopassakin. Samalla tällä argumentilla vedottiin myös siihen, että väkivaltaisuudet antoivat huonoa kuvaa Suomesta ulkomaille.

2.4 Talonpoikaismarssi jakaa mielipiteitä

Kesäkuussa 17.6.1930 ja 19.6.1930 ilmestyi lehdessä osio ’’tuoreimmat tiedot’’. Näissä osioissa kerrotaan Suomen sisäpoliittisesta tilanteesta uutisartikkelin muodossa. Esimerkiksi 17.6.1930 kirjoitetaan muun muassa, että hallitus tulee antamaan tiedonannon eduskunnalle viimeaikaisista toimenpiteistä. Tämän lisäksi kerrotaan muun muassa, että Svinhufvud on saapunut Lapualle

⁶⁶ Karjalan Maa 21.6.1930

⁶⁷ Karjalan Maa 30.9.1930.

⁶⁸ Karjalan Maa 30.9.1930.

neuvottelemaan sekä ympärimaata on kokoontunut väkijoukkoja vastustamaan kommunismia. Kommunisti kansanedustaja Perälän kyyditys ja muista kommunistikyydityksistä kerrotaan 19.6.1930 ilmestyneessä lehdessä. Saman lehden etusivulla kirjoitetaan myös talonpoikaismarssien suunnittelusta.

*''Retki lienee suunniteltu 30–40,000 miestä käsittäväksi, ja eduskunnan puhemies tahtoi vakuuttautua, ettei joukko millään tavoin uhkaa eduskuntaa. Puhemies lienee saanut täyden varmuuden siitä, ettei näin tule käymään.''*⁶⁹

Tässä vaiheessa Karjalan Maa ei vielä esittänyt omaa kantaansa marssiin, vaan raportoi sen kehittymisestä. Lehdessä, joka ilmestyi 26.6.1930, on useita kirjautuksia Lapuan liikkeestä. Etusivulla on kaksi kirjoitusta koskien Lapuan liikettä, pääkirjoitus nimeltään ''sisäpoliittinen tilanne ja maalaisliitto'' sekä yksi mielipidekirjoitus. Pääkirjoituksessa hyökätään odotetusti kommunismia vastaan, mutta myös lapualaiset saavat negatiivista palautetta.

*'' [...] Kun nyt ruotsinmaalaisen malliin uhataan erikoisella ''talonpoikaismarssilla'' pian kokoontuva eduskunta, tietenkin tarkoituksella ulkoparlamentaarisesti painostaa sitä ja hallitusta ennalta määriteltyihin päätöksiin ... [...] Pohjoiskarjalaisella talonpojalla, joka kannattaa lakipohjaista valtioelämää ja viljelystyön edellytyksenä myöskin sisäistä rauhaa, enemmän kuin jokaisella kansalaisella, joka ei hanki kumousta maassa, ei ole syytä yhtyä tuohon marssiin eikä sitä mitenkään tukea.''*⁷⁰

Kuten mainitsin Maalaisliitto ei halunnut, että talonpoikia osallistuisi marssiin, mutta ei sitä sinänsä julkisesti vastustanut. Karjalan Maa selvästi ilmaisee julkisen vastustuksensa marssille. Lehti ei nähnyt mitään syytä, minkä vuoksi marssille tulisi osallistua, vaan piti sitä kapinahenkisenä valtiovaltaa vastaan. Kirjoituksessa vedotaan myös ennen kaikkea pohjoiskarjalaisiin talonpoikiin, jotta nämä eivät osallistuisi marssille. Tämän lisäksi vielä Väinö Mäkinen kertoo mielipidekirjoituksessaan samassa lehdessä Lapuan kokouksesta, johon hän osallistui Karjalan maakuntakokouksen valtuuttamana.⁷¹

''Koska maanviljelijä Vihtori Kosola on sanomalehdille ilmoittautunut, että viime lauantaina pidetyn maakuntien edustajien kokouksen tekemä päätös olisi ollut yksimielinen, tahtoo allekirjoittanut Karjalan valtuuttamana edustajana ilmaista, että päätös ei ollut yksimielinen. Karjalan valtuuttamat edustajat vastustivat

⁶⁹ Karjalan Maa 19.6.1930.

⁷⁰ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 26.6.1930.

⁷¹ Karjalan Maa 26.6.1930.

talonpoikaismarssia, jonka tarkoitus on painostaa eduskuntaa. Koska kokous antoi avoimet valtuudet Lapuan liikkeen lisätylle valtuuskunnalle laatia omat lakiesitykset kommunistisen maanpetoksellisen toiminnan tukahduttamiseksi, allekirjoittanut pyysi lisätä pöytäkirjaan, ettei hän ollut päätöstä tekemässä. Se joukko, joka nyt tulee marssimaan Helsinkiin, ei tiedä mihin arvaamattomiin kohtaloihin tämä retki voi todennäköisesti johtaa, retki, joka on menettelyavaltaan samanlainen kuin punakaartilaisten v.1917. ”⁷²

Ei ole ihme, että Maalaisliiton ja Lapuan liikkeen välit huononivat tällaisten lausuntojen jälkeen. Toki taustalla oli Maalaisliiton laillisuus ajattelu sekä ärtymys siitä, että lapualaiset ”kosiskelivat” juuri heidän äänestäjiään.⁷³ Karjalan talonpoikaistedustajat eivät hyväksyneet päätöksen loppulausumaa. Karjalan Maa vielä julkaisee etusivullaan kokoukseen osallistuneen Karjalan edustajan kirjoituksen. Selvästi lehti halusi viestiä paikallisten talonpoikien suhtautumisen Lapuan liikkeeseen. Tekstin loppuosa, jossa lapualaistoimet yhdistetään punakaartin toimintaan vuonna 1917, on varmasti ärsyttänyt monet lapualaiset. Oli täysin ennenkuulumatonta, että porvarilehdistö viittaisi tämänkaltaisesti ”vapaussotaan”.

Samassa lehdessä oli vielä useita iskulauseita printattuna isolla sivujen yläosaan. Näistä esimerkkeinä mainittakoon ”oikeus kansaa ohjelevi” ja ”vapautta laki vartioi”. Iskulauseet olivat selvästi suunnattu talonpoikaismarssia vastaan ja yleisesti Lapuan liikettä vastaan. Kaiken lisäksi seuraavassa numerossa 28.6.1930 Karjalan Maa julkaisee etusivullaan Helsingin Sanomien mielipidekirjoituksen *laittomuusko vai laillinen järjestys*, jonka oli kirjoittanut K.J. Ståhlberg, missä arvosteltiin kovasanaisesti Lapuan liikkeen tekemiä laittomuuksia.⁷⁴ Niin sanotut valkoiset oikeistopiirit vihasivat K.J. Ståhlbergiä⁷⁵. Tämänkaltaiset kirjoitukset ovat varmasti vaikuttaneet myös Lapuan liikkeen suhtautumiseen lehdistöön, joka oli alun perinkin kielteinen.

Karjalan maa esittää vielä 1.7.1930 uudestaan vastustuksensa talonpoikaismarssille. Samalla lehti esittää epäilyksensä lapualaisten aikeista. Lehti arveli, että kyse on poliittisesta painostuksesta. Ulkoparlamentaariset toimet tuomitaan jyrkästi ja viitataan taas sisällissotaan. Mi

”Tässä lehdessä on jo aikaisemmin lausuttu julki käsitys, että tällaisen valtavan mielenosoituksen järjestäminen on turhaa voimien haaskausta. [...] Lapualaisliikkeen johdon taholta ilmoitetaan, ettei tämä liike millään tavalla ole tähdätty nykyistä

⁷² Väinö Mäkinen, Maalaisliittolaiset kautta maan: kommunismi muserrettava lailla. Karjalan Maa 26.6.1938.

⁷³ Mylly 1989, 260–261.

⁷⁴ Karjalan Maa 26.6.1930; Karjalan Maa 28.6.1930.

⁷⁵ Uola 2006, 215–216.

valtiojärjestystä ja nyt vallassa olevaa laillista hallitusta vastaan... [...] Kun asia kerta näin on, mitä emme tahdo epäillä, niin mitä tarkoitusta varten tällaista jättiläismielenosoitusta oikein puuhataan? [...] Sallittakoon eduskunnan rauhassa ja kenenkään sivullisen häiritsemättä tehdä päätöksensä, älköönkä turvauduttako sen painostamiseksi sellaisiin keinoihin, jotka jokainen isänmaallinen v.1917. jyrkästi ja ehdottomasti tuomitsi. ’’⁷⁶

Useissa kirjoituksissa niin kuin ylläolevassakin, Karjalan Maa käyttää retorisenä keinona argumentaatiopositiota, joka tarkoittaa sitä positiota, jonka kirjoittaja ottaa jossakin ongelmassa. Aiemmissa lainauksissa esimerkiksi vastustettiin ankarasti talonpoikaismarssia. Tämän lisäksi lehti käyttää yksityiskohdilla vaikuttamisen retorista keinoa talonpoikaismarssia vastustaessaan. Mäkisen kirjoitus maakuntakokouksesta kuvaa hyvin yksityiskohtaisesti kokouksen kulkua ja, minkä vuoksi he vastustivat talonpoikaismarssia Karjalan edustajina. Lisäksi samassa kirjoituksessa niin kuin jo mainitsin, verrataan talonpoikaismarssia vuoden 1917 punakaartin toimintaan, joten lehti käyttää myös retorisenä keinona vertaus kielikuvaa. Retorisenä keinona lehti käytti myös määrällistämistä kuvatessaan 19.6.1930 talonpoikaismarssin osallistuvien määrää. Tällä lehti pyrki kuvamaan sitä, että kapinan riski on suuri, kun näin suuri määrä ihmisiä on liikkeessä. Tosin samassa kirjoituksessa puhujakategoriolla lehti oikeutti sen, että kapinaa ei tulisi, sanoihan näin eduskunnan puhemies, Kyösti Kallio. Pääkirjoituksessa, joka ilmestyi 26.6.1930 kategorisoidaan ulkoparlamentaarisia keinoja käyttävät huonona ja taas hyvänä asiana Pohjois-Karjalainen talonpoika, joka kannattaa lakipohjaista elämää. Samassa kirjoituksessa talonpoikaismarssi kuvataan myös metaforalla ’’ruotsin maalainen malli’’.⁷⁷

2.5 Nyt mentiin rajan yli – kyyditykset

Lehti seurasi mielenkiinnolla Työn Ääni kirjapainon hajotusoikeidenkäyntiä. Lehdessä ilmestyi 7.6.1930 etusivulla artikkeli nimeltään ’’ Mielivaltaisuudet työn äänen kirjapainon hävitysjutun yhteydessä’’. Artikkelissa käsiteltiin Asser Salon kyyditystä ja siitä seurannutta mellakka. Ensiksi oikeudessa todistanut Eino Nieminen joutui väkijoukon mukiloinnin kohteeksi Vaasan raastuvanoikeuden edustalla. Oikeus istunnon päätyttyä väkijoukko sieppasi asianomistajana olleen Asser Salon autokyytiin Lapualle. Hänet pelastettiin lopulta Lapualta ja kuljetettiin Seinäjoen kautta Viitasaarelle.⁷⁸ Lehdessä kirjoitetaan tapauksesta 7.6.1930.

⁷⁶ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 1.7.1930.

⁷⁷ Jokinen 1999, 145; Jokinen 2016,346-349, 354, 358, 360; Karjalan Maa 26.6.1930; Karjalan Maa 1.7.1930.

⁷⁸ Siltala 1985, 77–78.

*'' Maaherra koetti rappusilta puhua kansalle järkeä, mutta joukko hyökkäsi suoraan maaherraa ja poliisimestari kohti ja tarttui Saloon, joka piteli epätoivoisesti kiinni maaherran sadetakista, niin että se repesi. Salo toimitettiin niin nopeasti autolla pois, ettei poliisimestari voinut nähdä minne päin hänet lähdettiin. kuljettamaan. ''*⁷⁹

Lehdessä kauhisteltiin tapahtunutta. Olihan nyt väkijoukko rikkonut jo oikeusrauhaa. Samassa lehdessä julkaistiin myös Helsingin Sanomien mielipidekirjoitus nimeltään ''Omarkädenoikeutta vältettävä''. Kirjoituksessa vedotaan ihmisiin, että he eivät ryhtyisi itse toimiin kommunisteja vastaan, vaan antaisivat oikeusjärjestelmälle työrauhan. Kirjoituksessa pelätään etenkin sitä, että väkivalta leviäisi ryhmittymältä toiselle.⁸⁰ Artikkelin loppupuolella kerrotaan vielä erimielisyyksistä, joita Lapuan liikkeessäkin esiintyy.

*''Maltillisemmat ovat taipuvaisia odottamaan, kun taas radikaalisiipi haluaisi jatkaa toimintaa. Puhutaan m.m. tämän ''siiven'' halusta järjestää kaikissa tapauksissa erinäisiä kirjapainon hävittämisiä. Ilmeistä on myös se, että kysymyksessä ei ole kansanliike muualla kuin erinäisissä osissa Etelä-Pohjanmaata. Muualla Maassa kansankokoukset ovat olleet erikoisten kiihottajien järjestämiä. Todennäköisesti on ollut tarkoitus käyttää maassa yleisesti vallitsevaa kommunistivastaista mielialaa erinäisten kansallemme vieraitten suunnitelmien toteuttamiseen. ''*⁸¹

Kirjoituksen mukaan kommunisminvastaista ilmapiiriä oli käytetty hyväkseen politiikassa. Samalla lehden kanta oli se, että Lapuan liikkeen todellinen tuki ei ollut niin suurta kuin miltä se näytti. Kirjoituksessa mainitaan vielä uudesta Lapuan liikkeen taktiikasta, jossa siirrytään kiidätyksistä kirjapainojen hävittämiseen.

Tilanne ei maassa rauhoittunut Karjalan Maan ja Maalaisliiton toivomalla tavalla. Vaikka Kokoomus ja oikeistopoliitikot saivat nyt hallitusvastuun, ei se riittänyt Lapuan liikkeelle. He vaativat saada ministerinpaikkoja sekä vieroksuivat Svinhufvudin juridista johtamista. Svinhufvudin johtama hallitus oli ajautunut välirikoon lapualaisten kanssa. Lapuan liike vaati välittömästi kommunistiedustajien vangitsemista, mihin sekä pääministeri Svinhufvud että presidentti Relander eivät suostuneet. Lapuan liike päätti ryhtyä taas väkivaltaiseen painostuspolitiikkaan. He kaappasivat perustuslakivaliokunnan kommunistijäsenet Jalmari Rötön ja Eino Pekkalan ja kyydittivät nämä Lapualle.⁸² Nyt Karjalan Maa oli saanut tarpeekseen lapualaisten laittomuuksista. He latasivat

⁷⁹ Karjalan Maa 7.6.1930.

⁸⁰ Karjalan Maa 7.6.1930.

⁸¹ Karjalan Maa 19.6.1930.

⁸² Siltala 1985, 110–116.

täyslaidallisen lapualaisten niskaan 8.7.1930 ilmestyneessä lehden pääkirjoituksessa ”tilanteen vaatimus”.

”Kuin vastaukseksi hallituksen vetoomukseen, että kaikki laillisuudesta poikkeavat teot ja toimenpiteet kansalaisten ja kansalaispiirien puolelta heti lopetetaan ja että kaikkia isänmaallisia kansalaisia kehoitetaan tukemaan hallitusta sen pyrkimyksissä ja toimenpiteissä oikeusjärjestyksen ylläpitämisessä, muutama tunti hallituksen julistuksen tultua julkisuuteen tapahtuu mitä törkein mielivaltainen teko, joka kohdistuu kansan laillisesti valittuun eduskuntaan ja sen perustuslakivaliokuntaan tämän ollessa koolla lainsäädäntötyössään.[...] emme tunne enää elävämme oikeusvaltiossa [...] niin oloimme ja elämämme tyyten meksikolaistuu. [...] Vapaan sanan on kautta maan julkisesti pantava vastalauseensa ja vaadittava levottomien aineisten väistymistä laillisen hallituksen ja lainlaatiakunnan rauhan tieltä ja pysymistä kuin muidenkin kansalaisten yhteiseen oikeusturvaan alistuen.”⁸³

Karjalan maa oli raivoissaan Lapuan liikkeen laittomuuksista. Tämän lisäksi se kehotti muita lehtiä yhtymään Lapuan liikettä vastaan. Osittain tämä voi myös olla osoitettu Maalaisliitollekin, joka vielä tässä vaiheessa julkisesti oli hyvin passiivinen Lapuan liikkeen suhteen. Lehden mukaan oikeusvaltio ei enää toiminut, vaan Lapuan liike sai tehdä mitä halusi. Porvarien passiivinen suhtautuminen ärsytti lehden toimittajia. Karjalan Maata kauhistutti etenkin se, että nyt jo korkeatasoiset poliitikot olivat joutuneet laittomuuksien uhreiksi. Lehdessä pääkirjoituksen vieressä oli uutisartikkeli tapahtuneesta, joka kuvasi hyvin tarkasti kansaedustajien kyydityksiä. Lehdessä julkaistiin myös valtioneuvoston julkilausuman, jossa vaadittiin omankädenoikeuden lopettamista.⁸⁴

Hyökkääminen Lapuan liikettä vastaan jatkuu lehdessä 12.7.1930 ilmestyneessä numerossa. Pääkirjoituksessa ”tilanteen tarkastelua” kirjoitetaan, että tilanne näyttää myös hiukan hellittävän.

”Tilanne on nyt maassa sikäli muuttunut, että valtiotoiminnan johto on jälleen niille kuuluvilla tahoilla hallituksella ja kansaneduskunnalla. Syrjätekijät ovat – vielä toistaiseksi – vaihtuneet. [...] Me elämme joka tapauksessa poikkeuksellista aikaa. Meidän on sangen tingittävä lapualaisten vaatimuksista, siitä, että sosiaaliset reformit toteutuisivat kädenkäänteessä. Valtiota ja sen turvallisuutta ei luoda päivässä, mutta hävittää se voidaan lyhyessäkin ajassa.”⁸⁵

⁸³ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 8.7.1930.

⁸⁴ Karjalan Maa 8.7.1930.

⁸⁵ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 12.7.1930.

Karjalan Maa neuvoi hallitusta ja eduskuntaa olemaan suostumatta lapualaisten vaatimuksiin. Ulkoparlamentaarista vaikuttamista ei saanut sallia lehden mukaan. Tämän lisäksi Karjalan Maata ärsytti Lapuan liikkeen vaatimus, jonka mukaan muutokset pitäisi tapahtua ”silmänräpäyksessä”. Muutokset eivät lehden mukaan tapahdu välittömästi, mutta jos väkivallalla ulkoparlamentaarisesti vaikutetaan politiikkaan, voi turvallisuus tilanne maassa muuttua hyvin nopeasti huonompaan suuntaan. Lehti käytti tässä avukseen ”me” konsensusta luomalla kuvan yhtenäisestä rintamasta Lapuan liikettä vastaan, jolla on yhteiset intressit.

Rauhoittunutta aikaa ei pitkään kestänyt, vaan pian laittomuudet jatkuivat. Koko maata järkytti 14.10.1930 sattunut kyyditys, jonka uhriksi joutui presidentti K. J. Ståhlberg puolisoineen. Karjalan Maa uutisoi ja kirjoitti runsaasti tapahtuneesta. Kirjoitukset aloitettiin heti kyydityksen jälkeen ilmestyneessä lehdessä 16.10.1930. Etusivu ja toinen sivu oli kokonaan jätetty tapauksen kerrontaan. Lehti uutisoi tapahtuneesta otsikolla ”Yllättävän julkea autokyyditys”. Uutisartikkelissa kerrotaan yksityiskohtaisesti tapahtumasta. Samassa lehden numerossa ilmestyi myös mielipidekirjoitus nimeltä ”Yhteisvelvoituksen tielle”.⁸⁶

” Poliittisena menettelyaseena moinen vastustajan mielipiteiden sorto on kerrassaan laskematonta, jopa hymyllä halveksuttavan tehotonta, mutta kansalaisiin kohdistuvana vainona maassa ja valtiossa, jonka pitäisi kyetä turvaamaan asukkailleen alkeellisin oikeusturva, se on sairaaloineen ja surettava, kansallisena ilmiönä yhä toistuen se on häpeä... [...] Enemmän kuin mitkään aikaisemmat tapahtumat velvoittaa tämä äskeisin jokaista suomalaista vakavaan itsetutkiskeluun...”⁸⁷

Lehti yhdistää tapahtuman suoraan Lapuan liikkeeseen ja sen aiheuttamiin väkivaltaisuuksiin. Karjalan maa oli kyllästynyt jatkuviin väkivaltaisuuksiin ja järkyttyi siitä, että laittomuudet koskivat normaali kansan lisäksi myös korkeaa poliittista piiriä. Retorisesti lehti pyrki vetoamaan suomalaisiin, jotta väkivaltaisuuDET saataisiin loppumaan. Tällä pyritään mitä luultavimmin vaikuttamaan enemmän ihmisiin, jotka hyväksyivät Lapuan liikkeen vaikutuskeinot kuin itse Lapuan liikkeen aktiivi jäseniin. Tämän lisäksi lehti vetoaa yhteisiin arvoihin, joiden mukaan politiikassa ei pitäisi olla väkivaltaa läsnä. Kirjoituksessa argumentoidaan vielä, että vaikka aikaisemmin joku olisi vielä hyväksynyt kommunistien kyyditykset, ei nyt näin voisi tehdä. Olihan uhriksi joutunut entinen tasavallan presidentti. Selvästi Karjalan Maa pyrki käyttämään tapausta poliittisena aseena Lapuan liikettä vastaan.

⁸⁶ Karjalan Maa 16.10.1930.

⁸⁷ Karjalan Maa 16.10.1930.

Lehti jatkaa asian käsittelyä saman numeron päivän kaiku pakinassa.

*'' Mutta meillä on nyt käytännössä jonkinlaiset keskiaikaiset, ajatuksen vapautta vastaan purevat pakkopihdit, joilla tahdotaan jokaisesta vapaan maan vapaasta kansalaisesta puristaa vain ne suvaitut mielipiteet, jotka hetken suunta suvaitsee. [...] Meillä on käynnissä taistelu vallasta, puoluevallasta, isänmaallisuuden nimessä ja ''puolue-elämää'' vastaan. Jokaiselle täytyy sen olla nyt jo vihdoinkin selvillä. Kelle ei niin ole, riitsikööm jo suomukset silmiltään. ''*⁸⁸

Päivän kaiku pakinat ovat usein lehdessä hyvin kielikuvallisia. Retorisia keinoja esiintyy runsaasti juuri päivän kaiku osiossa. Pakinassa liioitellaan ja rinnastetaan Ståhlbergin kyyditys keskiaikaan. Ilmaisunvapautta ei lehden mukaan ole poliittisen väkivallan takia. Samalla kirjoituksessa pidetään itsestään selvyytenä, että demokratia on vaarassa. Niin sanottu puolue-elämää vastaan käydään ''isänmaallisuuden nimessä''. Kirjoituksen mukaan Lapuan liike pyrkii diktatuuriin. Vastargumentit pyritään kumoamaan loppupuolella sanomalla, että niillä, jotka eivät tätä näe, on suomuja silmissä. Lehti käyttää myös paljon toistoa. Tässäkin tapauksessa puhutaan vapaasta maasta ja vapaasta kansasta. Usein juuri vapaus sanaa toistetaan kirjoituksissa Lapuan liikettä vastaan, esimerkiksi vertaamalla vapaata demokratiaa diktatuuriin.⁸⁹

Kirjoituksessa, joka ilmestyi 19.6.1930 käytetään kategorisoimista retorisenä keinona. Lapuan liike jaetaan kahteen kategoriaan maltillisiin ja radikaaleihin. Toinen siipi ei kannata suoraa toimintaa, kun taas toinen siipi suosii radikaaleja laittomuuksia kuten kirjapainojen hajottamista. Perustuslakivaliokunnan jäsenten kyyditys pääkirjoituksessa 8.7.1930 käytetään yksityiskohtilla ja kertomuksella vakuuttamisen retorista keinoa. Päivän tapahtumat kuvataan tarkasti, jolloin luodaan autenttinen vaikutelma tapahtuneelle.⁹⁰

Ståhlbergin kyydityksen jälkiselvitelyt kiinnostivat Karjalan Maata ja kirjoittelut asiasta jatkuivat aina vuoteen 1931 asti. Tapauksen yksityiskohtainen kerronta artikkelien muodossa jatkui. Samalla uusien tietojen myötä lehti käytti tapausta hyökätessään Lapuan liikettä vastaan.⁹¹

'' Tätä sisäpoliittisen levottomuuden, lakivastaisen jopa väkivaltaisen toiminnan aikaa onkin kestänyt luvattoman kauan... [...] Häpeä on koko kansallemme yhteinen, niin niille, jotka ovat poliittisessa laskemattomassa yli- tai kevytmielisyydessään ovat

⁸⁸ Karjalan Maa 16.10.1930.

⁸⁹ Jokinen 2016, 366.

⁹⁰ Jokinen 2016, 354, 356–357, 365–366.

⁹¹ Karjalan Maa 18.10.1930; Karjalan Maa 28.10.1930.

välillisesti tai välittömästi olleet sitä auttamassa tai läpi sormien katsoen suvaitsemassa...’’⁹²

Lehti vielä kuvasi Lapuan liikkeen toimintaa mielivaltaiseksi terroriksi. Kirjoituksessa esiintyy taas kolmilistaa vahvistamaan argumentaatiota kuvatessaan poliittista aikaa. Lisäksi lehti käytti yhä enemmän retorisenä keinoja vahvoja sanoja kuvamaan liikkeen toimintaa, esimerkiksi ”väkivaltainen”, ”mielivaltainen” ja ”terrori”. Kirjoituksessa selvästi hyökätään Lapuan liikkeen piirissä olleita vastaan, mutta myös sivustakatsojia vastaan. Tämä viesti oli tarkoitettu mitä luultavimmin muulle porvaristolle jopa lehden omalle puolueelle Maalaisliitolle. Lehti syyllisti sekä ne, jotka olivat mukana toiminnassa kuin myös ne, jotka katsoivat läpi sormien tapahtumia. Karjalan Maan mukaan ihmisten tulisi julkisesti vastustaa Lapuan liikkeen toimia.⁹³

Ståhlbergin kyyditykseen liittyvistä oikeudenkäynnistä ja sen käännteistä uutisoitiin jatkuvasti. Lehdessä selvästi järkytyttiin siitä, että korkea-arvoisia armeijan henkilöitä oli ollut mukana Ståhlbergin kyydityksessä. Lehti seurasi paljolta sivusta oikeudenkäyntiä eikä kommentoinut, vaan uutisoi siitä. Kuitenkin Walleniuksen vapautus syytteistä kokonaan korkeimman oikeuden päätökselle ihmetytti Karjalan Maata.⁹⁴

’’Mutta tämä korkeimman oikeuden jyrkästi vastakkainen päätös molempien alempien oikeuksien päätöksistä jättää oikeuslaitoksemme erikoisvalaistukseen, mikä ei voi ulkoapäinkään näyttää edulliselta. ’’⁹⁵

Lehti oli tyytymätön, että tuomittujen tuomiot pienenevät. Samalla lehdessä esitettiin näkemys, että mitä luultavimmin tämäkään ei riittäisi lapualaisille, joiden mukaan ainoa syyllinen olisi itse Ståhlberg. Väkivaltaisuuksien ja laittomuuksien pelättiin vain lisääntyvän. Lisäksi lehdessä ei oltu mielissään siitä, että Lapuan liike tuntui pääsevän kuin koira veräjältä niin tästä kuin muista kyydityksistä.⁹⁶

’’ Tähän asti on yleensä lausuttu, että liike on niiden suhteen [osa kyydityksistä] kokonaan vapaa. Me uskallamme olla eri mieltä. Me katsomme, että kaikki yksityisluontoiset väkivallanteot ovat tehdyt kansanliikkeen aatesisällön pohjalta ja liikkeen eteenpäin menon hyväksi. ’’⁹⁷

⁹² Karjalan Maa 18.10.1930.

⁹³ Karjalan Maa 18.10.1930.

⁹⁴ Karjalan Maa 25.10.1930; Karjalan Maa 18.7.1931.

⁹⁵ Karjalan Maa 18.7.1931.

⁹⁶ Karjan Maa 18.7.1931; Karjalan Maa 27.8.1931.

⁹⁷ Karjan Maa 27.8.1931.

Kirjoituksen mukaan Lapuan liike olisi moraalisesti vastuusta koko laittomuuksien ja väkivallan ilmapiirissä, joka oli esillä 1930-luvun alun Suomessa. Pikkuhiljaa kirjoituksista voi huomata koko ajan kovenevan asenteen Lapuan liikettä vastaan. Lehti käyttää mielenkiintoisesti personifikaatio retorista keinoa Lapuan liikettä vastaan eli ikään kuin esittää sen elollisena. Kirjoituksessa käytetään myös syyllistämistä retorisena keinona.

2.6 Eduskuntavaaleista presidentinvaaleihin

Hallituksen selonteko sisäpoliittisen tilanteen johdosta julkaistiin 3.7.1930 ilmestyneessä lehden numerossa. Tiedonannossa hallitus myöntää, että viranomaiset eivät ole pystynyt estämään kyydytyksiä ja väkivaltaisuuksia. Samalla he kertovat poikkeustoimista, joita hallitus oli suorittanut. Esimerkiksi maaherroille annettiin lupa estää kommunistilehtien ilmestyminen, jotta tilannetta pystyttäisiin rauhoittamaan. Lehden loppupuolella on julkaistu mielipidekirjoitus ”*uusi hallituskokoomusko tilanteen pelastajaksi?*”. Lehden mielestä hallituspohjaa tulisi laajentaa sisäpoliittisen sekavuuden vuoksi.⁹⁸

*”Positiivisin ja luotettavimmalta tuntuva johtopäätös olisi kai, että eduskuntapiireissä tunnutaan olevan kypsyyttä siihen, että maalaisliittolainen hallitus siirtää vallan laajemmalle pohjalle nojaavalle uudelle, ei-sosialistiselle hallitukselle. Tässä lehdessä on jo pariin otteeseen viitattu siihen, että tilanteen pelastus olisi kai sitä tietä kivuttomimmin voitettavissa, etteikä maalaisliittolaiselta taholta isänmaan menestyksen ja sisäisen rauhan voittamisen kannalta voi siihen nähden olla esteitä.”*⁹⁹

Kallion jättää erohakemuksensa 2.7.1930 ja virallisesti hallitus eroaa tehtävistään 4.7.1930.¹⁰⁰ Karjalan maa uutisoi tästä 5.7.1930 ilmestyneessä lehden numerossa. Kansanedustaja Kalle Lohen puhe eduskunnassa julkaistaan samalla lehden etusivulla. Puheessa Lohi painottaa kommunistien kukistamista laillisin keinoin ja omankädenoikeuden välttämistä. Lehden toisella sivulla julkaistiin mielipidekirjoitus nimeltään ”*hallituksen vaihdos*”.¹⁰¹

”Kallion hallitus erosi arvokkain perustein, niinkuin se kaiken tehtävänsäkin vaikeaksi käyneessä kriisitilanteessa hoiti aseman vaatimukset käsittäen. [...] Olemme myös jo

⁹⁸ Karjalan Maa 3.7.1930.

⁹⁹ Karjalan Maa 3.7.1930.

¹⁰⁰ Siltala 1985, 109.

¹⁰¹ Karjalan Maa 5.7.1930.

lausuneet käsityksemme, että tilanne maassa varmaan rauhottuu, kun kokoomus –kauan syrjässä oltuaan – joutuu tasavallan asioitten hoitoon’’¹⁰²

Karjalan Maan kanta oli se, että Kokoomus pitäisi ottaa mukaan hallitukseen. Näin tekemällä tilanne voisi rauhoittua lehden mukaan. Lehti uutisoi eduskunnan hajotuksesta ja uusista vaaleista 17.7.1930. Samassa numerossa lehti kritisoi Lapuan liikettä päivän kaiku pakinassaan. Lehti jatkaa linjallaan, jossa kommunisminvastaisuutta pidetään hyvänä, mutta sen vastustaminen on tapahduttava laillisin keinoin.

’’Olen usein sanonut ymmärtäväni lapualaisliikettä sen suhteessa kommunismivaaraan, mutta nyt on jo tapahtunut niin paljon puhuttua ja tehtyäkin sen nimeen, että alkuperäisiltä linjoilta liikkeessä on kai loitottu. Kun kansan valitsemaa eduskuntaa komennellaan vaatimusten julistuksilla... [...] kun tuo valtuuskunta sanoo laillisesti valitulle kansaneduskunnalle jyrkkänä ja tinkimättömänä vaatimuksenaan, että ’’on hyväksyttävä’’, mutta juttelee kuitenkin jatkoksi, että eduskunta ratkaisee asian vapaasti ja ilman pakkoa, niin siinä on valtiotaidollisestikin jonkun verran ristiriitaa’’¹⁰³

Ulkoparlamentaariset keinot torjuttiin taas lehden toimesta. Lapuan liikettä kirjoitetaan olleen hyvällä asialla, mutta se eksyi ’’väärille poluille’’ jossakin vaiheessa. Välillä Karjalan Maa hyökkää hyvin kovasanaisesti Lapuan liikettä vastaan, kun taas esimerkiksi tässä pakinassa vastustetaan Lapuan liikettä, mutta ei kovin sanoin. Karjalan Maa pyrki ikään kuin ’’pelaamaan’’ molemmilla puolilla: Lapuan liikkeen toiminta kiellettiin, mutta kommunisminvastaista ilmapiiriä piti pitää yllä yleisporvarillisessa mielessä.

Elokuussa 1930 Karjalan maa julkaisee Maalaisliiton puoluehallinnon julkilausuman vaaliliitoista. Maalaisliitto asetti ehtoja yleisporvarilliselle yhteistyölle. Esimerkiksi ulkoista painostusta ei saanut esiintyä. Kallio, vasemmistosiipi ja laillisuusmiehet olivat tässä vaiheessa saanut jo enemmistön tuen Maalaisliitossa. Maalaisliitto päätti, että ratkaisuvälillä vaaliliitoista jäisi piirikokouksien päätettäväksi. Kallion puoluesiipi ei sinänsä ollut innoissaan oikeistoyhteistyöstä, mutta piti porvarillisen määräenemmistön saantia välttämättömänä, jotta kommunistilait saataisiin läpi. Maalaisliitto vaati muun muassa seuraavia asioita. Vaalitoiminnan ja vaalivapautta ei tulisi häiritä ulkoapäin, vaaliliitoissa oltaisiin lojaleita ja niihin osallistuisivat kaikki porvaripuolueet¹⁰⁴

¹⁰² Karjalan Maa 5.7.1930.

¹⁰³ Karjalan Maa 17.7.1930.

¹⁰⁴ Karjalan Maa 7.8.1930; Mylly 1989, 265–267.

Joensuu ja Pohjois-Karjala kuuluivat vuodesta 1906 vuoteen 1961 asti osa Kuopion lääniin läntistä vaalipiiriä.¹⁰⁵ Karjalan maa kirjoitti pääkirjoituksessaan 12.8.1930 Maalaisliiton piirikokouksesta, jossa päätettiin liittyä vaaliliittoon muiden porvaripuolueiden kanssa. Tässä vaiheessa tilanne näytti vielä olevan hyvin yhtenäinen porvariston osalta. Lisäksi Maalaisliitto lausui taas haluavansa vaalit, joissa ei olisi ulkopuolista painostusta.¹⁰⁶

*''... mikäli vain siihen vain toisten puolueitten taholta on luottamista ja julkisesti lausuttiinkin toivomus, että repivää ja hajottavaa vaalikihoitusta olisi vältettävä ja kaikkien käytävä vakaasti ja vapaasti, ennen kaikkea mistään ulkoapäin tulevasta painostuksesta huolimatta vaaleihin ja vaalitoimintaan. [...] Kun kokouksen mielipide vaaliliittokysymyksestä tuli tunnetuksi hyväksyttiin se sikäli yksimielisesti, ettei ainuttakaan kokouksen osanottajaa päätöstä vastaan ilmoittautunut eriävää mielipidettä.*¹⁰⁷

Maalaisliitto ei lopulta Kuopion kummassakaan vaalipiirissä mennyt liittoon porvaripuolueiden kanssa, vaan muodosti omat vaaliliittonsa. Karjalan Maa kirjoittaa vaaliliitoista 21.8.1930, 26.8.1930. ja 28.8.1930 ilmestyneissä lehdissä. Lehti arvelee, että tuskin Maalaisliitto hyötyisi mitään liitosta, vaan antaisi vain oikeistolle lisää paikkoja. Kuitenkin Maalaisliitto meni vaaliliittoon joissakin muissa vaalipiireissä kuten Viipurin, Vaasan sekä Turun ja Porin vaalipiireissä. Lehti hyökkäsi kuitenkin yllättävän avoimesti Kokoomusta vastaan kuvailen heidät ja lapualaiset käytännössä samaksi liikkeeksi. Hyökkäys tapahtui 26.8.1930 ilmestyneessä pääkirjoituksessa.¹⁰⁸

*''Tilanne on nyt kuitenkin sikäli seljennyt, että sekä lapualaisuus että suomenlukkolaisuus toimivat täydessä yhteisymmärryksessä kokoomuspuolueen poliittisen, siis puoluepyyteitten kanssa. Tämä yhteistyö on kehittynyt niin pitkälle, että kokoomuslehdistö on miltei poikkeuksetta menettänyt kaiken itsenäisen arvosteluvapautensa, ainakin vapaan arvostelutahtonsa, mainittuihin liikkeisiin nähden, sanoivatpa ne mitä tahansa. Mutta ei tässä kyllin, vaan suomenlukkolaisia ja lapualaisia kiertelee maassa kokoomuspuolueen asioissa auttamassa.*¹⁰⁹

Syyskuussa 1930 kirjoitusten määrät lisääntyivät huomattavasti liittyen Suomen sisäpolitiikkaan. Syynä on varmasti se, että lokakuun vaalit lähestyvät. Heti 2.9.1930 ilmestyneessä lehdessä

¹⁰⁵ Tarkiainen 1970, 72–73

¹⁰⁶ Karjalan Maa 12.8.1930

¹⁰⁷ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 12.8.1930.

¹⁰⁸ Karjalan Maa 21.8.1930;26.8.1930;28.8.1930.

¹⁰⁹ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 26.8.1930.

hyökätään taas Kokoomusta vastaan. Lehden pääkirjoituksessa kirjoitetaan, että kun Kuopion vaalipiirin maalaisliittolaiset eivät olleet suostuneet Isänmaalliseen vaaliliittoon Kokoomuksen ja Edistyspuolueen kanssa, niin siitä huolimatta kokoomuslaiset olivat ”kosiskelleet” maalaisliittolaisia yhteiseen vaaliliittoon. Karjalan Maa katsoi, että Kokoomus pyrki sabotoimaan Maalaisliiton oman vaaliliiton.¹¹⁰

Karjalan Maa ei säästellyt sanojaan Lapuan liikettä kohtaan, vaikka vaalit lähestyivätkin. Tietenkin lehti hyökkää ensimmäisenä kommunisteja vastaan, kuten muutkin porvaripuolueet, mutta se ei hellittänyt retoriikassaan Lapuan liikettä vastaan. Karjalan Maassa 9.9.1930 ilmestyi pääkirjoitus nimeltään ”*kansanvallan ja laillisuuden puolesta*”.¹¹¹

*” Suomen kansa elää parhaillaan tärkeän sisäpoliittisen ratkaisun edessä. Sen on nyt tulevissa eduskuntavaaleissa ratkaisevasti määrättävä, kumpaaako tietä se aikoo vastaisuudessa kulkea: mielivallan ja laittomuuden vaiko oikeuden ja laillisuuden tietä. [...] Suomalainen talonpoika ei ole koskaan ollut laittomuuksien ja mielivaltaisuuksien ihailija. Terve talonpoikainen vaisto on sille ilmaissut, että lakipohjainen rauhallinen yhteiskuntaolojen kehittäminen vie aina varmimmin perille...”*¹¹²

Karjalan Maan kanta asettua näin avoimesti Lapuan liikettä vastaan vaalien alla poikkesi lähes kaikista muista porvarilehdistä. Karjalan Maa ei halunnut, että Maalaisliitto kalastelisi ääniä liikkeen avulla kuten heidän mukaansa Kokoomus oli tehnyt. Lehden kanta oli se, että jo nyt oli asennoiduttava liikettä vastaan. Pääkirjoituksessa käytettiin kontrastiparin retorista keinoa. Kirjoituksen mukaan Suomen kansan tulisi valita mielivallan ja laittomuuden tie tai oikeuden ja laillisuuden tie. Kontrastipareista toinen on hyvin kauniisti esitetty vapaa Suomi ja toinen taas hyvin negatiivisesti esitetty laittomuuksien Suomi. Samalla kirjoituksessa käytettiin puhuttelun retorista keinoa. Suomalaisia talonpoikia puhutellaan ja kehotetaan toimimaan tietyllä tavalla. Lehti käytti tätä keinoa usein lukijoihinsa esimerkiksi 23.9.1930 ilmestyneessä lehdessä talonpoikia puhutellaan vaaleista ja 26.6.1930 ilmestyneessä lehdessä puhuteltiin talonpoikia talonpoikaismarssia vastustamaan.¹¹³

Presidentti K. J. Ståhlbergin vaalipuhe Helsingin ylioppilastalolla julkaistaan kokonaisuudessaan Karjalan Maassa 11.9.1930. Ståhlberg puheessaan hyökkää varsin suoraan Lapuan liikkeen väkivaltaisuuksia vastaan. Ståhlbergin mukaan kommunismin vastustamisen varjolla on hyökätty

¹¹⁰ Karjalan Maa 2.9.1930.

¹¹¹ Karjalan Maa 9.9.1930.

¹¹² Karjalan Maa 9.9.1930.

¹¹³ Jokinen 1999, 153

kansanvaltaa ja laillista järjestystä vastaan. Karjalan Maa käyttää tämän Ståhlbergin puhetta avuksi hyökätessään oikeistolehdistöä vastaan saman lehden päivän kaiku pakinassa.¹¹⁴

'' Paitsi mukana olleet jäivät toiset kansalaiset, jotka ovat tottuneet lukemaan hänen [Ståhlberg] puheensa, tällä kertaa siis sitä vaille, kun toisillekin hänen puoluelehdilleen puhe nähtävästi on ollut yhtä vaikea pala kuin näyttää olevan ''parhaille uutislehdillekin'' kertominen yöllisistä kotirauhan rikkomisista, nukkuvien naisten ammuskelemisesta ja viimeaikaisista herrashollikyydeistä autolla, joiden numeroita ei näytä juutaskaan saavan selville''

Lehti käyttää retorisenä keinona usein puhekategoriolla oikeuttamista. Tässäkin tapauksessa Ståhlbergin asemaa presidenttinä käytetään antamaan argumenteille enemmän painoarvoa. Lehti käyttää samalla lailla puhekategoriolla oikeuttamista esimerkiksi pääministerien, hallituksen ja tunnettujen kansanedustajien lausunnoilla vastustamaan Lapuan liikkeen laittomuuksia.¹¹⁵ Samalla yllä olevassa sitaatissa lehti käyttää kolmen listan retorista keinoa. Antamalla kolme esimerkkiä Lapuan liikkeen laittomuuksista, lehti säännönmukaista Lapuan liikkeen toimintaa ja vahvistaa samalla argumenttia liikettä vastaan.¹¹⁶ Karjalan Maa syyttää jo nyt murhasta Lapuan liikettä. Lehden retoriikka liikettä vastaan kasvoi entisestään. Samalla lehdessä syytettiin jo suoraan muita porvarilehtiä Lapuan liikkeen auttamisesta.

Maalaisliiton vaalijulistus saa etusivun paikan 13.9.1930 ilmestyneessä lehdessä. Vaikka taas kerran kommunismin torjunta on ensimmäinen asia, johon julistuksessa viitataan, nyt hyökätään myös varsin suoraan Lapuan liikettä vastaan virallisesti Maalaisliiton taholta.¹¹⁷

*'' Kommunismivastaisen kansanliikkeen liepeille on liittynyt edesvastuuttomia aineksia, jotka ovat valtakunnassa tuomittavia omavaltaisia tekoja sekä yrittäneet kansalaisten laillisuus ja oikeuskäsitteitä. Kansanvaltaisen valtiojärjestyksemme ja kansaneduskunnan arvovaltaa on yritetty julkisesti ja julkeasti horjuttaa. ''*¹¹⁸

Lehti jatkaa hyökkäystä Kokoomusta vastaan 18.9.1930 ilmestyneessä lehdessä. Karjalan Maa hyökkää Kokoomusta vastaan, koska se katsoo, että Kokoomus ei noudata ohjeita, jonka mukaan

¹¹⁴ Karjalan Maa 11.9.1930.

¹¹⁵ Jokinen 1999, 135.

¹¹⁶ Jokinen 1999, 152–153.

¹¹⁷ Karjalan Maa 13.9.1930.

¹¹⁸ Karjalan Maa 13.9.1930.

muita porvaripuolueita vastaan ei hyökättäisi vaaleissa. Lehti arvostelee Kokoomusta pääkirjoituksessaan ” Kokoomus puoluevastakohtien kärjistäjänä”.¹¹⁹

*” Kokoomuspuolue tahtoi vetää kommunismin vastustamisen varjolla vaalinuottaa ja asettui eräissä vaalipiireissä yhteyteen joidenkin maalaisliittolaisiksi olettamiensa henkilöiden kanssa. Kun se oli saanut heidät suostumaan kokoomuksen kansanedustaja ehdokkaaksi, päätti se näissä vaalipiireissä perustaa n.k isänmaallisia vaaliliittoja, joihin tuli ehdokkaiksi paitsi kokoomuspuolueen miehiä myös nämä ”maalaisliittolaiset” kommunisminvastustajat. Tällä teolla kokoomuspuolue tahtoi leimata maalaisliiton puolueeksi, johon ei voi kommunismin vastustamisessa luottaa.”*¹²⁰

Porvariston yhteinen vaalirintama ei siis ollut kovinkaan yhtenäinen. Kokoomuspuolue tiesi hyötyvänsä eniten Lapuan liikkeen toimista ja yhtenäisestä vaaliliitosta. Kuitenkin se näki myös iskun paikan Maalaisliittoa kohti, joka oli ottanut jo pesäeroa Lapuan liikkeeseen.¹²¹ Karjalan Maata eritoten ärsytti se, että Kokoomus ”kosiskeli” maalaisliittolaisia heidän vaaliliittoihin. Näin nämä äännet olisivat menneet pois Maalaisliitolta. Lehden mukaan Kokoomus hyökkää muita porvareita vastaan jatkuvasti ja pyrkii harjoittamaan hajaannusta porvaristosta, vaikka mukamas on yhtenäisen porvarillisen linjan puolella. Samassa lehdessä etusivulla esitettiin myös Kallion vaalipuhe, jossa taas hyökätään Lapuan liikkeen laittomuuksia vastaan.

*”Meillä rehoittaa nykyään sellainen mielivalta. että uutiset ihmisryöstöistä voittavat kohta salakuljetusuutiset. Ihmisten käsitys oikeuskäsitys kotirauhasta, persoonallisesta vapaudesta ja koskemattomuudesta näyttää menneen aivan sekaisin.”*¹²²

Kallio kuvaa lapualaisten tekemiä laittomuuksia ja syyttää heitä siitä, että oikeuskäsitys oli muuttunut huonompaan suuntaan. Karjalan Maa käytti yhä enemmän tunnettujen maalaisliittolaisten puheita ja esiintymisiä Lapuan liikettä vastaan. Aikaisemmin tämä ei ollut mahdollista, koska Maalaisliitolla oli aluksi hyvin passiivinen kanta Lapuan liikkeeseen nähden. Pääkirjoitus, joka julkaistiin 23.9.1930 ilmestyneessä lehden numerossa liittyy vaaleihin. Karjalan maa epäilee diktatuuri pyrkimyksiä esiintyvän Lapuan liikkeen piirissä. Tämän lisäksi hyökätään sekä sosiaalidemokraatteja että kokoomusta vastaan. Talonpoikiin yritetään vedota jälleen kerran.

¹¹⁹ Karjalan Maa 18.9.1930.

¹²⁰ Karjalan Maa 18.9.1930.

¹²¹ Mylly 1989, 266–267.

¹²² Karjalan Maa 18.9.1930.

*''Se [talonpoika] on maan rauhallisinta ja lainkuuliaisinta väkeä, eikä sitä mihinkään seikkailuihin voi vetää. Yhtä vähän kuin sitä on saatavissa mukaan mihinkään epäjärjestyksiin, yhtä vähän se on saatavissa teille, jotka veisivät sen vielä laajemmin laittomuuteen ja sen kautta sen omien oikeuksien supistamiseen. [...] Maalaisliittoa ei saa diktatuuripuuhiin mukaan. ''*¹²³

Karjalan Maa vetosi talonpoikiin, jotta ulkoparlamentaariset keinot lopetettaisiin. Jos talonpojat olisivat mukana Lapuan liikkeen toimissa, heidän omat oikeudet kapenisivat, argumentoitiin lehdessä. Samalla lehti teki selväksi sen, että maalaisliittolaiset eivät olisi mukana missään oikeistodiktatuuri hankkeissa. Lehden etusivulla on myös toinen kirjoitus, jossa kehoitetaan vaalirauhaan. Mielenkiintoisesti pääkirjoitus ja tämän mielipidekirjoituksen keskellä on kuva Saksan vaaleista. Kuvassa henkilö on pahoinpidelty vaalipaikan edustalla. Ilmeisesti lehti yritti viestiä näiden kirjoitusten ja kuvitusten avulla ihmisille, mikä seuraisi siitä, jos väkivaltaa käytettäisiin vaaleissa. Lehti arveli myös pääkirjoituksessa, että Suomesta ei löytyisi Mussolinin tai Hitlerin kaltaista henkilöä, joka pystyisi karismallaan lumoamaan ihmiset diktatuuriin.¹²⁴

Maalaisliiton yhtenäisyyden puolesta jatkuvat kirjoittelut 25.9.1930 ilmestyneessä lehden numerossa. Sekä pääkirjoituksessa että päivän kaiku pakinassaan lehdessä arvosteltiin vasemmistoa ja oikeistoa. Vasemmiston lehti katsoo pyrkivän yhdistämään Maalaisliiton Kokoomuksen kanssa Lapuan liikkeeseen. Oikeiston se katsoo taas sabotoivan maalaisliiton yhtenäisyyttä.¹²⁵

Vaalien tuloksista lehti kertoo 11.10.1930 ilmestyneessä kappaleessa. Mielenkiintoisesti lehti ei kommentoi vaalien tuloksista paljoakaan lokakuun puolella, vaan tyytyy kirjoittamaan tilastollisesti vaalin tuloksesta. Tämä oli mitä luultavimmin taktinen teko, jossa pyrittiin välttämään konfliktia oikeistolaisten kanssa. Olivathan nyt porvarit saaneet enemmistön eduskunnassa ja täten pystyivät runnomaan läpi niin sanotut kommunistilait. Karjalan Maa keskitti nyt katseensa kohti vuoden 1931 presidentin vaaleja.¹²⁶

Lapuan liikkeen painostus oli näkyvillä myös vuoden 1931 presidentin vaalien alla. Väkivallalla peloteltiin ja uhattiin jopa henkirikoksilla, jos Ståhlbergistä tulisi presidentti. Maalaisliitto oli jakautunut kahtia: toinen osapuoli kannatti istuvan Lauri Kristian Relanderin asettamista presidentti ehdokkaaksi, toinen Kyösti Kalliota. Yhteistyö muiden puolueiden kanssa, etenkin

¹²³ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 23.9.1930.

¹²⁴ Karjalan Maa 23.9.1930.

¹²⁵ Karjalan Maa 25.9.1930.

¹²⁶ Karjalan Maa 11.10.1930.

sosiaalidemokraattien, ei onnistunut.¹²⁷ Sekasorron keskellä Karjalan Maa päätti hyökätä yhä hanakammin Lapuan liikettä vastaan. Ensiksi 25.11.1930 ja 27.11.1930 ilmestyneissä lehdissä irtaudutaan puolueen sekä lehden osalta ”painostavasta väkivalta politiikasta”. Samalla ilmoitettiin, että Maalaisliitto osallistui itsenäisenä vaaliliittona valitsijamiesvaaleihin.

Joulukuussa 1930 Karjalan Maa uutisoi, että Kyösti Kallioista tulisi Maalaisliiton presidenttiehdokas. Samalla lehti pyrkii tekemään selväksi pesäeron lapualaisiin.

*”Maalaisliittolaiset eivät voi ottaa osaa mihinkään järjestöön tai yhtymään, jonka tarkoituksena on kansanvaltaa ja oikeusjärjestystämme uhmaavin keinoin laillisia ja vastuunalaisia valtioelimiä painostaen ja niiden vapaata toimintaa rajoittaen... [...] Päinvastoin on jokaisen puolueemme jäsenen ehdoton velvollisuus astua vastustamaan kaikkia tämäntapaisia suunnitelmia.”*¹²⁸

Yleisporvarillinen rintama oli jo tässä vaiheessa viimeistään ohi. Karjalan Maa asettui yhä jyrkemmin Lapuan liikettä vastaan. Lehden mukaan jokaisen maalaisliittolaisen tuli asettua Lapuan liikettä vastaan. Saman päivän ”Päivän kaiku” pakinan sanoma kuvastaa hyvin lehden mielikuvaa ”*en tahdo enään taas vaieta*”. Lehti käyttää varsinkin vaalien aikana puhuttelua ja velvoittavia ilmaisuksia retorisenä keinona. Ylläolevassa kirjoituksessa esimerkiksi kehoitetaan puolueen jäseniä vastustamaan Lapuan liikkeen toimintaa.¹²⁹

Lehdessä esiintyi kirjoituksia puolueen sisäisistä riitaisuuksista. Esimerkiksi 18.12.1930 ilmestyneen lehden pääkirjoituksessa hyökätään suoraan Maakansaa vastaan, mikä oli erikoinen ratkaisu, koska kyseinen lehti oli toinen Maalaisliiton puoluelehti. Karjalan Maa oli selvästi osa Kallion siipeä Maalaisliiton sisällä. Lehden mukaan myös Lapuan liike pyrkii luomaan hajaannusta puolueen sisällä ja jopa hajottamaan puolueen. Lehdessä myönnetään, että lapualaisia esiintyi myös Maalaisliitossa, mutta samalla lehti teki pesäeroa heihin. Kirjoituksen mukaan laittomuuksia politiikassa kannattava ei voi olla maalaisliittolainen.¹³⁰

”...ettei kukaan kuitenkaan pitemmän päälle voi palvella kahta herraa, kansanvaltaista ja tasavaltalaista maalaisliittolaisuutta ja taantumuksellista ja väkivaltaispoliittista lapualaisuutta, joka yhäkin – pääasiallisesti äärimmäisestä oikeistosta tukensa saaden

¹²⁷ Mylly 1989, 270–275.

¹²⁸ Karjalan Maa 4.12.1930.

¹²⁹ Karjalan Maa 4.12.1930.

¹³⁰ Karjalan Maa 18.12.1930; 22.1.1931; 12.2.1931.

– *tahtoo esiintyä eräänlaisena ”vallankumouksena” hyväksi ”kansanliikkeen” nimellä.*”¹³¹

Lehden kanta oli varsin selvä. Jos maalaisliittolainen tuki Lapuan liikettä, ei hän voinut olla osa puoluetta. Karjalan Maa ei halunnut olla missään tekemisissä äärioikeiston kanssa. Retorisena keinona lehti käyttää kirjoituksessa ääri-ilmaisua kutsuen Lapuan liikettä ja sen kannattajia ”äärimmäiseksi oikeistoksi”. Kirjoituksessa myös kategorisoidaan maalaisliittolaisuus ”kansanvaltaiseksi ja tasavaltalaiseksi” ja lapualaisuus ”taantumukselliseksi ja väkivaltaiseksi”.¹³² Karjalan Maa käyttää äärimäinen oikeisto termiä 1930-luvun kuluessa paljon etenkin IKL:llä vastaan.

Lehti jatkoi hyökkäystä Lapuan liikettä vastaan 10.2.1931 ilmestyneessä lehdessä. Kirjoitus siis sijoittuu valitsijamiesvaalien jälkeen, jotka järjestettiin tammikuun 15. ja 16. päivä vuonna 1931. Valitsijamiehet valitsivat taas presidentin 16. helmikuuta.¹³³

*”...on lapualaisoikeistopolitiikka kiihtynyt uhkaussävyssään sitä mukaan kuta lähemmäksi tasavallan presidentin vaali joutuu. [...] Mutta luullaanko näiden uhkausten nytkään tehoavan laillisesti valittuihin valitsijamiehiin? Sitä ei luulisi otaksuvan. Jatketulla kiihotuksella ja uhkausten politiikalla täytyy siis olla joitakin muita tarkoituksia.”*¹³⁴

Karjalan Maa ei siis ymmärtänyt, minkä takia lapualaiset jatkuivat uhkailua valitsijamies vaalien jälkeen, koska se ei vaikuttaisi mihinkään. Lehdessä todetaankin, että lapualaiset ovat täysin ”poliittisesti vastuuttomia kiihkoilijoita”, jotka pyrkivät jatkuvalla laittomuuksilla viemään läpi vähemmistöpolitiikkaansa enemmistön päälle. Lehti viitasi taas Lapuan liikkeen diktatuurihankkeisiin. Mielenkiintoisesti tässä vaiheessa valitsijamiehet Maalaisliitossa eivät olleet vielä täysin samalla kannalla keitä he äänestäisivät. Kirjoitus oli myös mitä luultavimmin osoitettu Maalaisliiton omille valitsijamiehille. Lopulta Maalaisliiton valitsijamiehet taipuivat äänestämään Svinhufvudia, kun puolue huomasi Kallion valinnan mahdollisuuden. Kirjoituksessa käytettiin retorisenä keinona retorista kysymystä kysyttäessä Lapuan liikkeen uhkausten tehoamisesta.¹³⁵

Lehti ilmoitti, että ei halua kiitosta oikeistotahoilta vaalien tuloksesta. Kirjoituksen perusteella maalaisliittolaisille selvästi jäi kaunoja oikeistoa kohtaan. Sekavat vaalit niin puolueen sisäisesti kuin

¹³¹ Karjalan Maa 22.1.1931.

¹³² Jokinen 1999, 142–143, 151.

¹³³ Uola 2006, 224.

¹³⁴ Karjalan Maa 10.2.1931.

¹³⁵ Karjalan Maa 10.2.1931; Mylly 1989, 273–277.

sen ulkopuolella, oli ollut kova pala puolueelle. Lehdessä perusteltiin valitsijamiesten äänestystä seuraavalla tavalla: ¹³⁶

''Maalaisliitto nimittäin osoitti ja todisti, että sille on yhteisen isänmaan yhteinen paras ensisijainen kysymys, vaikka puoluevakaumuksen kivun kustannuksella. Poliittisesti sairaaloinena aika puolueemme tahtoi ilmeisesti välttää sairaaloinen kuumeen kiihtymistä... [...] ...ettei maassamme voida eikä tahdotakaan enään palata niihin levottomiin ja lakivastaisiin oloihin, joita täällä on viime aikoina ollut'' ¹³⁷

Kirjoituksen mukaan maalaisliittolaiset äänestivät Svinhufvudia poliittisen tilanteen rauhoittamiseksi. Kirjoituksen lopussa vielä, että nyt on aika palata ''laillisuuden ja kansanvallan vanhalle taatulle ladulle''. Karjalan Maalle jäi hyvin katkera maku vaaleista, mutta lehti toivoi, että nyt sisäpoliittinen tilanne rauhoittuisi. Melko nopeasti Karjalan Maa kuitenkin taas pettyi laittomuuksien jatkuessa. Kirjoituksessa käytettiin useita retorisia keinoja. Ensimmäiseksi metaforaa käytettiin useita kertoa esimerkiksi sanottaessa poliittisesti sairaaloinen, puoluevakamauksen kipu tai kansanvallan vanha taattu latu. Tämän lisäksi kirjoituksessa käytetään useita kertoa kontrastipareja muun muassa kuvatessa nykyisen poliittisen tilanteen levottomiksi ja lakivastaisiksi oloiksi, kun taas Suomen demokratian alkuaikojä kutsutaan ''lailliseksi ja kansanvaltaiseksi'' samalla personifioiden politiikan. Kirjoituksessa suljetaan myös muut vaihtoehdot pois sanomalla, että ''ettei maassamme voida enään palata'' ikään kuin se olisi ainoa vaihtoehto.¹³⁸

2.7 Muut organisaatiot

Karjalan Maa kirjoitti huomattavasti vähemmän muista niin sanotuista äärioikeistolaisista organisaatioista kuin Lapuan liikkeestä. Tietenkin Lapuan liikkeen poliittinen mahti oli niin suuri vuosina 1930–1932, että muut organisaatiot jäivät sen jalkoihin. Lehti kirjoitti vain noin pari kymmentä kirjoitusta yhteensä muista äärioikeistolaisista organisaatioista vuosina 1930–1932. Lisäksi lehden suhtautuminen näihin järjestöihin oli myös hyvin erilaista verrattuna Lapuan liikkeeseen.

Maalaisliiton perustajista Santeri Alkio muovasi paljon maalaisliittolaista ajattelua vielä 1930-luvulla. Alkiolainen ajattelu ihannoii yksinkertaisia ja tavallisia maalaisihmiä sekä vihasi rikkaita ja

¹³⁶ Karjalan Maa 19.2.1931.

¹³⁷ Karjalan Maa 19.2.1931.

¹³⁸ Jokinen 1999, 148–149, 153; Karjalan Maa 19.2.1931.

turmeltuneita kaupunkilaisia ”herroja”. Alkiolaiseen ajatteluun kuului myös olennaisena osana fennomaanisuus ja ruotsin kielen vastustaminen. Aitosuomalaiset muodostivatkin jo 1920-luvulta enemmistön maalaisliittolaisista. Heimoaate vaikutti vahvasti puolueessa ja Karjalan Maa julkaisi useita kirjoituksia liittyen heimoaatteeseen etenkin heimopäivinä, esimerkiksi 12.5.1932. Tämä vaikutti suuresti puolueen ja lehden suhtautumiseen Akateemisen Karjala-Seuraan. Maalaisliitto näki varsinkin vielä 1920-luvulla AKS:n liittolaisena aitosuomalaisuudessa. Olihan 1/5 AKS:n edustajista vielä maanviljelijöiden poikia.¹³⁹

Karjalan Maa julkaisi useita AKS:n kirjoitusta 1930-luvulla. Näissä kirjoituksissa muun muassa vaadittiin, että nimet suomalaistettaisiin. Varsinkin kaikesta venäjänkielisestä oli päästävä eroon.

*” Nimien muuttaminen on kuitenkin tunnus suomalaiskansallisessa mielessä, sillä silloin henkilö tunnustaa, että olen suomalainen mieleltäni, nimeltäni ja kieleltäni ja tahdon kuulua tähän suomalaiseen kansaan ja kansallisuuteen.”*¹⁴⁰

Yllä oleva kirjoitus oli Karjalan Maan oma mielipidekirjoitus ja se ei käytännössä eroa lainkaan niistä kirjoituksista, jotka lehti hyväksyi AKS:lta lehteen. Alla oleva kirjoitus on taas AKS:n kirjoitus, joka julkaistiin Karjalan Maassa.

*”Karjalaiset! Yksin miehin poistamaan muukalaisuuden viimeisiä jälkiä. Nopeasti on sana vietävä kyliin, taloihin ja torppiin: Vierasperäiset nimet kansallisiksi!”*¹⁴¹

Tuskin lehti olisi antanut julkaista AKS:n kirjoituksia lehdessään, jos se ei olisi niitä kannattanut. Karjalan Maan ja maalaisliiton myötämielisyys AKS kohtaan jatkui aina Mäntsälän kapinaan asti. Liikkeen myötämielinen suhtautuminen kapinaan vieroksutti maalaisliittolaisia. Lehti kirjoitti kapinan jälkeen, että joukkoero olisi tapahtunut AKS:sta kapinan seurauksesta. Eronneiden joukossa oli muun muassa Urho Kekkonen ja moni muu maalaisliittolainen. Liike radikalisoitui ja rupesi tekemään yhteistyötä IKL:n kanssa. Karjalan hyökkäsikin vuoden 1936 vaalien alla AKS vastaan, koska nämä kampanjoivat IKL:n kanssa. Lehden näkökannan voi siis nähdä muuttuneen alun positiivisesta näkökulmasta lopun negatiiviseksi kantaan liikettä kohtaan.¹⁴²

Toinen äärioikeistolainen organisaatio, josta lehdessä oli kirjoituksia jonkin verran oli Vapaussodan Rintamamies Liitto (VRL). Lehti julkaisi kuukausittain eri sisällissodan veteraanien järjestöjen kokousten sisällöistä ja lopputuloksista, mukaan lukien VRL. Lehti suhtautui muiden porvaripiirien

¹³⁹ Alapuro 1973, 23–26, 61; Mylly 1989, 246–248.

¹⁴⁰ Karjalan Maa 31.5.1930.

¹⁴¹ Karjalan Maa 6.5.1930.

¹⁴² Alapuro 1973, 140–141; Karjalan Maa 3.5.1932; Karjalan Maa 16.6.1936.

tapaan hyvin positiivisesti kaikkiin veteraanijärjestöihin. Etenkin VRL:n tukityö veteraaneja ja invaliideja kohtaan olivat monen mieleen hyvä asia lehden mukaan. VRL:n osoittama tuki Lapuan liikkeelle oli hyvin ongelmallinen Maalaisliiton ja muun keskustaporvariston kannalta.¹⁴³ Karjalan Maa kirjoitti vuoden 1931 lopussa, että VRL olisi sotkeutunut Lapuan liikkeen toimintaan päivän kaiku pakinassaan.

''Rintamamiesliitto on tainnut mennä tähän uuteen liikkeeseen nahkoineen ja karvoineen, koskapa ei yksikään rintamamies ole pannut asiassa vastaan. Kokouksessaan Tampereella on liiton hallitus antanut julistuksen, jossa on lausuttu solidaarisuus Lapuan liikkeeseen ja ''remonttimiesten'' liikkeeseen, eikä ihmekään sillä samoja vapaaherra de la Chapelleja ja muita herttuoitahan on näissä kaikissa johdossa mukana. [...] Mitähän varten tällainen varovainen takaportti tulevaisuuden toimintaa silmällä pitäen?''¹⁴⁴

Karjalan Maa yhdistää kirjoituksessa Lapuan liikkeen johtomiehiä ja VRL:n johtomiehiä toisiinsa. Lehdessä siis selvästi ymmärrettiin, että joitakin veteraaniorganisaatioita käytettiin politiikan välineenä, josta lehti ei pitänyt. Tämän lisäksi kirjoituksessa käytetään vanhaa maalaisliittolaista asetelmaa, jossa kaupungit herrat olivat vastassa maaseudun talonpoikia. Varsinkin tekstin loppupuolella kirjoituksessa sanotaan, että talonpojat eivät lähde tällaisiin toimintoihin mukaan. Samalla kirjoitus kuvaa vapaaherroiksi lapualaisia ja VRL:n johtomiehiä.

Toinen silmiin pistävä kirjoitus, joka koskee VRL:llä kuin myös muita veteraanijärjestöjä ja sisällissodan veteraaneja julkaistaan lehdessä 12.3.1932. Kirjoitus siis sijoittuu juuri Mäntsälän kapinan jälkeiseen aikaan. Pääkirjoitus on nimeltään ''Vapaussodan rintamamiehille''.

''Nykyinen touhu on ja töpinä on senlaatuista, että tulee sitä pakostakin vertailemaan sitä vuoden 1918 tapaukseen. [...] Kapinalliset rintamamiehet julistivat lähteneensä uuteen ''vapaustaisteluun'', saadakseen vapaussodan saavutukset turvatuksi. Mikä on se uusi ''vapaus'', jonka puolesta on nyt taisteltu? [...] Se on n.s ranskalainen vapaus, jonka parooni Joauhes on määritellyt selvemmin: ''Jokaisella on oikeus tehdä mitä hän tahtoo ja oikeus estää muita tekemästä mitä he tahtovat''''¹⁴⁵

Kirjoituksessa verrataan tapahtumia vuoden 1918 sisällissotaan ja ihmetellään, minkä vuoksi porvaristopiiristä lähtisi joku laillista hallintoa vastaan samalla lailla kuin punaiset sisällissodassa.

¹⁴³ Siironen 2012, 93–94; Siltala 1985, 338–339; Silvennoinen et.al. 2016, 141–144.

¹⁴⁴ Karjalan Maa 14.1.1931.

¹⁴⁵ Karjalan Maa 12.3.1932.

Omarkädenoikeus tuomitaan jälleen jyrkästi. Tässä vaiheessa jopa porvarillinen Karjalan Maa hyökkää niin sanotun vapaussodan veteraaneja vastaan, jotka olivat mukana kapinassa. He ikään kuin häpäisevät vapaussodan perinnön kirjoituksen mukaan. Karjalan Maassa vaadittiinkin myöhemmin, että kapinalaiset erotettaisiin suojeluskunnista. Näissäkin asioissa Karjalan Maa otti muuta porvarillista lehdistöä tiukemman kannan. Kirjoituksessa käytettiin suoraan kolmen listan retorista keinoa laittaen allekkain eri asiat, joita VRL:n tulisi ja ei tulisi tehdä.

Muista äärioikeistolaisista organisaatioista lehti kirjoittaa vielä paljon Isänmaallisesta Kansanliikkeestä (IKL) ja vain yhden kirjoituksen itsenäisyyden liitosta. Itsenäisyyden liittoa lehti kritisoi siitä, että he olivat mukana ja tukivat Lapuan liittoa. Tämä kirjoitus julkaistiin 1932 vuoden lopussa. Karjalan Maassa kirjoitettiin runsaasti IKL:stä, mutta oikeastaan vasta vuoden 1933 jälkeen. Lehdessä julkaistiin vain kaksi kirjoitusta IKL:stä, jotka ilmestyivät vuonna 1932. Näissä kirjoituksissa esimerkiksi pidettiin IKL:ttä Lapuan liikkeen jatkona. Oli selvää, että Karjalan Maa vastusti heti IKL:n perustamisen jälkeen puoluetta. Tultaessa 1930-luvun loppupuolella taistelu puolueiden välillä kävi yhä kiihkeämmäksi. Kirjoitan lisää IKL:n ja Karjalan Maan suhteesta punamultayhteistyö osuudessa.¹⁴⁶

Lehdessä käytettiin useita retorisia keinoja tämän kappaleen kirjoituksissa. Lehdissä, jotka ilmestyivät 31.5.1930 ja 6.5.1930 käytetään argumentaatiopositiota. Suomalaisen tulisi muuttaa nimensä vieraskielisistä suomalaisiksi. Samalla he myös kategorisoivat henkilöt suomalaisiin ja muukalaisiin nimien perusteella. Kolmen listalla lehti osoittaa, että muuttamalla nimensä henkilö on mieleltä, nimeltä ja kieleltä suomalainen.¹⁴⁷

Vapaussodan rintamamiesliittoon liittyvässä kirjoituksessa, joka ilmestyi 14.1.1931 lehti käyttää liittoutumisasteen säätelyä retorisena keinona. Kirjoituksessa esitetään kyllä tosiasioita. Esimerkiksi se, että VRL yhtyi Lapuan liikkeen mielipiteisiin, mutta samalla tuodaan esille omia mielipiteitä. Kirjoittaja etäännyttää itsensä, vaikka käyttää mielipiteitään argumentaatioissa. Kirjoituksen lopussa käytettiin vielä retorista kysymistä. Pääkirjoituksessa, joka ilmestyi 12.3.1932 toistetaan sanaa vapaus runsaasti, joten toistoa käytetään retorisena keinona. Lehti käyttää selvästi ironiaa retorisena keinona. Mäntsälän kapinaan osallistujien ”vapautta” verrataan ironisesti Ranskan vallankumoukselle, jossa monet kapinoitsijat toimivat olevinaan ”yhteisen hyvän” puolesta tehden mitä tahansa teloittaen sekä

¹⁴⁶ Karjalan Maa 8.12.1932.

¹⁴⁷ Jokinen 1999, 136, 220.

vangiten väärinajattelijat. Lopulta he myös itse joutuivat vaikeuksiin, kuten nyt kapinoitsijat Mäntsälässä.¹⁴⁸

2.8 Loppu laittomuuksille – Mäntsälän Kapina

Kallion puhe suojeluskuntalaisille Raahessa julkaistiin Karjalan Maan etusivulla 19.8.1930. Kallio pyrkii luomaan eroa Lapuan liikkeen ja suojeluskuntien välille. Laillisuus ajatus ja ajatus suojeluskunnista esivallan suojelijana nousee esiin.¹⁴⁹ Suojeluskuntien sisällä esiintyi oikeistoaktivismia¹⁵⁰. Kallio pyrki varmasti vähentämään poliittista toimintaa, jota suojeluskunnat tekivät, koska olihan lakiinkin säädetty, että suojeluskunnat ovat ei-poliittinen järjestö¹⁵¹

” Tätä suhdetta arvostellessa on meidän lähdeittävä siitä perusajatukselta, että suojeluskunnat ovat laillisuuden tukena ja turvana maassamme. Tämä johdonmukaisesti velvoittaa jokaista sen jäsentä tarkoin harkitsemaan tekonsa ja asemansa yhteiskuntaan nähden, ettei suojeluskunnan kunnia ja maine joudu vaaraan ja arvostelunalaisiksi sen yksityisten jäsenten harha-askeleiden takia. ”¹⁵²

Karjalan Maan vastustus Lapuan liikettä vastaan jatkoi kasvamistaan vuoden 1931 loppupuolella. Lehti vaati, että koko porvaristo nousisi vastustamaan Lapuan liikettä. Lehdessä oltiin myös kyllästetty siihen, että Lapuan liike käyttää uskontoa ja kommunismin vastaisuutta hyväkseen politiikassaan. Retoriikan koventumisen huomaa selvästi 24.9.1931 ilmestyneen lehden numeron pääkirjoituksesta.¹⁵³

”Ihminen murhataan ja haudataan kuin koira maantien viereen. [...] Näiltä häpeiltä kansamme olisi toki voitu säästää... [...] Nyt ovat viimeisetkin linkut lapualaisten häpeäporteilla ja saranoilla lauennet: mätä ja rumuus ovat nyt vieraille kansoillekin julkinen juttu. Lapualta johtaa murhajoukko itärajalle. Sen jutun rumentaa erikoisesti se tosiasia, että verin tahritut kädet ovat Lapuan pääkortteerista lähtöisin. ”¹⁵⁴

Murhajutulla mitä luultavimmin lehti viittaa suutari Erik Mätön tappoon. Mättö tapettiin vahingossa kyyditsijöiden toimesta ja haudattiin tien viereen. Jutun oikeudenkäynti alkoi juuri 1931 syksyllä,

¹⁴⁸ Jokinen 1999, 137, 156.

¹⁴⁹ Karjalan Maa 19.8.1930.

¹⁵⁰ Hentilä 2018, 160.

¹⁵¹ Hentilä 2018, 159.

¹⁵² Karjalan Maa 19.8.1930.

¹⁵³ Karjalan Maa 24.9.1931; Karjalan Maa 12.11.1931.

¹⁵⁴ Karjalan Maa 24.9.1931.

joten asia oli pinnalla. ¹⁵⁵Kirjoituksessa verrataan koko Lapuan liikettä murhajoukoksi Mätön murhan perustella. Samalla he myös syyttävät Lapuan johtoa, joka oli antanut käskyjä kyydityksiin. Karjalan Maa näyttää olleen ”kypsä” jo tässä vaiheessa Lapuan liikkeen kieltämiselle. Samassa kirjoituksessa lehti vetoaa vielä kansalaisiin, jotta hekin nousisivat Lapuan liikettä vastaan. Vapaa sanaa käytetään taas toisto retorisenä keinona kirjoituksessa. ¹⁵⁶

Karjalan Maa alkoi yhdistämään Lapuan liikettä fasismiin vuoden 1931 lopulla.

”Lapualais-fasistisessa sanomalehdistössä on erikoisesti painotettu sitä, että eri nimellä kulkevat anti-parlamentaariset ja puolueiden ulko- ja yläpuolelle itseään hissaavat järjestöt ja ”liikkeet” muka ajavat yksinomaan maan, kentiespä kansan yhteistä etua, vaikkakin kansan edusta ja kansasta yleensäkin niiden tulkit verrattain säästeliäästi puhuvat” ¹⁵⁷

Lapuan liikettä verrataan myös Saksan kansallissosialisteihin.

”Saksalla on Hitlerinsä, meillä näkyvimpänä Lapuan liikkeen lipun kantaja eversti Somersalo ja hänen ajan sanansa, joka paitsi ei muuta niin aikaan sattuvaa ole. Molemmilla on kuitenkin sama henkinen paralliteetti. Mitä hitleriläiset hihkuvat, sen kertoo kaikuna Helsingin suomalainen iltalehti, lapualaisten johtotähti. Jälkimmäinen imee voimaa ja rohkeutta edelliseltä.” ¹⁵⁸

Uutena keinona Karjalan Maa liittää Lapuan liikkeen fasismiin ja saksalaiseen kansallissosialismiin. Ulkopoliittiset vaikutteet näkyivät myös Suomen sisäpolitiikassa niin niitä kannattavien kuin vastustavienkin piirissä. Osa Lapuan liikkeen piirissä olevista muuttivat retoriikkaansa yhä jyrkemäksi ja liikkeen vastustajat yhdistivät heidät ulkopuolisiin ääriliikkeisiin. Lehti myös kritisoi Lapuan liikettä siitä, että he mukamas ovat kansanpuolella, mutta ajavat vain omia poliittisia päämääriänsä keinoilla millä hyvänsä. Samalla lehti hyökkää näitä keinoja vastaan kuvaten ne antiparlamentaarisisina. Lehden tarkoitus oli todennäköisesti juuri yhdistää fasismissa esiintynyt parlamentarismien halveksunta lapualaisiin, jolloin heidät kuvattaisiin uhkana suomalaiselle kansanvallalle.

Retoriset keinona on käytetty 12.11.1931 ja 23.2.1932 ilmestyneissä lehdissä muun muassa kategorisointia Ensimmäisessä kirjoituksessa lapualaislehdistö kuvataan ”lapualaisfasisteiksi, kun

¹⁵⁵ Siltala 1985, 241, 418.

¹⁵⁶ Karjalan Maa 24.9.1931.

¹⁵⁷ Karjalan Maa 12.11.1931.

¹⁵⁸ Karjalan Maa 23.2.1932.

taas jälkimmäisessä kirjoituksessa hitleriläiset yhdistetään lapualaisiin. Selvästi tarkoituksena on ollut luoda epämiellyttävä kategoria, joka on antiparlamentaarinen ja väkivaltainen. Tämän lisäksi kirjoituksissa käytetään metaforaa retorisenä keinona kuvaillessa iltalehden lapualaisten johtotähdeksi. Jatkuvaa vertausta fasismiin ja kansallissosialisteihin voidaan myös pitää toistona.¹⁵⁹

Lehdessä oltiin huolestuneita myös sosiaalidemokraatteihin kohdistuneista väkivaltaisuuksista ja laittomuuksista. Äärioikeiston toimet toivat jo 1930-luvun alussa keskustaporvaristoa ja sosiaalidemokraatteja lähemmäksi toisiaan.¹⁶⁰ Tämän lisäksi lehdessä oltiin huolissaan siitä, että tietyt tahot oikeistossa olivat pyrkineet soluttautumaan armeijaan. Kapinan vaara ilmeni jo vuoden 1931 loppupuolella.¹⁶¹

Mäntsälän kapinaan liittyvän kirjoittelun lehti aloitti heti maaliskuun ensimmäisenä päivänä tiistaina 1932. Tähän vaikutti se, että lehti ilmestyi tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin, joten vaikka kapina oli jo meneillään helmikuun puolella, niin lehti uutisoi siitä vasta, kun seuraava lehden numero ilmestyi tiistaina. Lehdessä uutisoitiin etusivulla ”*Aseellisia joukkoja liikkeellä perustuslain vapauksia loukkaamassa Mäntsälässä*”. Uutisartikkelissa kerrottiin jo aika tarkasti kapinoitsijoiden määrät ja tapahtuman kulku. Mielenkiintoisesti pääkirjoitus liittyi alkavaan ilmapuolustusviikkoon, joten se oli selvästi kirjoitettu aikaisemmin. Samassa lehdessä uutisoitiin myös, että maassa oli nyt poikkeustila käytössä. Tässä lehdessä oli vain yksi kirjoitus kapinaan liittyen, lehden Päivän kaiku pakina. Tämä oli mielestäni outoa varsinkin, kun seuraavissa lehdissä oli niin monia kirjoituksia kapinaa vastaan.¹⁶²

*”Mäntsälän tapahtumat ja kaikki se mitä lehdissä sen yhteydessä kerrotaan, ovat kansalaismieliä niin kiihdyttävät, ettei niitä tarvitse liijoin toistella eikä mitenkään paisutella. Niiden laatu ja tarkoitus on kaiken epäilyksen ulkopuolella: on kysymys ilmikapinasta ja aseellisesta vallankaappauksesta [...] Parin vuoden kiihotus ja vihankylvö on kypsyttänyt – ja –sanon eksyttänyt joukkoja tälle väkivaltapolitiikan uloimmalle asteelle asti.”*¹⁶³

Karjalan Maa asettuu välittömästi kapinaa vastaan ja laillisen hallituksen puolelle. Kapinaa kutsutaan suoraan ”aseelliseksi vallankaappaukseksi”. Samalla viitataan lapualaisten aikaisempiin väkivaltaisuuksiin ja retoriikkaan, jotka johtivat kapinaan. Kirjoituksessa ilmaistaan kanta, jonka mukaan kaappausyritystä oli jo pelätty ja aavisteltu, mutta joidenkin tahoilta taas väheksyty.

¹⁵⁹ Jokinen 2016, 354,360,366.

¹⁶⁰ Karjalan Maa 12.11.1931; 31.12.1931.

¹⁶¹ Karjalan Maa 14.11.1931.

¹⁶² Karjalan Maa 1.3.1932.

¹⁶³ Karjalan Maa 1.3.1932.

Kirjoituksessa käytetään niin sanottua ”tosiasiat puhuvat puolestaan” retorista keinoa. Tapahtuman laatu ja tarkoitus on ”epäilysten ulkopuolella” ja kyse on lehden mukaan vallankaappauksesta. Kirjoituksessa käytetään tämän lisäksi ei-numeraalista määrällistämistä retorisena keinona. Todetaan, että ”kaikki mitä lehdissä kerrotaan”, eikä sinänsä eritellä, mitä nämä asiat ovat.¹⁶⁴

Lehden kirjoittelu tapahtumasta jatkuu seuraavassa numerossa, joka ilmestyi 3.3.1932. Tämä lehden numero oli käytännössä kokonaan käytetty kapinan käsittelyyn. Heti etusivulla keskellä lehteä on julkaistu presidentin ja suojeluskuntien päällikön julistus, Maalaisliiton eduskuskuntaryhmän julistus sekä arkkiepiispan julistus. Samalla uutisoidaan, että ihmiset ympäri maata järjestetyissä kokouksissa antavat tukensa hallitukselle. Pääkirjoitus oli tässä numerossa osoitettu kapinalle.¹⁶⁵

*”Mitä sankaruutta on lähteä särkemään omaa kotin, tekemään onnettomaksi yhteistä isänmaata? Ojentamaan asetta omia veljiä vastaan? [...] Ei se ole sankaruutta, se on houretta hulluutta... [...] Meillä yritetään ympätä kansanvaltaisen valtiomuotomme tilalle meksikolaista kenraalipolitiikka, vai sanoisiko tuota vallan kiinalaiseksi...”*¹⁶⁶

Pääkirjoituksessa esitetään samoja teemoja kuin presidentinkin julistuksessa. Niin sanotun vapaussodan perintö ja suojeluskuntien maine on vaakalaudalla varsinkin, kun aseellinen uhka esitetään ”veljille”. Samalla esitetään kaksi retorista kysymystä. Kirjoituksessa myös kritisoidaan demokratiaa vastaan hyökkäämistä. Ilman demokratiaa olot muuttuisivat meksikolaisiksi tai kiinalaisiksi eli vain voimakkaat tahot päättäisivät asioista, usein miten armeija tai muut sotilaalliset järjestöt halusivat. Mielenkiintoisesti kirjoituksessa esitetään myös näkemys, että ”tavallinen mies” on usein unohdettu suomalaisessa demokratiassa ja silläkin on voinut olla vaikutuksia kapinan syntymiseen. Käytännössä siis varakkaat ja yhteiskunnan yläluokat päättäisivät liikaa asioista unohtaen niin sanotun tavallisen ihmisen.¹⁶⁷

Kapinan käsittely jatkuu 5.3.1932 ilmestyneessä lehdessä. Lehdessä uutisoidaan jo nyt, että tilanne näyttää rauhoittuneen Mäntsälässä. Lehti kääntää taas hyökkäyksensä kohti Lapuan liikettä. Samalla ruvetaan jo nyt spekuloidaan syyllisiä, jotka olivat kapina takana.¹⁶⁸

”Kansamme on täytynyt kärsiä tällaista narripeliä, sillä liike on johdettu jonkinlaisena salaisena mafiana tai Ku-Klux-Klanina niin ovelasti huntujen ja iskulauseitten alla, ettei sitä vastaan ole voitu mitään muuta todistaa kuin mitä se on itse tuolloin tällöin

¹⁶⁴ Jokinen 2016, 351–352,358; Karjalan Maa 1.3.1932.

¹⁶⁵ Karjalan Maa 3.3.1932.

¹⁶⁶ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 3.3.1932.

¹⁶⁷ Karjalan Maa 3.3.1932.

¹⁶⁸ Kajalan Maa 5.3.1932.

itse omilla väkivaltaisilla törkeyksiltään itsestään todistanut, törkeyksillä, joista viimeisen, aseellisen vallankaappaushankkeen ja kapinan päiviä me nyt elämme”¹⁶⁹

Samassa pääkirjoituksessa lehti vielä kuvaa Lapuan liikettä seuraavalla tavalla:

”Nyt sen pian maassa tuomitsevat kaikki. Lapualaisuus ei ole enään muodissa. Se ei ole isänmaallista, vaan kapinallista, se ei ole hienoa eikä maan parasta, vaan hylättävää ja tuomittavaa.” ¹⁷⁰

Lehden kirjoituksessa selvästi kritisoidaan sitä, että Lapuan liike sai toimia vapaasti. Viranomaistoimintaa siis myös kritisoidaan, koska liikkeen toimintaan ei puututtu aikaisemmin. Vertaus Mafiaan ja varsinkin Klu Klux Klaaniin on mielenkiintoinen, mutta kohdistuu enemmän siihen, että heitä ole saatu kuriin kuin heidän toimintojen samankaltaisuuteen. Vertaus Klu Klux Klaanin huntuihin selvästi viittaa siihen, että laittomuuksien tekijöitä ei usein saatu vastuuseen kuten myös kävi Lapuan liikkeen kanssa. Lehti kuvasi tässä vaiheessa Lapuan liikettä kapinaliikkeeksi ja spekuloi siten, että suurin osa suomalaisista sanoutuisi irti liikkeen toiminnasta kapinan myötä.

Retorisena keinona pääkirjoituksessa määrällistettiin sanallisesti kuvaamalla suomalaisia ”kaikki maassa” sanoilla. Kirjoitus pyrkii vahvistamaan argumentaatiota näin sanomalla, että jokainen suomalainen on Lapuan liikettä vastaan. Toisena retorisenä keinona on käytetty kontrastiparia, jossa isänmaallisuus on hienoa asia ja maan kannalta parasta, kun taas kapinallisuus on hylättävää ja tuomittavaa. Lehdessä käännetään lapualaisten ajattelu pääläelleen. Lapuan liike tuomitsi muita, yleensä vasemmistolaisia, kapinallisiksi ja isänmaan vastaisiksi, mutta nyt heitä vastaan käytetään tätä argumentointia.¹⁷¹

Seuraavassa lehden numerossa uutisoidaan viimeisten aseellisten poistumisesta Mäntsälästä. Lehdessä käännetään katse nyt syyllisiin ja heidän tuomitsemiseensa. Huolestumista aiheutti nuorison määrä kapinallisissa. Toisaalta lehdessä oltiin ärtyneitä siihen, että talonpojat näyttäisivät saavan syyt niskoilleen kapinasta.¹⁷²

”Eihän voi kieltää, etteikö talonpoikiakin olisi mukaan harhautunut, mutta kapinan yleistäminen talonpoikain nimelle ja niskoille on syyte, joka on heti kaikkialla ja ehdottomasti oikaistava. [...] talonpojat, kuten heidän puolueensa maalaisliiton

¹⁶⁹ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 5.3.1932.

¹⁷⁰ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 5.3.1932.

¹⁷¹ Jokinen 2016, 358,365.

¹⁷² Karjalan Maa 8.3.1932.

eduskuntaryhmäkin ovat olleet jyrkästi ja tiukasti kapinaa vastaan... [...] Kyllä kapina on kaikkea muuta kuin talonpoikain liikehtimistä.''¹⁷³

Maalaisliitossa ja Karjalan Maassa oltiin ärsyyntyneitä, että osaa heidän kannattajista syytettiin. Olivathan he olleet jo pitkään julkisesti kapinaa ja Lapuan liikettä vastaan. Karjalan Maa vielä enemmän kuin muut keskustaporvarilliset, koska se kuului Maalaisliiton vasemmistosiipeen.¹⁷⁴ Tässäkin tapauksessa voi hyvin olla mahdollista, että tietyt tahot poliittisista syistä pyrkivät siirtämään syyt talonpojille.

Saman lehdessä esiintyi toinen mielipidekirjoitus, jossa kuvataan kapinaa.

*''Pitkäaikainen puolueterrori, luokkaterrori tekisi mieli sanoa, ja viikon kestänyt raskas painajaisuni on päättynyt. Uhkaava ukkossää on purkautunut ja puhdistanut ilmaa. Pimeys on paennut loukkoonsa... [...] Lainkuuliaisuus ja lainkunnioitus on voittanut moraalillaan laittomuuden...''*¹⁷⁵

Päivän kaiku pakinassa kuvataan myös lapualaisten toimia.

''Talonpoikaismarssi – kyyditys Joensuuhun – Mäntsälä. Lapua– Mäntsälä–Helsingin poliisikamari. Siinä on poliittisen toiminnan virstapatsaita, joiden välille mahtuu paljon poliittista pimeyttä, eksytystä, vallanhimoa ja väkivaltaa. Siinä sarja nimiä ja tapahtumia, joiden eräs välinäytös nyt on käsissämme. ''Eräänlainen vallankumous'' ja ''Jumalan valitsema kansanjohtaja'', väkivallantekoja sekä muita että jotkut itseäänkin vastaan. [...] Tekoja, julistuksia, yrityksiä, raskaita pettymyksiä... [...] mistä suurin osa jää kansalliseksi suruksemme ja häpeäksemme.''¹⁷⁶

Mielenkiintoisesti mielipidekirjoituksessa kuvataan Lapuan liikkeen toimintaa puolueterroriksi ja luokkaterroriksi. Selvästi vasemmiston termiä lehti käytti tarkoituksella kuvamaan Lapuan liikkeen toimia. Olivathan suurin osa liikkeen laittomuuksien uhreista vasemmistossa poliittisesti. Lehden mukaan laki oli voittanut laittomuuden. Alemmassa pakinakirjoituksessa lehdessä taas osittain viitattiin fasismiin kuvaten ''kansanjohtajaa'' ja ''vallankumousta. Samassa kirjoituksessa myös viitattiin Lapuan liikkeen väkivallan tekoihin muita vastaan, mutta myös itseään vastaan. Mitä luultavimmin tässä kohdassa on viitattu liikkeen toiminnassa olleen Minna Craucherin murhaan. Pakinan yksityiskohtainen tarinan kerronta tyyli on retorinen keino. Kirjoituksessa pyrittiin luoda

¹⁷³ Karjalan Maa 8.3.1932.

¹⁷⁴ Mylly 1989, 281.

¹⁷⁵ Karjalan Maa 8.3.1932.

¹⁷⁶ Karjalan Maa 8.3.1932.

kuva, että ”tarina” on yllätyksetön ja, että näin tapahtuisi. Tällä viitataan siis lapualaisten toimintaan, joka johtaisi aina vain pahempiin laittomuuksiin.¹⁷⁷

Talonpoika kapina kirjoituksessa, joka ilmestyi 8.3.1932 pyritään kumoamaan vasta-argumentit heti. Lehti kuvasi kuinka talonpoikia on ollut mukana kapinassa, mutta kapinaa ei voi heidän syyksi laittaa, koska ovathan heidän puolue ja itse talonpojat irrottautuneet liikkeestä ja tuominneet Lapuan liikkeen jo aikaisemmin. Samalla kirjoituksessa väitettä tuetaan puhujakategorialla viittaamalla Maalaisliiton eduskuntaryhmään, joka on irtautunut Lapuan liikkeestä. Kolmen listaa retorisena keinona käytettiin lehden numerossa 8.3.1932 puolueterrori kirjoituksessa sekä päivän kaiku pakinassa. Tällä tavoin kirjoittaja pyrkii kuvaamaan Lapuan liikkeen laittomuuksia liikkeelle tavanmukaisiksi antamalla esimerkkejä. Konkreettiset esimerkit talonpoikaismarssista, kyydityksistä ja muista kuvaavat myös konkreettisesti Lapuan liikkeen toimia. Kontrastiparia käytetään retorisena keinona mielipidekirjoituksessa, kun Lapuan liikkeen toimintaa kuvattiin laittomaksi ja heitä vastustavia lainkuuliaisiksi ja lainkunnioittaviksi. Samalla elollistetaan luonnonvoimat ”uhkaava ukkossää” ja ”pimeys on paennut” metaforiksi.¹⁷⁸

Kapinan jälkeen Maalaisliitto vaati Lapuan liikkeen ja sen mielisten lehtien lakkauttamista, kapinanjohtajien ja rahoittajien vangitsemista, Lapuan liikkeen paikallisjohtajien vangitsemista ja suojeluskuntajärjestön puhdistamista radikaaleista.¹⁷⁹ Sekä Maalaisliitto että Karjalan Maa pettyivät kuitenkin nopeasti kapinan jälkiselvittelyissä. Karjalan Maa seurasi kapinan jälkiselvittelyä ja kapinoitsijoiden oikeudenkäyntiä mielenkiinnolla. Laillisuuskansan julkilausuma julkaistiin 22.3.1932 ilmestyneessä lehdessä, jossa vaadittiin tarkkaa selvitystä kapinan alkuperästä ja taustajoukoista. Saman lehden pääkirjoituksessa painotettiin myös valistustyön merkitystä varsinkin niille, jotka olivat valtion virkamiehiä.¹⁸⁰

Karjalan Maa jatkoi hyökkäystä Lapuan liikettä ja sitä myötäileviä vastaan 31.3.1932.

*” Valtiossa, jossa on laillinen hallitus, joka toimii lakien rajoissa., ei tarvita mitään valtiota valtioon luovaa liikettä, kaiken vähimmin lain ulkopuolelle asettuvaa pakko- ja väkivaltaliikettä.... ”*¹⁸¹

Karjalan Maa oli valmis lakkauttamaan kaikki liikkeet, jotka olivat kansanvaltaa ja valtiovaltaa vastaan, ei vain Lapuan liikettä. Karjalan Maan kanta ja maalaisliiton kanta oli selvästi muuta

¹⁷⁷ Jokinen 2016, 356; Karjalan Maa 8.3.1932.

¹⁷⁸ Jokinen 2016, 346–347, 364–366; Karjalan Maa 8.3.1932.

¹⁷⁹ Mylly 1989, 282.

¹⁸⁰ Karjalan Maa 22.3.1932.

¹⁸¹ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 31.3.1932.

porvaristoa tiukempi. Karjalan Maa asettui myös kaikkia diktatuuri pyrkimyksiä vastaan. Lehti oli huolissaan myös siitä, että kapinaa koskevaa tiedotusta oli hyvin vähän esillä.

'' Kun nimittäin asioita ja tutkimusten tuloksia tällä tavoin pitkitetään ja villaisella sivellään, on siinä se seuraus, että kansalta kohta unohtuu, että jotakin sellaista kuin kapinaa on ollutkaan. Eräiltä tahoiltahan se on vähitellen kokonaan kiellettykin ja vakiinnutettu käsitystä siitä, että on tapahtunut vain ''mielenilmaisuliikehtimistä''... ''

182

Karjalan Maan piirissä haluttiin lisää tietoa kapinan tapahtumista ja taustatekijöistä. Kirjoituksen perustella lehdellä näytti olevan pelko, jonka mukaan syylliset pääsisivät kuin ''koira veräjästä''. Lehdessä viitataan oikeiston tahoihin, jotka jo kielsivät itse tapauksen. Karjalan Maa halusi nopeampaa toimintaa viranomaisilta, jotta tapauksen tutkinta ei venyisi pitkäksi. Kuitenkin kirjoituksen loppupuolella ilmaistaan, että lehdessä luotetaan täysin hallitukseen ja tutkintaviranomaisiin selvityksissä.¹⁸³ Lehdessä julkaistiin useita kirjoituksia, joissa vaadittiin suojeluskuntien puhdistusta kapinallisista. Mainittakoon esimerkkinä 12.5.1932 ilmestynyt pääkirjoitus ''ristiriitaisuudet ja hajanaisuus suojeluskunnissa''.

''Juuri suojeluskuntien vastaisen eheyden ja luotettavuuden kannalta pidettiin ehdottomana vaatimuksena, että laillisen valtiovallan kannalta horjahtaneet tai aseellista kumousta kannattavat ainekset on suojeluskunnista tinkimättä poistettava.''

184

Pääkirjoituksessa kerrottiin Joensuun vaalipiirin Maalaisliittolaisesta kokouksesta, jossa olivat mukana myös Karjalan Maan toimittajakunta. Yksimielisesti tässä kokouksessa päätettiin asettaa tämänkaltainen vaatimus suojeluskunnille. Suojeluskunnista ei siis pitänyt saada pois vain aseelliset kapinalliset, vaan myös henkilöt, jotka vastustivat laillista valtiovallaa. Tarkoituksena oli minimoida mahdollisuus sotilasvallankaappaukseen.¹⁸⁵

Karjalan Maa pettyivät kapinoitsijoiden saamiin tuomioihin. Lehdessä käsiteltiin hyvin tarkasti Mäntsälän Kapinan tapahtumia ja sen perusteella lehdessä odotettiin pitempiä tuomioita. Karjalan Maan mukaan oikeudenkäynti ei sujunut normaalisti.¹⁸⁶

¹⁸² Pääkirjoitus, Karjalan Maa 9.4.1932.

¹⁸³ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 9.4.1932.

¹⁸⁴ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 12.5.1932.

¹⁸⁵ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 12.5.1932.

¹⁸⁶ Karjalan Maa 24.11.1932.

*''Oikeuden käsittelyn aikana [...] ...se harvinainen yleisyys, millä vastaajat ja todistajat, vastoin ennen vallinneita oikeusalojamme, muuttelivat, oikoivat ja kielsivät oikeudessa kovin yleisesti lausuntoja antaessaan aikaisemmin tutkijaviranomaisille antamiaan kertomuksia ja todistusluontoisiakin ajatuksia''*¹⁸⁷

Lehdessä ajateltiin, että tuomioistuin joutui tekemään päätöksen ristiriitaisten todisteiden valossa. Kirjoituksessa ilmaistiin se ajatus, että tahallaan ja paineen alaisena syytetyt muuttivat kertomuksiaan ja johtivat harhaan oikeutta. Lisäksi lehden mukaan oikeudenkäyntiin vaikutti se, että monet todistajat olisivat olleet ilman armahdusta syytetyn penkillä, joten he eivät kertoneet koko totuutta. Kirjoituksen loppupuolella ilmaistaan lehden kanta tuomioihin.¹⁸⁸

*''... vaikka tämän kapinan tuomiot eivät ole missään suhteessa esim. aikaisemman kapinan jälkeen annettuihin tuomioihin – mutta kostonhaluton kansalaismieli tuntee loukatun oikeudentuntonsa hyvitystä jo siitä, että tuomioistuin on vastoin kaikkia väitteitä ja verukkeita, todennut kapinan todellakin kapinaksi.''*¹⁸⁹

Lehdessä oltiin tyytyväisiä siihen, että oikeudenkäynnissä todettiin kyseessä oleva kapina. Toisaalta kirjoituksessa verrattiin sisällissodassa annettuihin tuomioihin ja niiden mukaan tuomiot olisivat liian pienet. Kirjoituksessa korostettiin, että Karjalan Maassa oltiin kostonhaluttomia, joten annettuihin tuomioihin tyydyttiin.¹⁹⁰ Lopulliset tuomiot korkeimmassa oikeudessa annettiin vuonna 1934. Tuomioistuin antoi eri pituisia vankeustuomioita kapinajohtajille, mutta K. M. Wallenius ja Vihtori Kosola selvisivät ehdollisilla tuomioilla. Maalaisliitto pettyi niin sanottuihin puhdistuksiin suojeluskunnissa. Niitä ei käytännössä tapahtunut, vaan pikemminkin kapinoitsijoihin tiukasti suhtautuneet kuten Aarne Sihvo joutuivat siirtymään eri tehtäviin. Maalaisliitto yritti vielä painosta tässä asiassa vuonna 1934 Kivimäen hallitusta SDP:n kanssa siinä onnistumatta. Vuonna 1937 asia ratkaistiin lailla, jossa sotaväen päällikön virkatehtäviin lisättiin suojeluskuntien toiminnan valvonta, mutta muuten järjestö toimi erillisenä toimijana. Puolustusvoimien rauhanaikainen koulutus, hankinnat ja hallinnollisten asioiden johtaminen siirtyi puolustusministeriön alaisuuteen. Tässä suhteessa Maalaisliiton tavoitteet puoliksi toteutuivat, mutta niin sanottuja lapualaismielisiä henkilöitä ei poistettu suojeluskunnista.¹⁹¹

¹⁸⁷ Karjalan Maa 24.11.1932.

¹⁸⁸ Karjalan Maa 24.11.1932.

¹⁸⁹ Karjalan Maa 24.11.1932.

¹⁹⁰ Karjalan Maa 24.11.1932

¹⁹¹ Mylly 1989, 284-285; Uola 2006, 240–244.

Mäntsälän kapinan oikeudenkäyntiä koskevassa kirjoituksessa 24.11.1932 lehdessä käytettiin kolmen lista retorista keinoa kuvamaan, miten todistajat ja vastaajat eivät pysyneet tarinoissaan. Samassa kirjoituksessa käytettiin myös puhujakategorialla oikeuttamista retorisena keinona. Todistajien ja vastaajien väärinkäytöksiä kuvatessa syntyy vakava kuva oikeudenkäynnistä, jossa ei toimittu puhtain paperein. Suojeluskuntia koskevassa kirjoituksessa, joka ilmestyi 12.5.1932 lehdessä käytettiin liittoutumisasteen säätelyn retorista keinoa. Suojeluskunta asian käsittely Maalaisliiton kokouksessa esitettiin lopputulos ikään kuin neutraalisti, vaikka lehden toimituskunta oli mukana päätöstä tekemässä. Näin lehti pyrki näyttämään neutraalilta. Ei-numeraalista määrällistämistä käytettiin kapinan tuomioihin liittyvässä kirjoituksessa sekä 31.3.1932 ilmestyneessä kirjoituksessa, jossa kuvattiin asiaa sanalla ”kaikki”. Samassa kirjoituksessa esiintyy myös ääri-ilmaisu ”ei mitään”. Metaforaa käytettiin muun muassa kuvatessa ”kostonhaluton kansallismieli” lehden numerossa 24.11.1932 ja ”villaisella sivellä” lehden numerossa 9.4.1932.¹⁹²

¹⁹² Jokinen 2016, 346–347, 358, 362, 364.

3. Kommunismi ja ääri­vasemmisto

3.1 Kommunismin poliittinen kenttä Suomessa

Työväenliike koki kovan tappion sisällissodassa ja sen toimintaa valvottiin sodan jälkeen. Se toipui sodasta yllättävän nopeasti. Osa paikallista työväenyhdistyksistä sai aloittaa toimintansa jo syksyllä 1918 ja osa niistä osallistui kunnallisvaaleihin vuoden lopussa. Sodan jälkeisissä eduskuntavaaleissa 1919 sosiaalidemokraatit voittivat huimat 80 paikkaa 200 edustajapaikasta. Työväen toimintaa elvytti myös se, että punaiset vapautuivat vankileireiltä, työväen lehtiä annettiin julkaista, työväentalot otettiin uudestaan käyttöön ja sosialistilaki päättyi 1919 kesällä.¹⁹³

Sodan seurauksena työväenliike jakaantui kahtia Sosiaalidemokraattisen Puolueeseen (SDP) ja Suomen Sosialistiseen Työväenpuolueeseen (SSTP). Tämän lisäksi Suomen Kommunistinen Puolue (SKP), jonka päämaja sijaitsi Neuvosto-Venäjällä Pietarissa toimi maanalaisesti. SDP halusi sodan jälkeen tehdä pesäeroa radikaaliin vasemmistoon. Puolue pyrki näin vakuuttamaan porvariston muutoksestaan ja puolueen johtoon nousikin henkilöitä, jotka eivät osallistuneet sisällissotaan. Esimerkkeinä mainittakoon Väinö Tanner, Evert Huttunen ja Hannes Ryömä. SDP:ssä arvosteltiin vanhaa puoluetta sen bolshevistista ideoistaan ja sympatioistaan. SDP syytti radikaalivasemmistoa luokkakiihoituksesta ja aseellisen vallankumouksen aiheuttamisesta. SDP toimi myös yhä keskusjohtoisemmin. Nämä asiat eivät miellyttäneet kaikkia ja arvostelijat perustivatkin SSTP:n vuonna 1920.¹⁹⁴

Suomen Kommunistinen Puolue oli alun perin perustettu Moskovassa vuonna 1918. Puolueen perustajina oli ääri­vasemmistolaisia, jotka olivat paenneet sodan jälkeen Neuvosto-Venäjälle. Sen käsitykset poikkeisivat muista vasemmistoliikkeistä radikaalisti. Kommunistien mukaan vallankumous Suomessa oli epäonnistunut, koska toiminnan keskiö oli jäänyt Suomeen ja lisäksi työväenliike pysytteli ”porvarillisessa” demokratiassa. Eduskunnan, ammattiliittojen ja osuusliikkeiden toiminta ei sitä kiinnostanut. Puolue halusi Suomeen aseellisen vallankumouksen, joka loisi proletariaatin diktatuurin. Käytännössä he pyrkivät luomaan Suomesta Neuvostoliiton kaltaisen kommunistisen diktatuurin.¹⁹⁵

Vaikka eroavaisuuksia löytyi SSTP:n ja SKP:n välillä liikkeet rupesivat yhteistyöhön jo kesällä 1919. Liikkeiden johtokunnat keskustelivat keskenään poliittisista kysymyksistä. Monesti SSTP toimi

¹⁹³ Saarela 2018, 281.

¹⁹⁴ Saarela 2018, 281–283.

¹⁹⁵ Saarela 2018, 283.

itsenäisesti. Eroistaan ajattelussa ja toimintatavoistaan huolimatta SSTP ja SKP muodostivat suomalaisen kommunismin, josta SDP oli irrottautunut. Radikaalista vasemmistolaisuudesta ja SKP:n yhteyksistä johtuen SSTP:n toiminta kiellettiin vuonna 1923 ja sen johtohenkilöstö ja kansanedustajat tuomittiin vankeuteen. Liike yritti vielä toimia Sosialistisen Työväen ja Pienviljelijäin Vaalijärjestön (STPV) avulla, mutta senkin toiminta kiellettiin vuonna 1930 kommunistilakien yhteydessä. STPV kyllä ajoi talonpoikien etuja, etenkin pienviljelijöiden aseman parannusta, mutta taustalla oli SKP:n pyrkimykset luoda maaseutuväestön ja työväestön liitto, jolla hyökättäisiin porvaristoa vastaan. Tosin suurin osa STPV:n mukana olleista toimijoista tuskin tiesi näistä päämääriä.¹⁹⁶

Ammattiliitoissa kommunisteilla oli enemmistövalta. Käytännössä SKP saneli 1920-luvulla ammattiliittojen ajamat asiat. Kommunistit onnistuivat vaikuttamaan paljon ammattiliittojen kautta. Puhutaan niin sanotusta työmaaterrorista, jossa järjestäytyneet työntekijät pakottivat toisinajattelihoita eroamaan työpaikoilta. Tämän lisäksi ”porvarillisissa piireissä” esimerkiksi suojeluskunnissa mukana olleet työntekijät suljettiin ammattiyhdistystoiminnan ulkopuolelle. Sisällissodassa valkoisten puolella olleita vaadittiin myös nöyryyttäviin julkisiin anteeksipyyntöihin muun muassa lehdissä. Tämä kasvatti kahtiajakoa 1920-luvun lopussa vasemmiston ja porvariston välillä.¹⁹⁷

Usein oli vaikea erottaa, mitkä työlakot olivat poliittisia ja mitkä eivät johtuen ammattiliittojen kommunismista. Esimerkiksi Suomen armeijalle rakennettiin sukellusveneitä vuonna 1927. Tähän kohdistunut lakko oli selvästi poliittinen. SKP sai rahallista tukea Neuvostoliitolta ja syytti samalla Tannerin hallitusta ”imperialistisessa sotakiihkoilusta”. Tämänkaltaiset poliittiset lakot olivat SKP:n suurin vaikutuskanava. Lakkoilijat pyrkivät ajamaan omien etujensa parantamista, mutta samalla he ajoivat SKP:n ja Moskovan politiikkaa, jolla oli tarkoitus heikentää ja murtaa vallitseva järjestelmä¹⁹⁸ SDP kyllästyi lopulta kommunistien hallitsemiin ammattiyhdistyksiin ja perusti omansa Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton (SAK). Kommunistisen johtama Suomen Ammattijärjestön (SAJ) toiminta kiellettiin vuonna 1930 talonpoikaismarssin aikoihin.¹⁹⁹

Ammattijärjestöjen ohella toinen tärkeä kanava kommunistien politiikan ajamisessa oli lehdistö. Kommunistisen lehdistön tarkoitus oli ajaa omaa maailmankatsomusta ja poliittisia tavoitteita. Toisaalta pidettiin tärkeänä, että porvarillinen vaikuttaminen työväestöön estettäisiin oman lehdistön avulla. Tärkeitä kommunistisia sanomalehtiä olivat muun muassa Työn Ääni, Pohjan Voima ja Savon

¹⁹⁶ Saarela 2018, 283–284, 346–347.

¹⁹⁷ Hakalehto 1964, 110–111; Uola 2006, 182–184.

¹⁹⁸ Hakalehto 1964, 111–112; Uola 2006, 184–185.

¹⁹⁹ Saarela 2006, 301–302. Uola 2006, 188–189.

työ. Monien kommunistien toimittajien urat katkesivat painokanteisiin ja niistä langetettuihin tuomioihin. Samalla kommunistien piti luoda uusia lehtiä vanhojen kiellettyjen tiloille. Lehtien levikit jäivät usein pieniksi. Työväenjärjestöjen Tiedonantajan levikki oli vuonna 1926 noin 11250. Vuonna 1929 Työn Äänen ja Savon Työn levikki oli noin 2700–3000 ja työväen lehdellä 4000–4500. Kommunistisen lehdistön toiminta kiellettiin kesällä 1930, kun hallitus oli antanut erityisluvan maaherroille sulkea kommunistisen kirjapainot.²⁰⁰

Suomalaisilla kommunisteilla oli erilaisia käsityksiä niin sanotusta vallankumouksesta ja kuinka sitä edistettäisiin. SKP:n johto, joka oleskeli Neuvostoliitossa, oli valmis vallankumoukseen aseellisin keinoin. Johdon mielestä vain puhdasoppinen vallankumous työläisjoukoin murskaisi porvarilliset voimat. Toisaalta taas SKP:n suomalainen haarake ymmärsi vallankumouksen pidempi aikaisena prosessina. Tarkoitus oli työväenjärjestöillä heikentää vallitsevaa järjestelmää. Voisi sanoa, että Suomessa olleet kommunistit yrittivät sopeutua vaikeaan tilanteeseen, joka heillä oli Suomessa ja toimia sen mukaan, kun taas SKP:n johto halusi väkivaltaisen vallankumouksen.²⁰¹

Porvarilliset puolueet olivat jo 1920-luvun alusta vaatimassa kommunistisen toiminnan kieltämistä Suomesta. Varsinkin, kun Ruotsi oli jo kieltänyt kommunistisen toiminnan 1920-luvulla, näki porvaristo, että Suomessakin tulisi toimia. Sosiaalidemokraatit suhtautuivat negatiivisesti kommunisteihin, olivathan he kamppailleet työväestöstä sisällissodasta asti. Alkumyönnyttelyiden jälkeen SDP ei kuitenkaan suostunut rajoittamaan kansalaisvapauksia kommunisteilta. Kommunististen puolueiden ja kansanedustajien kanta taas ei merkinnyt mitään, koska viimeistään 1930 kesällä kommunisti kansanedustajien toiminta kiellettiin.²⁰²

Vuoteen 1930 mennessä kommunistien toiminta oli lamaantunut Suomessa, josta se nousi vasta sotien jälkeen. Ensin keväällä 1928 SKP:n koko maanalainen organisaatio paljastui viranomaisten toimesta. Monet saivat pitkät vankeustuomiot ja kommunistien toiminta vaikeutui entisestään. Tämän jälkeen vuonna 1930 niin sanottujen kommunistilakien myötä kommunistien julkinen toiminta kiellettiin. SKP rupesi vuosina 1931–1933 uudelleen organisoimaan maanalaista järjestötoimintaansa sekä laitonta lehdistöä. Kommunistit rupesivat käyttämään niin sanottua kansanrintamataktiikkaa, jonka tarkoitus oli soluttautua eri järjestöihin, jopa vapaamielisiin porvarillisiin järjestöihin. Keskuskomitean käskystä SKP ryhtyi soluttautumaan sosiaalidemokraattisiin järjestöihin ja onnistui tässä osittain. SKP sai enemmistön joissakin ammattijärjestöissä, osuustoiminnassa ja nuoriso- sekä

²⁰⁰ Saarela 2006, 118–119, 125, 779.

²⁰¹ Saarela 2008, 790–791.

²⁰² Saarela 2008, 762–763; Soikkanen 1975, 498.

urheilujärjestöissä. sosiaalidemokraatit pitivät kuitenkin keskuselimet hallussaan. Lisäksi SKP ei onnistunut soluttautumaan SDP:n omiin puoluejärjestöihin.²⁰³

Kommunistisen toiminta loppui Suomessa talvisodan alkuun. Neuvostoliiton hyökättyä Suomeen ja Terjoen hallituksen muodostus SKP:n johtohenkilöistä jätti monet kommunistit hämilleen. Neuvostoliitot ja Saksa olivat solmineet hyökkäämättömyys- ja ystävyyssopimukset. Tämän jälkeen Neuvostoliitto hyökkäsi Suomeen. Kaikki tämä oli ristiriidassa SKP:n omille ohjelmaperiaatteilleen. Terjoen hallituksen saama tuki Suomesta jäi käytännössä olemattomaksi, kun äärivasemmistokaan ei sitä tukenut.²⁰⁴

3.2 Hiipuva into kirjoituksissa kommunisteja vastaan

Karjalan maa lehtiä ilmestyi tutkimallani ajanjaksolla vuosina 1930–1932 443 kappaletta. Kommunismia tai muuta äärivasemmistoa edustavia mielipidekirjoituksia, artikkeleita, pääkirjoituksia, pakinoita tai hyvin tärkeitä uutisia oli 425:stä lehdestä noin 65:ssä lehdessä. Kirjoituksia kommunismista esiintyi lehdissä siis huomattavasti vähemmän kuin äärioikeistosta.

Käytän samaa jakoa lehden kommunistien kirjoituksissa kuin äärioikeiston kirjoituksissakin. Muiden lehtien kirjoituksia julkaistiin vain yksittäisiä kappaleita koskien kommunismia, joten ne eivät ole niin relevantteja. kuin äärioikeiston kohdalla. Käytännössä kaikki kirjoitukset, jotka koskivat kommunismia, olivat kommunismin vastaisia.²⁰⁵

Taulukko 2. Karjalan Maan kirjoitukset kommunismista.

Kirjoitukset	1930	1931	1932
Pääkirjoitukset	14	4	2
Mielipidekirjoitukset	10	0	5
Pakinat	2	2	0
Uutiset/artikkelit	25	5	3
Yhteensä	51	11	10

Lähde: Karjalan Maa 1930–1932.

Vuonna 1930 kirjoituksia kommunismista oli runsaasti, joka kertoo siitä, että aihe oli ajankohtainen. Etenkin uutisten ja artikkelien määrä kertoo sen. Pääkirjoituksia ja mielipidekirjoituksiakin julkaistiin paljon vuonna 1930. Seuraavina vuosina kirjoitusten määrä kuitenkin vähenee selvästi. Kun vuonna

²⁰³ Hakalehto 1964, 115–119; Uola 2006, 201–202.

²⁰⁴ Hakalehto 1964, 119.

1930 kirjoituksia oli 51, niin seuraavana vuonna vain 11 ja sitä seuraavana 10. Mielenkiintoisesti kommunismista laadittiin hyvin vähän pakinoita. Verrattuna taulukon 1. äärioikeistoa koskeviin kirjoituksiin kommunismista kirjoitettiin määrällisesti huomattavasti vähemmän. Äärioikeistossa kirjoitettiin vuosina 1930–1932 vuosittain reilusti yli 100 kertaa, kun taas kommunismista vain yhtenä vuonna paljon. Tosin tässä kohtaa on mainittava se, että luettuani lehden kirjoituksia 1920-luvulla, nähtiin kommunismin uhka silloin lehdessä suurempana.

Kirjoitusten määrän romahduksen syynä lienee ollut niin sanotun kommunismikysymyksen ajankohta. Porvaristo oli kyllästynyt 1920-luvulla kommunistien toimintaan ja sen kliimaksi muodostui 1930-luvulla säädetyt kommunistilait, joista olivat mukana säätämässä kaikki porvaristopuolueet. Karjalan Maa ei enää sen jälkeen nähnyt relevanttina asiana kommunisteja, koska heidän toimintaansa oli käytännössä kielletty. Toisaalta Karjalan Maa kuului Maalaisliiton vasemmistosiipeen. Lehti reagoikin paljon aikaisemmin ja rajummin Lapuan liikkeen toimintaan verrattuna Maalaisliittoon. Lehden piirissä on siis vuosina 1931–1932 pidetty todennäköisesti kommunismin uhkaa pienenä, kun taas äärioikeiston uhkaa suurena. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö Karjalan Maa suhtautunut kommunismiin samalla tavalla kuin muut porvaripuolueet. Se kannatti ehdottomasti kommunistien toiminnan kieltämistä, mutta vain laillisin keinoin.

3.3 Kommunistien poliittinen toiminta

Karjalan Maassa seurattiin heti vuoden 1930 alusta asti kommunistien toimintaa tarkasti. Kommunistien pidätyksistä ja kommunististen yhdistysten toiminnan kieltämisistä eri paikkakunnilla uutisoitiin laajasti. Esimerkkeinä mainittakoon SKP:n henkilöstön oikeudenkäynnit 1930 vuoden alussa sekä Helsingin kommunistiyhdistysten kieltäminen.²⁰⁶

Kirjoitukset kommunisteja vastaan alkavat helmikuussa 1930. Karjalan Maa hyökkää eduskunnan avajaisia koskevassa kirjoituksessaan kommunistien kansanedustajia vastaan. Kirjoituksen sävy näyttää olevan hieman pilkkaava.²⁰⁷

*''Sitten on kaksi kommunistia pääkellokas Mauritz Rosenberg ja pietarsaarelainen etappimies V.J Kallio myöskin jääneet saapumatta. Molemmat viimeksimainitut sen vuoksi, kuten jo kerrottu, että paha porvarillinen yhteiskunta laskenut tukevan kätensä näiden kaverusten olkapäille. [...] ja kommunistejakin on jo saapuvilla 20 kappaletta... [...] Toisin sanoen runsaasti se määrä, mikä tarvitaan välikysymysten tekoon.''*²⁰⁸

²⁰⁶ Karjalan Maa 14.1.1930; Karjalan Maa 18.1.1930; Karjalan Maa 25.1.1930.

²⁰⁷ Karjalan Maa 6.2.1930.

²⁰⁸ Karjalan Maa 6.2.1930.

Kirjoituksessa viitataan Rosenbergin ja Kallion poissaololla heidän vangitsemiseensa vuoden vaihteessa. Selvästi kirjoittaja on vahingoniloinen siitä, että kommunisteille ”paha porvarillinen yhteiskunta” on vanginnut heidät. Kirjoituksessa myös arvioidaan, että kommunistit ryhtyisivät moniin välikysymyksiin eduskunnassa, koska kirjoittajan mukaan ”aiheita ei varmaankaan puutu”. Tällä viitataan taas kommunistien pidätyksiin ja eri toimintamuotojen kuten järjestötoiminnan kieltämisiin.²⁰⁹ Samassa kirjoituksessa jatketaan vielä kerrontaa kommunisteista.

*” Kommunistit eivät kyllä tälläkään kertaa olleet avajaisjuhlallisuuksissa. Eivät kirkossa eivätkä eduskuntatalolla. Heitä ei siis myöskään ole toivotettu tervetulleiksi eduskuntatyöhön ja ehkä he olivatkin järjestämässä sitä hajoitetuksi tullutta mielenosoituskokousta, jonka piti osoittaa mieltä kokoontuvalle eduskunnalle ”*²¹⁰

Nyt kirjoittaja viittaa jo siihen, että kommunistit eivät haluaisi edes osallistua eduskuntatoimintaan, vaan vastustaisivat sitä. Tämä on osittain totta. Kommunistit olivat pitäneet eduskuntaa tuomittavana porvarillisuutena ja propagandanäyttämönä. Nyt ja varsinkin lapualaisten iskujen jälkeen kommunisteillekin kelpasi ”porvarillinen lainsäädäntö” suojelemaan heitä.²¹¹ Selvästi kirjoituksessa virallisten tilaisuuksien poissaolojen myötä kommunisteja ei ollut toivotettu tervetulleiksi, mutta samalla annetaan ymmärtää, että he eivät olisi tervetulleita muutenkaan eduskuntaan.

Lehden ennustus välikysymyksistä kävi toteen. Lehdessä julkaistiin artikkeli otsikolta ”Kommunistien kiusa eduskuntatyössä”.

*” Ed. Rötö jätti tiistaina eduskunnan kansliaan 14 kommunistisen edustajan allekirjoittamana välikysymyksen, joka koskee toimenpiteitä työttömyyden torjumiseksi. [...] Välikysymys luettiin eduskunnan tiistaisessa täysistunnossa ja pantiin [...] pöydälle seuraavaan täysistuntoon. ”*²¹²

Sinänsä välikysymyksen vireille tulo ja sisältö kerrottiin neutraalisti. Kuitenkin asia otsikoitiin kommunistien kiusaksi, joten jo otsikossa annettiin mielipide asiasta. Välikysymyksen käsittelystä uutisoitiin ja kirjoitettiin 29.3.1930 ilmestyneessä lehdessä.

²⁰⁹ Karjalan Maa 13.2.1930.

²¹⁰ Karjalan Maa 6.2.1930.

²¹¹ Uola 2006, 196.

²¹² Karjalan Maa 13.3.1930.

*'' Keskustelu päättyi klo 1.30 yöllä. Tämän jälkeen toimitetussa äänestyksessä hyväksyi eduskunta 119 äänellä kommunistien 21 vastaan puhemiehen ehdotuksen yksinkertaiseen päiväjärjestykseen siirtymisestä. ''*²¹³

Taas lehti käytti hyvin neutraalia sävyä kirjoittaessaan istunnon läpimenoa ja lopputulosta. Kommunistien välikysymykseen ei siis yhtynyt kukaan edes sosiaalidemokraateista. Sosiaalidemokraattien mukaan kyseessä ei ollut työttömien auttaminen, vaan kommunistien politikointi.²¹⁴

Pienviljelijäkysymys oli yksi piikki Maalaisliiton lihassa. Maalaisliitossa oli eriäviä mielipiteitä, miten pienviljelijöiden ongelmia tulisi ratkaista. Suomen Pienviljelijäin Puolue perustettiin vuonna 1929 osin Maalaisliiton ja sosiaalidemokraattien avulla, mutta kommunisteilla oli myös näppinsä pelissä. Vaikka pienviljelijäpuolueen vaikutus Maalaisliittoon jäi vaisuksi, koki Maalaisliitto sen uhkana. Eritoten sitä ärsytti, että vasemmistosta päin kosiskeltiin heidän äänestäjiänsä.²¹⁵ Karjalan Maa hyökkäsi puoluetta vastaan 20.3.1930 ilmestyneessä kirjoituksessa.

'' Kun me lisäksi tiedämme, että tässä puuhassa on myöskin kommunistien sormet pelissä, on kaksinverroin syytä varoittaa pienviljelijäväestöä tarttumasta tähän ansaan. Se lämmin harrastus ja mielenkiinto, jota maamme kommunistinen sanomalehdistö on asialle omistanut, on omiaan osoittamaan ne yhteiskunnan säilyttämisen kannalta hämäräperäiset tarkoitusperät, joita tämän uuden puolueen avulla yritetään toteuttaa. ''

²¹⁶

Kirjoituksen mukaan kommunistit käyttivät pienviljelijäin puoluetta horjuttamaan kansanvaltaa. Kirjoituksessa huomioidaan esimerkiksi kommunistisen lehdistön reaktio puolueeseen ja pienviljelijäin ongelmiin. Tämä osoitti lehden mukaan sen, että kommunisteilla on näppinsä pelissä. Lehden mukaan kommunistit ikään kuin johtivat harhaan pienviljelijöitä heille tärkeillä kysymyksillä. Kirjoituksen lopussa vielä mainitaan se, että vasemmistolla on nyt vähemmistö eduskunnassa, joten se ei pysty vahingoittamaan eduskunnassa lainsäädännöllä yhteiskuntaa, mutta äänestämällä vaaleissa Suomen Pienviljelijäin Puoluetta vasemmisto saattaisi saada enemmistön. Kirjoituksessa muistutetaan vielä, että Maalaisliitto on koko olemassaolonsa aikansa puolustanut talonpoikia eikä talonpoikien tulisi hajaannuttaa poliittista valtaansa.

²¹³ Karjalan Maa 29.3.1930.

²¹⁴ Karjalan Maa 29.3.1930.

²¹⁵ Mylly 1989, 231–232.

²¹⁶ Karjalan Maa 20.3.1932.

Kirjoituksen kuvausta SPP:sta voidaan pitää Maalaisliiton poliittisena aseena. SKP vastusti Pienviljelijäin Puolueen syntyä ja kehotti kommunisteja olemaan liittymättä puolueeseen. Myöhemmin puolueeseen liittyi kyllä jonkin verran kommunisteja, mutta ei SKP:n käskystä. Vasta 1930-luvun puolivälin kohdalla SPP alkoi yhä enemmän vasemmistolaistua ja monilla puolueen piirissä olevilla oli yhteyksiä SKP:hen, mutta kommunistit eivät koskaan saaneet vallattua koko puoluetta yrityksistä huolimatta.²¹⁷ Maalaisliiton pelottelu oli siis poliittista. Maalaisliitto varmasti pelkäsi myös SPP:n radikaalia politiikkaa.

Pienviljelijöitä koskevassa kirjoituksessa käytetään konsensuksen ja vasta-argumentin retorista keinoa. ”Me-retoriikalla” kirjoittaja argumentoi, että ei ole vain yksin väittämässä asiaa, vaan laajemman ihmisjoukon kanssa. Kirjoittaja toteaa, että ”me” tiedämme kommunistien olevan puolueen takana ja sulkisi muut vaihtoehdot pois. Kommunistien välikysymystä koskevissa kirjoituksissa 13.3.1930 ja 29.3.1930 käytetään molemmissa yksityiskohdilla ja narratiivilla kertomisen retorista keinoa. Kirjoittaja kuva yksityiskohtaisesti prosessia, kuten se tapahtui. Samalla molemmissa kirjoituksissa käytetään myös numeraalista määrällistämistä. Tällä tavoin kirjoittaja esittää, että kommunistien välikysymysten takana oli todella vähän edustajia, kun taas hallituksen puolella todella paljon.

Eduskunnan avausta koskevassa kirjoituksessa 6.2.1930 käytetään metaforaa retorisenä keinona kuvatessa yhteiskunta ”pahaksi porvarilliseksi yhteiskunnaksi”. Tällä kielikuvalla lehti ironisesti näyttää sanovan, että ”paha porvarillinen yhteiskunta” pitää kiinni kansanvallasta ja lainvoimasta, vaikka kommunistit pyrkivät sitä heikentämään. Kaikissa tämän alaluvun kirjoituksissa käytetään myös kategorisointia ja toistoa. Selvästi kommunistit esitetään negatiivisena kategoriana, joka on yhteiskuntaa vastaan ja kommunisti sanaa toistetaan. Lehti haluaa varmistaa näin, että lukijat ymmärtävät kommunismin olevan haitaksi yhteiskunnalle.²¹⁸

3.4 Kommunistien ulkoparlamentaarinen toiminta

Karjalan Maa oli kiinnostunut kommunistien harrastamasta ulkoparlamentaarisesta toiminnasta. Eritoten lehdessä seurattiin kommunistien soluttautumista koululaitokseen. Samalla Karjalan Maassa oltiin peloissaan niin äärioikeiston kuin äärivasemmiston soluttautumisesta nuorisoseuroihin. Toinen ulkoparlamentaarinen asia, jota lehti seurasi tarkasti, oli kommunistien sotasiiven toimet.

²¹⁷ Lackman 1985, 286–288, 303, 312–313.

²¹⁸ Jokinen 2016, 351, 354, 356–358, 360, 366.

''Viime tammikuun 26. pñä julistamassaan päätöksessään katsoi sotaylioikeus selvitetyn Koukkulan tehneen itsensä syyväksi kerrotunlaisella toiminnallaan valtiopetoksen valmisteluun... ''²¹⁹

Kirjoituksen mukaan kommunisteilla oli yhteyksiä sotilaisiin, jotka karkasivat ja varastivat varusteita armeijalta. Kommunistit olivat myös yllyttäneet muita sotilaita samankaltaiseen toimintaan ja liittymään heihin. Tämänkaltaisia kirjoituksia ja uutisia ilmestyi lehdessä runsaasti 1930-luvun alussa, joten myös Maalaisliiton vasemmistossa on vielä pelätty kommunistien vallankaappausta. Toisaalta 1930-luvun loppupuolelle tultaessa Karjalan Maa näyttää suhtautuvan kommunismin uhkaan hiukan eri tavalla.²²⁰

''Kyllä Maalaisliittokin kykenee antamaan kommunisteille kurin, puhumatta vallankaappauksen mahdollisuudesta. Olen vakuuttunut, että vallankaappaus on sula mahdottomuus Suomessa. [...] täällä Pohjois-Karjalassa tulemme taistelemaan viimeiseen asti vapautemme puolesta, tulipa sorron uhka vasemmalta tahi oikealta. ''

²²¹

Kyseisessä kirjoituksessa on otettava huomioon sen ajankohta, joka on juuri ennen lokakuun eduskuntavaaleja, joten kyse on vaalipolitiikasta. Kuitenkin Karjalan Maa ei näe kommunistien vallankumouksen olevan mahdollinen. Selvä muutos on siis tapahtunut 1930-luvun alusta, jolloin kommunistien kumousta pidettiin vielä uskottavana. Toisaalta mainitaan se, että uhan sattuessa taistellaan vapauden puolesta. Näkemys kommunistisen vallankumouksen uhan vähyydestä erottaa heidät varsinkin oikeistoporvaristosta. Kirjoituksessa mainitaan myös oikeiston uhka. Karjalan Maa näkee sekä ääri vasemmiston että äärioikeiston uhkana.²²²

Karjalan Maassa kirjoitetaan 31.7.1930 Suomen ammattijärjestöstä ja samassa kirjoituksessa kuvataan myös kommunistien pakenemisistä Neuvostoliittoon. Kirjoituksen päätyyli koskee kuitenkin ammattijärjestöä. Jo tuolloin näyttää selvältä, että järjestö hajoaa.²²³

'' Yleisestihän se on tunnettu, että sen jälkeen kuin sosiaalidemokraatit ovat eronneet Suomen Ammattijärjestön johdosta, on järjestö muodostunut kommunistien

²¹⁹ Karjalan Maa 8.2.1930.

²²⁰ Karjalan Maa 8.2.1930; Karjalan Maa 27.9.1930.

²²¹ Karjalan Maa 27.9.1930.

²²² Karjalan Maa 27.9.1930.

²²³ Karjalan Maa 31.7.1930.

kiihoitustoiminnan varsinaiseksi keskipisteeksi, joka on ollut kiinteässä yhteistoiminnassa kommunistisen puolueen kanssa. ”²²⁴

Kommunistien valta-asema ammattijärjestöissä näyttää olleen aikalaiskontekstissakin selvillä kuin myös järjestön sisällä ollut valtataistelu sosiaalidemokraattien ja kommunistien välillä. Tämän lisäksi kommunistit ovat käyttäneet järjestöjä omiin poliittisiin tarkoituksiin ja propagandaansa. Kirjoituksen mukaan sisäasiainministeriö oli kerännyt todistusaineistoa, joka yhdistäisi ammattijärjestöt kommunistiseen puolueeseen. Viranomaisilla on ollut siis täysi tieto ainakin vuonna 1930, mitä järjestön sisällä tapahtui. Järjestön kieltämistä oli myös suunniteltu pitkään. Ei ole ihme, että sosiaalidemokraatit lähtivät ja perustivat uuden ammattiliiton.²²⁵

Koulutuslaitoksen kommunismiuhasta lehti aloittaa kirjoittamaan 4.3.1930. Pääkirjoitus on nimetty ”Susia liikkuu lampaiden joukossa”. Tämän lisäksi lehti vielä alaotsikoi kirjoituksen ”Opetusministeri paljastaa kommunistiemme katalat aikeet nuorisomme turmelemiseksi”. Kirjoitus liittyy kommunistien esittämään välikysymykseen heidän järjestöjensä ”vainoamisesta”.²²⁶

*” Liiton [Työväen Järjestönuorten Liitto] ennen miltei merkityksetön poliittinen taistelutyö on nyt, se huomattakoon, ulotettu kouluihin [...] ja lähetettävä parhaita tovereita ohjaajiksi lastenjärjestöihin. Poliittista taistelutyötä ei saa myös unohtaa. [...] ”Aivan erityisen tarmokkaasti on aloitettava taistelu sosiaalidemokraattisia ja porvarillisia lastenjärjestöjä vastaan...”*²²⁷

Samassa kirjoituksessa kerrotaan vielä kommunistien opetusmateriaaleista.

*”Perustavaa laatua olevat siveyskäsitteet on niissä käännetty ylösalaisin. Teoksista voitavata pöyristyttävää siveettömyyttä, suorastaan pornografiaa... [...] Poliitiikkaa ne sisältävät kaikki, jopa kansilehdestä alkaen, mutta erittäin silmiinpistävää piirre on niiden hirvittävä sotaisuus. Näin militaristista kirjallisuutta en ole koskaan ennen tavannut.”*²²⁸

Karjalan Maa ja koko eduskunta olivat kauhuissaan siitä, että kommunistista materiaalia leviäisi nuorison keskuuteen. Lehti paheksui myös opetusta ja opetusmateriaalia, jota lapset kommunistisista

²²⁴ Karjalan Maa 31.7.1930.

²²⁵ Karjalan Maa 31.7.1930; Saarela 2008, 301–302.

²²⁶ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 4.3.1930.

²²⁷ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 4.3.1930.

²²⁸ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 4.3.1930.

järjestöistä. Mielenkiintoisesti kommunistit syyttivät koulutuslaitosta nimenomaan militarisoitumisesta. Porvarillinen ote näkyi suomalaisessa koululaitoksessa ja esimerkiksi historiassa ja yhteiskuntaopissa itsenäisyys oli kaikki kaikessa. Toisaalta kommunistit ovat itse opettaneet myös militaristisesti omia oppejaan, joten kritiikki kohdistui enemmän niin sanotun valkoisen Suomen opettamiin asioihin ja militarisointia käytettiin tekosyynä. Porvariston huoli kommunistien soluttamisesta kouluihin ei ollut siis täysin tuulesta temmattu. Lehden mukaan kommunistien toimet kohti kommunistista koulua eivät voineet onnistua viranomaistyön sekä yleisen mielipiteen takia.²²⁹ Näyttää siltä, että kommunistien välikysymys koulutuksesta ei tuonut heille haluttua tulosta. Päinvastoin se sai porvariston varpailleen kommunistien toimista.

Kommunistien soluttautumisesta kansakouluihin kirjoitettiin 6.3.1930 ilmestyneessä lehdessä. Oulussa kansakoulun oppilaan hallusta oli löydetty kommunistinen propagandateos ”Meidän lasten kirja”. Lehdessä oltiin huolestuneita kehityksestä kouluissa.

” Näyttää nimittäin mahdolliselta, että Oulussa sattunut tapaus on vain yksi esimerkki siitä kansakoulujen kommunistisesta solutustyöstä, jota paraikaa kautta koko maan yritetään harjoittaa varsin suuressa määrässä. ”²³⁰

Kirjoittajan mukaan kommunistien soluttautuminen koululaitoksiin on suuri ongelma. Tietoa ei ollut, miten kirja oli päätynyt koululaisten käsiin, mutta arveltiin, että se olisi salakuljetettu kouluun. Lehti vaati toimia kouluhallitukselta ja viranomaisilta, jotta kommunistien toiminta saataisiin estettyä kouluissa.

Lehdessä oltiin huolestuneita polarisoituneesta ilmapiiristä nuorison keskuudessa. Toisaalta kirjoituksessa puhutaan yleensäkin polarisoituneesta poliittisesta ilmapiiristä, joka vaikuttaa lapsiin niin oikealla kuin vasemmalla. Pääkirjoitus onkin nimitetty osuvasti ”Taistelu nousevasta polvesta”.

” Rintaman täydellisyyteen katsotaan kuuluvan myöskin nuorison [...] Kommunistit hakkaavat puolestaan sosiaalidemokraatteja niinkuin porvareitakin. Ja porvarilliset vastustavat vuorostaan niin hyvin sosiaalidemokraattisia kuin kommunistisia nuorisojärjestöjä... [...] Kehitys näyttää kulkevan yhä enemmän siihen suuntaan, että koko maamme nuoriso ”järjestäytyy”. ”²³¹

Lehdessä oltiin huolestuneita nuorison järjestäytymisestä ja varsinkin siitä, että järjestäytyminen tapahtuu eri ideologisiin järjestöihin, joka polarisoi yhteiskuntaa. Lehti noteeraa, että

²²⁹ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 4.3.1930; Saarela 2008, 543, 545, 556–556.

²³⁰ Karjalan Maa 6.3.1930.

²³¹ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 15.4.1930.

sosiaalidemokraatit ja kommunistit vastustavat toisiaan ja porvaristo taas molempia, koska he arvostelevat porvarillista yhteiskuntaa. Lehti ehdottaa ratkaisuksi kristillistä nuorisotoimintaa, jossa työmiesten ja porvariston lapset voisivat toimia yhdessä. Järjestötoiminnan on kuitenkin ehdottomasti oltava laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolella sekä kristillistä. Lehti ei täysin syytä nuorison polarisoitumista kouluissa ja järjestöissä vasemmistoa, vaan pitää esimerkiksi Uudenmaan porvariston toimia liiallisina.²³²

Koulutuksen lisäksi lehdessä oltiin huolestuneita myös kommunistien julkisista esiintymisistä. Julkisista esiintymisistä mainittiin esimerkiksi vappujuhllaisuudet. Toisaalta lehdessä myös kehoitettiin luottamaan viranomaisiin. Ennen kommunistilakeja vappuna 1930 lehdessä kirjoitettiin kommunistien esiintymisestä vappuna Joensuussa.

*''Kommunistien kokouksesta täällä ei tullut mitään. Huhutusta kommunistien liikehtimisestä ja kokoontumisesta rätiniemeen ei tullut mitään. Lieneekö tähän ollut syynä sisäasiainministeriön kielto... [...] tai kommunistiemme oma haluttomuus?''*²³³

Jutun lopussa mainitaan vielä, että muuallakaan maakunnassa ei ole ollut tietoa kommunistien toiminnasta vappuna. Tähän lopputulokseen oltiin tyytyväisiä. Karjalan Maa vastusti kommunistien toimintaa, mutta vain laillisesti. Jos kommunisteja ei siis esiintyisi julkisesti, estettäisiin kaikki mellakat ja väkivaltaisuuudet puolin ja toisin. Lehti ei hyökännyt sosiaalidemokraattien kulkuetta vastaan, vaan totesi vain heillä olleen tavanmukainen vappumarssi Tikkamäellä. Seuraavana vappuna lehti hyökkää kovasanaisemmin kommunistien kimppuun.

*''Myöhemmin saapuivat kommunistiset ja bolsevistiset erisnimet, enemmän tai vähemmän vastuuttomat, haaveelliset ja tuhovalmiit järjestöt, jotka myös omistivat Vapun päivän mielenosoituspäiväkseen. Niiden levoton ja häikäilemättömän väkivaltainen luonne, kumouksen uhka ja terroristiset teot ovat pakottaneet muun yhteiskunnan jo itsesäilytyksen vuoksi puolustautumaan moista poliittista kevättiloa vastaan...''*²³⁴

Ääri vasemmisto ja kommunistit ovat pääkirjoituksen mukaan ikään kuin ryöstäneet vapun vieton muilta suomalaisilta. Lehden mukaan he käyttivätkin vappujuhlia kumoukselliseen ja väkivaltaiseen toimintaan. ''Kevät iloa'' vastaan puolustamisella tarkoitetaan mitä luultavimmin kommunistilakeja. Pääkirjoituksen loppupuolella mainitaan, että Suomessa tilanne on työtaisteluiden ja muuten

²³² Karjalan Maa 15.4.1930.

²³³ Karjalan Maa 3.5.1930.

²³⁴ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 30.4.1931.

yhteiskuntarauhan kannalta kuin muualla Euroopassa, koska kommunistien julkinen toiminta on kielletty. Vaikka lehdessä ollaan tyytyväisiä kommunistien toiminnan kieltämiseen, kehoitetaan ihmisiä malttiin. Pääkirjoituksen vieressä on julkaistu sisäasiainministeriön kirje, jossa kommunistien juhlallisuudet ynnä muut julkiset esiintymiset on kielletty. Samaan kirjeeseen on myös kirjoitettu, että luvallisten marssien on saatava sujua rauhassa. Karjalan Maa on tämän julkaisemalla ennen kaikkea pyrkinyt rauhalliseen ilmapiiriin vappujuhllisuuksissa. Tämän lisäksi lehdessä selvästi toivottiin, että luvallisiin juhlallisuuksiin, esimerkiksi sosiaalidemokraattien marsseihin, ei puututtaisi väkijoukolla.²³⁵

Lehdessä ilmestyi vielä vuosina 1931–1932 muutamia kirjoituksia kommunistien maanalaisesta toiminnasta. Esimerkiksi 10.9.1931 ja 8.12.1931 ilmestyneissä lehdissä kerrotaan kommunistien joukkopidätyksistä ja erilaisten materiaalien takavarikoinneista. Näiden lisäksi 12.2.1931 ilmestyneessä numerossa kerrotaan kommunistien salaisista yhteyksistä Neuvostoliittoon ja laittomien lehtien jakeluista. Kuitenkin kaiken kaikkiaan vuosina 1931–1932 ilmestyi todella vähän kirjoituksia koskien kommunismia. Selvästikin lehden poliittinen huomio siirtyi tällöin Lapuan liikkeen toimintaan.

Kolmen lista retorista keinoa käytettiin 30.4.1931 ilmestyneessä kirjoituksessa. Listan avulla tuodaan esille kommunistien vaarallisia tekoja ja näin osoitetaan, että säännönmukaisesti kommunistit ovat olleet vaaraksi Suomelle. Samassa kirjoituksessa käytetään myös kontrastiparia. Kommunistit kuvataan väkivaltaisiksi, kumouksellisiksi sekä terroristiseksi, kun taas muu yhteiskunta taas vain itse puolustautuu heitä vastaan. Eli kommunistit ovat lehden mukaan maanpetoksellisia rikollisia, kun taas muu yhteiskunta kannatti lakia. Ääri-ilmaisua käytetään retorisenä keinona useissa luvun kirjoituksissa. Vappuun liittyvässä kirjoituksessa 3.5.1930 sanotaan, että kommunistien toiminnasta ei tullut mitään. Näin lehti halusi ilmaista, että kommunistit eivät onnistuneet ollenkaan toimissaan. Samaa keinoa käytettiin myös 6.3.1930 ilmestyneessä kirjoituksessa. Kirjoittamalla, että koko maan kommunistit ovat soluttautumassa, lehti argumentoi, että ongelma on koko maanlaajuinen eli suuri ja lisäksi ajankohtainen. Ääri-ilmaisuja käytetään myös 4.3.1930 lehden kirjoituksessa. Kommunistien koulumateriaalia kuvataan ”pöyrityttävän siveettömiksi” ja ”hervittävän sotaisiksi”.²³⁶

Retoristen keinojen kirjo luvussa ei lopu tähän. Metaforaa käytetään retorisenä keinona useissa kirjoituksissa. Karjalan Maan numeron 30.4.1931 kirjoitukset käyttävät ilmaisuja ”bolsevistiset erisnimet”, ”tuhovalmiit järjestöt” ja ”poliittinen kevätילו”. Lehdessä 6.3.1930 taas

²³⁵ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 30.4.1931.

²³⁶ Jokinen 1999, 151–153.

kirjoitetaan ”kommunistisesta solutustyöstä”, 4.3.1930 ”poliittisesta taistelutyöstä” ja 31.7.1930 ”kiihoitustoiminnan varsinaisesta keskipisteestä”. Nämä kaikki ovat poliittisia metaforia. Ei-numeraalista määrällistämistä esiintyy myös runsaasti. Esimerkkeinä mainittakoon 6.5.1930 kirjoituksessa esiintyvä ”merkityksetön poliittinen toiminta”, 31.7.1930 kirjoitetaan ”yleisesti tunnettu” ja 6.3.1930 ”suuressa määrin”. Sanallisella määrällistämällä pystyy vahvistamaan argumentaatiota. Esimerkiksi kirjoittamalla, että kommunistien toiminta on yleistä tai suurta, kirjoittaja pyrkii tuomaan esille kommunismin yleisyyden kuitenkin kertomalla spesifisti numeroja. Yksityiskohdilla pyritään vaikuttamaan 4.3.1930 ja 30.4.1931 lehdissä. Ensimmäisessä kirjoituksessa kuvataan hyvin yksityiskohtaisesti kommunistien opetusmateriaalia ja toisessa kirjoituksessa kuvataan kommunistien toimintaa. Konsensusta retorisenä keinona on käytetty 4.3.1930 ja 27.9.1930. Ensin 4.3 on käytetty suoraa sitaattia kommunisteilta takavarikoidusta aineistosta ja 27.9 lehti on käyttänyt me-konsensusta kuvamaan, että lehti ei ole yksin ääriliikkeitä vastaan, vaan kaikki pohjoiskarjalaiset.²³⁷

Niin sanottua ”tosiasiat puhuvat puolestaan” retorista keinoa on käytetty esimerkiksi 30.4.1931. Kommunistien väkivaltainen toiminta ikään kuin pakotti muun yhteiskunnan itsepuolustukseen sitä vastaan, eli vaihtoehtoja ei ollut. Samaa keinoa käytetään myös 31.7.1930, kun esitetään, että sosiaalidemokraattien lähdettyä ammattijärjestöstä on yleisesti tunnettua, että kommunistit nyt hallitsevat niitä. Lähes jokaisessa kirjoituksessa on kategorisoitu erikseen kommunistit ja porvaristo. Kommunistien toiminta on aina negatiivista ja lainvastaista, kun taas sen vastustajat puolustavat lakia.²³⁸

3.5 Kommunismi muserrettava laillisin keinoin

Karjalan Maa ei eronnut porvarillisista piireistä ajattelussaan kommunismista. Lehden linja oli, että kommunismi oli kukistettava Suomessa. Hyväksytyissä menettelytavoissa sen sijaan oli eroja. Kun monet oikeistoporvarilliset piirit halusivat kukistaa kommunismin keinolla millä hyvänsä, Karjalan Maa ja Maalaisliitto vaativat, että toimintojen tulisi olla laillisia. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että Maalaisliitto halusi lainsäädännöllä lopettaa kommunistien toiminnan Suomessa ja se vastusti väkivaltaista ulkoparlamentaarista painostusta.²³⁹

²³⁷ Jokinen 1999, 144–145, 147–150.

²³⁸ Jokinen 1999, 140–142.

²³⁹ Mylly 1989, 255, 264–265, 268.

Ensimmäisen kerran 1930-luvulla lehdessä kirjoitetaan kommunisteja koskevasta lainsäädännöstä jo helmikuussa 1930. Lehti arveli silloin, että vaikeuksia voisi tulla muiden porvareiden kanssa.

*''... hallitus valvoo lakien noudattamista, mutta myöskin sitä, että hallitus huolehtii tarpeellisista lainmuutoksista... [...] Kun nyt kokoomusryhmä kuitenkin on käynyt toivomusaloitteen tekoon tällaisessa suuressa sisäpoliittisessä asiassa, panee se ajattelemaan, että täten on tahdottu osoittaa hallitukselle, että ei luoteta siihen...''*²⁴⁰

Lehteä ärsytti se, että Kokoomus oli aloittanut ilman hallitusta suunnitella kommunistilakeja. Samalla arveltiin, että tämä voisi olla vahingollista porvariston yhteisrintamalle. Samalla Karjalan Maa epäili jo nyt ulkoparlamentarismin vaikuttaneen Kokoomuksen intoon luona kommunisteja koskevaa lainsäädäntöä. Porvariston erimielisyydet olivat jo esillä 1930-luvun alussa.²⁴¹ Seuraavat muutamat kuukaudet Karjalan Maassa kirjoitettiin muista kommunisteihin liittyvistä aiheista²⁴², mutta ei sinänsä kommunistisen toiminnan kieltämisestä. Se tyytyi muun muassa julkaisemaan Kyösti Kallion puheenvuoroja, Maalaisliiton julkisia kannanottoja ja hallituksen virallisia kantoja²⁴³. Kesän lapualaisten tekemät laittomuudet ja väkivaltaisuuudet pakottivat lehden ottamaan kantaa enemmän kommunismin kieltämiseen. Ensimmäiset kirjoitukset julkaistaan aiheesta 26.6.1930.

'' kommunismin ruttoa torjumaan on noussut väkevänä kansakunnan, terve itsenäisyysvaisto. On herännyt horjumaton tahto tukahduttaa kommunistinen turmankylvö. [...] Suomen vakautunut talonpoikaväestö on aina kukistanut kansaa ja tasavaltaa vastaan kohdistetut hankkeet.''... maalaisliiton lisätyn keskushallinnon julkilausuma on arvokas, historiallinen asiakirja. [...] Pyrkikäämme toimimaan sen ohjeitten ja hengen mukaan...''²⁴⁴

Pääkirjoituksessa siteerataan Maalaisliiton julkilausumaa ja kehoitetaan toimimaan sen mukaan. Käytännössä se tarkoittaa kommunismin jyrkkää vastustusta, mutta vain laillisin keinoin. Toisaalta lehti varoittaa jo tässä pääkirjoituksessa, että kommunismia vastustavaan liikkeen mukaan on tullut huonoja aineksia ja ne tulisi torjua. Kirjoituksen mukaan pohjoiskarjalainen talonpoika kannattaa lakipohjaista valtioelämää, joten pohjoiskarjalaisten tulisi säilyttää usko valtiovaltaan kommunismia vastaan ja torjua laittomuudet. Saman lehden etusivulla julkaistaan vielä vieraskirjoitus, jossa ilmaistaan, että maalaisliittolaiset kautta maan tukevat vain laillisin keinoin kommunismin

²⁴⁰ Karjalan Maa 18.2.1930.

²⁴¹ Karjalan Maa 18.2.1930.

²⁴² Tutkijan huomautus: Katso luvut 3.3 ja 3.4.

²⁴³ Karjalan Maa 8.5.1930; Karjalan Maa 14.6; Karjalan Maa 21.6.1930.

²⁴⁴ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 26.6.1930.

vastustamista. Samoin etusivulla vielä julkaistaan eri maalaisliittolaisten paikallispiirien kokousten lopputuloksia. Kokouksissa on sama sanoma: kommunismia on vastustettava laillisesti.²⁴⁵

Lehti seuraa mielenkiinnolla kommunistisen lainsäädännön kehittymistä. Muun muassa 1.7.1930 uutisoidaan tasavallan suojelulakiesityksestä ja 15.7.1930, että painovapaus ja rikoslain muutokset on hyväksytty. Samaan aikaan lapualaisten toimet kiihtyvät ympäri maata. Lehdessä vastustettiin ankarasti talonpoikaismarssia. Marssia kritisoidessaan lehti kertoi myös mielipiteensä kommunismin toiminnan kieltämisestä.

*'' Me maalaisliittolaiset luotamme horjumatta nykyiseen lailliseen hallitukseen ja sen johtoon myöskin nyt päiväjärjestyksessä olevassa kommunismin tukahduttamisessa. Meillä on se usko, että tämä hallitus tahtoo ja rohkenee, jos se saa rauhassa asiat hoitaa, johtaa nykyisen kommunistivastaisen liikkeen lopulliseen voittoon. Sen vuoksi me toivomme viimeiseen saakka, että suomalaiset talonpojat puolueisiin katsomatta jäävät rauhallisesti odottamaan tilannetta ''*²⁴⁶

Usko lakiin ja järjestykseen näkyy myös tästä kirjoituksesta. Selvästi Karjalan Maa luotti, että hallitus ja eduskunta pystyi torjumaan kommunismin laillisin keinoin. Kirjoituksen lopussa kehoitetaan rauhallisuuteen, koska valtiolta pystyy tukahduttamaan kommunismin. Lehdessä vastustettiin niin laittomuuksia ja väkivaltaisuuksia kuin myös tulevaa talonpoikaismarssia. Kirjoituksessa käytetyllä termillä ''kommunisminvastainen liike'' tarkoitetaan yleistä kommunismin vastaista ilmapiiriä eikä Lapuan liikettä. Lehti käytti usein tätä termiä ja jo tässä vaiheessa lehti vastusti Lapuan liikettä.²⁴⁷

Talonpoikaismarssin jälkeen Karjalan Maassa käännettiin katse tuleviin syksyn 1930 eduskuntavaaleihin. Maalaisliiton keskushallitus päättyi 8.3.1930 kokouksessaan laillisuusmiesten, vasemmistosiiven kuten Karjalan Maa ja Kyösti Kallion puolelle. Kaikki yhteinen toiminta lapualaisten kanssa kiellettiin ja oikeiston kanssa yhteistyöhön oli ryhdyttävä vain pakosta. Vaaleissa kaikkien porvareiden ykkösteemana oli kommunistilakien läpisaanti, mutta erojakin oli. Maalaisliittolaiset rupesivat argumentoimaan toimintatavoista kommunismin vastustamisessa. Ulkoparlamentaarinen painostus oli ehdottomasti lopetettava puolueen mukaan. Laillisuus ja parlamentarismi oli nyt koko Maalaisliiton mielipide, ei vain Karjalan Maan. Näin Maalaisliitto pyrki erottautumaan muista porvaripuoleista.²⁴⁸

²⁴⁵ Karjalan Maa 26.6.1930.

²⁴⁶ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 1.7.1930.

²⁴⁷ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 1.7.1930.

²⁴⁸ Karjalan Maa 26.6.1930; Karjalan Maa 1.7.1930; Mylly 1989, 266–267.

Karjalan Maan etusivulla julkaistiin 7.8.1930 Maalaisliiton vaalijulistus. Maalaisliiton ensimmäisenä tavoitteena oli Kommunismin uhan torjunta. Kuitenkin jo tässä vaalijulistuksessa kehoitetaan välttämään laittomuuksia ja suojelemaan kansanvaltaa. Kirjoitukset vaaleista jatkuivat vilkkaana koko elokuun. Lehdessä spekulointiin kommunistien osallistumista vaaleihin 12.8.1930 ilmestyneessä numerossa.

*''... otetaanko vaaleihin osaa vai tehdäänkö kokonaan vaalilakko. Kuuleman mukaan vallitsee kommunistien keskuudessa tämän asian suhteen kaksi erilaista mielipidettä. Toiset ovat jyrkästi sillä kannalla, että vaaleihin ei olisi ollenkaan otettava osaa, kun taas toiset puoltavat osanottoa.''*²⁴⁹

Lehdistö oli hyvin tarkasti tietoinen kommunistien suunnitelmista. Vaaleissa kävi juuri kuten kirjoituksessa spekulointiin ja suurin osa kommunisteista ei osallistunut millään lailla vaaleihin, joihin he itse eivät pystyneet osallistumaan kommunistilakien vuoksi. Kuitenkin SDP kasvatti kansanedustajamääränsä 66:een, joten kasvua tuli seitsemän kansanedustajan verran. Jotkut kommunisteista siis äänestivät sosiaalidemokraatteja kuten kirjoituksessa arveltiin.²⁵⁰ Vaalien lähestyessä Karjalan Maa nosti retoriikkaansa kommunisteista.

*'' Me tahdomme päästä kommunismista, me niinkuin koko Maassa. Kommunismi on kansojen elämänjuuren vaarallisimpia jäytäjiä, ja meille kaksinkerroin vaarallinen maantieteellisen aseman vuoksi. Siksi on Suomen talonpoikaisväestö yksimielisenä vaatimassa sellaista lainsäädäntöä, jonka kautta saadaan maasta häviämään tuo sieluja saastuttava ja kansan elämää uhkaava rutto.''*²⁵¹

''Hanskat'' oli poistettu nyt Karjalan Maan toimituskunnalta ja kommunismia vastaan käytiin kaksin käsin. Kirjoituksessa kuvataan suoraan, että kommunismi tulisi hävittää maasta. Kuitenkin taas mainitaan, että hävittämisen on tapahduttava laillisin keinoin lainsäädännöllä. Argumenttina kommunismia vastaan käytetään myös maantietoa. Pohjois-Karjalan läheinen sijainti Neuvostoliittoon nähtiin uhkana pohjoiskarjalaisessa porvaristossa. Monet ajattelivat, että jos kommunistit voisivat toimia vapaasti, Suomi voitaisiin liittää Neuvostoliittoon tai ainakin Neuvostoliiton alaiseksi vasalliksi.²⁵² Kirjoituksen loppupuolella Karjalan Maa tiivistää lehden kannan:'' Ennen muuta on tällä hetkellä tärkeää, että maahan palaa jälleen järjestäytynyt, lakia noudattava ja esivaltaa kunnioittava elämänmeno.'' Karjalan Maa ajatteli kommunistilakien jälkeen

²⁴⁹ Karjalan Maa 12.8.1930.

²⁵⁰ Karjalan Maa 12.8.1930; Vares 2007, 55–58.

²⁵¹ Karjalan Maa 28.8.1930.

²⁵² Karjalan Maa 28.8.1930; Nygård 1988, 79, 85.

tilanteen rauhoittuvan. Ensin kommunistien toiminta kiellettäisiin ja sitten oikeistoradikaalit rauhoittuisivat. Näin ei kuitenkaan käynyt.²⁵³

Karjalan Maa jatkaa vaalikirjoituksia kommunismista 9.9.1930 julkaistussa lehdessä.

*''Maalaisliitto on tässä maassa aina esiintynyt lipunkantajana kommunismin vastaisessa taistelussa. Jos se olisi saanut tahtonsa läpi, niin kommunistien julkinen toiminta olisi jo seitsemän vuotta sitten meidän maassamme lopullisesti tukahdutettu. [...] Se tulee tekemään kaikki voitavansa, että kommunismista päästään vapautumaan täysin laillisia keinoja käyttäen, tarvitsematta siinä ''turvautua'' laittomuuksiin ja diktatuuriin...''*²⁵⁴

Pääkirjoituksen alun Maalaisliiton kommunismin vastustamisessa viitataan vuoteen 1923. Tällöin Kallion ensimmäinen hallitus pidätytti tunnettuja kommunisteja mukaan lukien Sosialistisen Työväenpuolueen 27 kansanedustajaa. Kommunistit olivat toimineet ulkoparlamentarisesti Suomen kansanvaltaa vastaan. Käytännössä he agitoivat avoimesti vallankumouksen puolesta. Lopulta tämä liike koitui Kallion hallituksen kohtaloksi. Presidentti Ståhlberg yhtyi sosiaalidemokraatteihin ja järjesti uudet vaalit eduskunnan vajauden vuoksi.²⁵⁵ Kirjoituksessa viitataan siis tähän tapahtumaan ja osoitetaan, että Maalaisliitto on aina taistellut kommunismia vastaan. Lisäksi Karjalan Maa vetosi taas laillisten keinojen käyttöön kommunistin vastaisessa taistelussa. Kirjoitus näyttää sisältävän myös pienen näpäytyksen äärioikeistolle. Maalaisliitto ei tue laittomuuksia eikä diktatuuripyrkimyksiä. Tämä lausahdus on selvästi osoitettu Lapuan liikkeelle.²⁵⁶

Maalaisliiton keskushallituksen uusi julkilausuma julkaistiin Karjalan Maassa 13.9.1930. Taas Maalaisliitto esittää kommunismin vastaisen taistelun olevan heidän ykkösteemansa, mutta nyt mainitaan, että ''kommunismivastaisen kansanliikkeen ympärille on liittynyt edesvastuuttomia aineksia''. Samanlainen ajatus esitetään Karjalan Maassa 25.9.1930.

'' Vaalien pääasiallinen tunnus on kommunismia vastaan ja taistelun kärki on erikoisesti siltä osaltaan sosialisteja vastaan, mikäli nämä tahtovat estää pätevän kommunisminvastaisen lainsäädännön aikaansaamista. [...] Maalaisliiton on koko voimalla käytävä kommunismiin käsiksi, mutta sen on myöskin jäyhästi lyötävä syrjään

²⁵³ Karjalan Maa 28.8.1930.

²⁵⁴ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 9.9.1930.

²⁵⁵ Uola 2006, 163–164, 171–172.

²⁵⁶ Karjalan Maa 9.9.1930.

kansanvaltaa ja laille rakentuvaa yhteiskuntajärjestystä murtamaan yrittävät sormet. ”

257

Erikoisesti Karjalan Maa hyökkää nyt myös sosiaalidemokraatteja vastaan suorasanaisesti. Aikaisemmin näiden eduskuntavaalien alla, lehti oli kritisoinut vain sosiaalidemokraatteja heidän näkemyksistään maanpuolustuksesta ja puolustusrahoituksessa.²⁵⁸ Taustalla on toki vaalien aikainen retoriikka ja yritys saada sosiaalidemokraatit tukemaan kommunistien vastaista lainsäädäntöä. Se voi myös olla kostoisku sosiaalidemokraateille, jotka sanoivat Maalaisliiton ”veljeilleen” Kokoomuksen ja radikaalioikeiston kanssa. Kirjoituksessa taas tuodaan esille kommunismin vastaisuus, mutta taas painotetaan, että Maalaisliitto on myös oikeistoradikaaleja vastaan, jotka toimivat kansanvaltaa vastaan. Selvästi lehti pyrkii luomaan kuvan, jossa Maalaisliitto on oikeisto- ja vasemmistoradikalismiin välissä oleva rauhoittava poliittinen voima. Toisaalta Maalaisliitto ei halunnut tukea oikeistoa, mutta he tarvitsivat oikeistoa kommunistien vastaisessa taistelussa, toisaalta taas ei voitu tukea sosiaalidemokraatteja, koska he eivät olleet myöntäväisiä kommunistilakien suhteen. Osittain nämä ulostulot ovat myös osa vaalitaistoa.²⁵⁹

Karjalan Maa hyökkää vielä 27.9.1930 kommunismia vastaan. Lehdessä ollaan huolissaan siitä, että joka yhdeksäs äänestäjä on äänestänyt kommunisteja Suomessa. Köyhyys, ahneus, tuhlaavaisuus ja juoppous esitetään syiksi kommunistien äänestämiseksi. Pääkirjoituksessa painotetaan, että kommunistit vievät myös talonpojilta omaisuuden, koska he eivät kannata niin sanottua porvarillista yksityisomaisuutta. Samalla painotetaan kommunismin uskonnon vastaisuutta ja pakkoateismia. Tämän kirjoituksen jälkeen ei lehti kirjoittanut kommunismista ennen kuin niin sanotut kommunistilait hyväksyttiin eduskunnassa 11.11.1930. Karjalan Maa kirjoittaa aiheesta pääkirjoituksessaan 13.11.1930 nimeltään ”Suuri ratkaisu on tapahtunut”.

*”Tämän ratkaisun edellä vallinnut kansalaismielen kieltämätön jännitys on siis siltä osin lauennut ja yhteiskunta huokaa helpotuksesta, kun poliittisesta elämästämme on poistunut se painajainen... [...] On kieltämätöntä, että ratkaisuun on vaikuttanut osaltaan sisäpoliittinen tilanne ja että monen edustajan lopullinen kannanoton on niin olleen määrännyt poikkeuksellinen pakkotilanne, mikä ei ole sallinut jokaiselle edustajalle kuuluvaa persoonallista kannanottoa kyseessä oleviin lakeihin. ”*²⁶⁰

²⁵⁷ Karjalan Maa 25.9.1930.

²⁵⁸ Karjalan Maa 16.8.1930; Karjalan Maa 16.9.1930.

²⁵⁹ Karjalan Maa 25.9.1930.

²⁶⁰ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 13.11.1930.

Karjalan Maa oli tyytyväinen, että yhteiskuntaarauhaa järkyttänyt kommunismi oli nyt saatu lainsäädännöllä aisoihin. Kuitenkin samalla mainitaan, että ulkoparlamentarismilla on ollut vaikutusta asian läpi menemiseen. Lehdessä ei oltu tyytyväisiä siihen, että kansanedustajat joutuivat tekemään päätökset painostuksen alaisena. Karjalan Maa pyrki jo nyt asennoitumaan poliittisesti lakien jälkeiseen aikaan ja uuteen uhkaan, jonka lehti koki oikeistossa olevan. Kirjoituksessa jatketaan vielä tilanteen selostusta.

'' Taistelussa kommunismia ja sen mukanaan tuomia monia vaaroja vastaan nyt tapahtunut ratkaisu puhtaasti poliittisistakin syistä, oli tässä tilanteessa ainoa odotettava menettely. Kun tähän päästiin, avaa se entistä suurempia mahdollisuuksia sekä kommunismiruton vastustamiseen että myös uusia toiveita sisäpoliittisen tilanteen selkenemiseen ja rauhoittumiseen. Tämä suuri ratkaisu nyt toteutuneena poistaa myös pohjaa kaikelta ulkoparlamentaariselta toiminnalta ja sen tuhoisilta väkivaltapoliittisilta otteilta... [...] Näin ollen tervehditään tulosta yleisellä tyytymyksellä'' ²⁶¹

Karjalan Maa näki ainoana ratkaisuna sisäpoliittiseen tilanteeseen kommunistilakien säätämisen. Samalla ajateltiin, että kaksi asiaa saataisiin ratkaistua kerralla. Lakien avulla kommunistien toiminta säädettiin laittomaksi, joten äärivasemmiston toiminta oli julkisesti mahdotonta Suomessa. Toisaalta lehden piirissä ajateltiin, että myös äärioikeisto rauhoittuisi, kun kommunismi oli Suomessa kukistettu. Karjalan Maa vastusti kommunismia, mutta ei pitänyt lainkaan ulkoparlamentaarisista laittomuuksista, joita Lapuan liike teki kommunisteja vastaan. Lehdessä arveltiin, että nyt olot rauhoittuisivat ja eduskunta saisi toimia nyt rauhassa, kun kommunismin vastustajat saivat sen minkä halusivatkin. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaikka kyyditykset vähenivät, eivät ulkoparlamentaariset toimet loppuneet tähän. Karjalan Maan numeroa 13.11.1930 voidaan pitää kiinnepisteenä, jona jälkeen mielenkiinto kommunismia ja äärivasemmistoa kohtaan lopahti ja lehti keskittyi äärioikeiston, etenkin Lapuan liikkeen seuraamiseen.

Karjalan Maa käytti paljon Retorisia keinoja kommunismia vastaan. Toistoa retorisenä keinona käytetään 26.6.1930, 9.9.1930 ja 13.11.1930. Usein lehdessä liitetään kommunismiin erilaisia adjektiiveja tai muita kuvaavia sanoja. Kommunismia kutsutaan esimerkiksi ''rutoksi'', ''turmankylvöksi'' tai ''vaaralliseksi kansanvallalle''. Kommunismia kuvattiin ikään kuin kulkutaudiksi, joka leviää nopeasti kansalaisten keskuudessa. Kontrastiparia on käytetty retorisenä keinoina 26.6.1930 ja 28.8.1930. Molemmissa kirjoituksissa talonpojat kuvataan

²⁶¹ Pääkirjoitus Karjalan Maa 13.11.1930.

lakia kunnioittaviksi ja puolustaviksi, kun taas heidän vastustajansa kommunistit lakeja rikkoviksi. Havainnollistavia esimerkkejä käytetään useissa kirjoituksissa retorisenä keinona. Esimerkiksi 9.9.1930 ilmestyneessä kirjoituksessa viitataan Maalaisliiton halunneen kukistaa kommunismin jo aikaisemmin 1920-luvulla ja 12.8.1930 ilmestyneessä kirjoituksessa kommunistien osallistumisesta vaaleihin annetaan esimerkit, miten kaksi eri kommunistista ryhmittymää ajattelee.²⁶²

Ääri-ilmaisuja käytettiin monissa kirjoituksissa. Esimerkkeinä mainittakoon 26.6.1930 kirjoitus, jonka mukaan talonpojat ovat *aina* kukistaneet kansanvallan vastustajat. Kirjoituksessa, joka ilmestyi 25.9.1930 taas kirjoitetaan, että ” *Maalaisliiton on koko voimalla käytävä kommunismiin käsiksi*”. Lisäksi 28.8.1930 lehdessä on kirjoitettu ” *Me tahdomme päästä kommunismista, me niinkuin koko Maassa*”. Ääri-ilmaisuja käyttämällä pyritään korostamaan kuvauksen kohteena olevan piirteitä. Näissä tapauksessa esimerkiksi koko maa ja maalaisliitto on kommunismia vastaan ja talonpojat ovat aina olleet tietynlaisia. Myös metaforaa on käytetty retorisenä vaikutuskeinona useissa kirjoituksissa. Mainitsen esimerkeistä muutaman. Lehden numeroissa 26.6.1930 ja 13.11.1930 on kirjoitettu ”kommunismiin rutto”. Kirjoituksessa, joka ilmestyi 28.8.1930 taas kutsutaan kommunismia ”sieluja saastuttavaksi ja kansan elämää uhkaavaksi rutoksi”. Lehden numerossa 9.9.1930 Maalaisliittoa kuvataan ”lipunkantajaksi kommunismin vastaisessa taistelussa”. Tällaisilla konnotaatioilla sanoista pyritään tekemään negatiivisia tai positiivisia. Esimerkiksi rutto on negatiivinen asia, joten sen yhdistäminen kommunismiin tekee siitäkin negatiivisen.²⁶³

Sanallista kvantifointia on käytetty Karjalan Maassa retorisenä keinona. Kommunismin torjumista pidetään 18.2.1930 ilmestyneessä lehdessä ”suurena sisäpoliittisena asiana”. Samassa lehdessä myös käytetään numeraalista kvantifointia kuvattaessa kommunistien sisällä olevia kahta eri poliittista suuntausta. Vaalien pääasiallinen tunnus on kommunismin torjunta, kirjoitetaan 25.9.1930 ilmestyneessä lehdessä. Kommunistilakien läpimenoa kuvataan lehdessä 13.11.1930 ”suureksi ratkaisuksi”. Kvantifioimalla asioita näin sanallisesti, kommunismin torjunta poliittisena asiana näyttäytyy lehden lukijoille suurena. Yksityiskohtaisella narratiivilla Karjalan Maa pyrkii vaikuttamaan 28.8.1930 ilmestyneessä lehdessä. Lehden kirjoituksessa kerrotaan yksityiskohtaisesti miksi eritoten talonpoikien tulisi vastustaa kommunismia. Niin sanottua ”tosiasiat puhuvat puolestaan” retorista keinoa on myös käytetty vaikutuskeinona. Esimerkiksi 13.11.1930 ja 28.8.1930 lehdissä todetaan, että kommunistilakien säätäminen oli ainoa ratkaisu ongelmaan. Näin tekemällä

²⁶² Jokinen 2016, 364–366.

²⁶³ Jokinen 2016, 360–363.

lehti luo kuvan, jonka mukaan muita toimintatapoja ei ole. Puhutaan niin sanotusta vaihtoehdottomuusstrategiasta.²⁶⁴

Lehdessä kategorisoidaan maalaisliittolaiset ja kommunistit omiksi osioikseen. Näin on kirjoitettu esimerkiksi 9.9.1930 ja 25.9.1930. Maalaisliittolaisuus on kategorisoitu selvästi positiiviseksi, kun taas kommunistit negatiivisiksi. Konsensuksen retorista vaikutuskeinoa on käytetty todella tiheään tahtiin. Esimerkiksi ”me maalaisliittolaiset” konsensusta on käytetty 1.7.1930 ja 28.8.1930. Näin tekemällä kirjoittaja pyrkii osoittamaan, että ei seiso yksin väitteiden takana. Pääkirjoituksessa, joka ilmestyi 26.6.1930 on taas käytetty suoraa sitaattia Maalaisliiton keskushallituksen julkilausumasta. Näin osoitetaan, että lehden argumentaation takana on myös Maalaisliitto puolueena.²⁶⁵

²⁶⁴ Jokinen 2016, 352, 356, 358–359.

²⁶⁵ Jokinen 2016, 350–351

4. Porvaristo hajoilee – kohti punamultahallitusta

4.1 Punamultayhteistyön poliittinen kenttä

Sosiaalidemokraattinen Puolue (SDP) oli kiinnostunut jo 1930-luvun alkupuolella poliittisesta yhteistyöstä Maalaisliiton kanssa, mutta Maalaisliitto ei tällöin lämmennyt ajatukselle. Oikeiston vahva poliittinen voima 1930-luvun alussa esti yhteistyön. Lisäksi puolueilla oli liikaa erottavia tekijöitä vielä tällöin ja yhteispolitiikka ei olisi näin onnistunut. Maalaisliitto ei suostunut myöskään yhteistyöhön vuoden 1933 eduskuntavaalien jälkeen kirvelevän vaalitappionsa vuoksi. Etenkin Maalaisliiton oikeistosiipi vastusti ankarasti yhteistyötä sosiaalidemokraattien kanssa.²⁶⁶ Toisaalta Maalaisliiton vasemmistosiipi kuten Karjalan Maa kirjoitti jo vuonna 1930, että sosiaalidemokraattien eristämispoliitikasta olisi luovuttava.²⁶⁷

Vuoden 1936 vaalien jälkeen poliittiset asemat muuttuivat Suomessa. Sosiaalidemokraatit saivat taas vaalivoiton ja nostivat kansanedustajien määränsä 78:sta 83:een. Edistyspuolue kärsi vaaleissa tappion, kun taas Suomen ruotsalainen kansanpuolue (RKP) säilytti 21 edustajaa. Maalaisliitossa heräsi tuolloin pelko siitä, että sosiaalidemokraatit voisivat halutessaan muodostaa enemmistöhallituksen ruotsalaisten avulla. SDP:lle mieluisimmat porvaripuolueet hallituskumppaneiksi olivat RKP ja Edistyspuolue. Sosiaalidemokraatit pyrkivät lieventämään kuvaansa ja esittivät itsensä maltillisina sosialisteina. Myös RPK ja Edistyspuolue olivat valmiit yhteistyöhön SDP:n kanssa, mikä pakotti myös Maalaisliiton lähentymään SDP:tä kohti. Toisaalta Maalaisliiton sisällä kiehui nyt jatkuvasti, kun oikeisto- ja vasemmistosiipi ottivat yhteen siitä, että pitäisikö yhteistyötä tehdä sosialistien kanssa. Suurimmat epäillyt Maalaisliitossa yhteistyöstä sosialistien kanssa koskivat talous-, puolustus- ja kielipoliittikkaa. Kokemukset Ruotsista talonpoikien ja työväestön punamultahallituksesta autoivat myös asian etenemisessä Suomessa.²⁶⁸

Syksyllä 1936 Maalaisliiton vasemmisto- ja keskustasiipi saivat kaikki eduskuntaryhmän johtopaikat haltuunsa. Samoin kävi myös ryhmävaltuuskunnassa. Punamultayhteistyön edellytykset paranivat huomattavasti, kun Maalaisliiton oikeistosiipi ei päässyt päättäviin asemiin. Samalla sosiaalidemokraatit maltillistuivat omissa näkemyksissään. Neuvottelut Maalaisliiton ja SDP:n johdon kanssa käynnistyivät välittömästi eduskunnan kokoonnuttua vuoden 1936 vaalien jälkeen. Sosiaalidemokraatit olivat todella myöntyväisiä neuvotteluissa, joka lähensi puolueita entisestään. Jo

²⁶⁶ Mylly 1989, 358–359.

²⁶⁷ Karjalan Maa 27.9.1930.

²⁶⁸ Mylly 1989, 361, 362; Soikkanen 1987, 16; Soikkanen 1984, 98-100.

syyskuussa 1936 keskusteltiin hyvin yksityiskohtaisista asioista hallitusohjelman pohjaksi. Neuvotteluissa oli myös kyse puoluepolitiikassa. Maalaisliitto ei halunnut SDP:n saada nauttia yksin tulevan taloudellisen nousukauden aiheuttamasta suosiosta, joten Maalaisliiton oli päästävä hallitukseen.²⁶⁹

Punamultahallitusohjelman yhteistyöohjelma oli valmis loppuvuonna 1936. Ohjelmassa painotettiin muun muassa skandinaavista suuntautumista ulkopoliitikassa, koulutuslaitoksissa käytännön elämän taitojen kehittämistä, sosiaaliturvan kehittämistä ja maataloustuotteiden hintojen ja hintatason pitäminen tuotannon tasolla. Ohjelman valmistuttua Kallio ilmoitti pääministeri Kivimäelle, että Maalaisliitto ei enää tukisi hallitusta, mikä johti hallituksen kaatumiseen. Enää yhteistyön tiellä oli Presidentti P. E. Svinhufvud. Oikeisto tuki Kivimäen hallitusta, koska se ei halunnut sosiaalidemokraatteja hallitukseen. Toisaalta taas maltillinen oikeisto ei halunnut tehdä yhteistyötä IKL:n kanssa, joten oikeisto ei enää millään pistänyt estämään punamultahallitusyhteistyötä.²⁷⁰

Kivimäen hallituksen kaaduttua Kallio muodosti porvaristovähemmistö hallituksen. Maalaisliitto ei julkisuudessa ottanut nyt kantaa yhteistyöhön SDP:n kanssa. Svinhufvud oli tyytyväinen porvaristo hallituksen syntyyn ja halusi estää kaikin keinoin sosiaalidemokraattien pääsyn hallitukseen. Oli selvää, että hallitus oli väliaikainen, olihan 1937 presidentin vaalitkin lähestymässä. Oikeisto halusi koko porvariston yhteisrintamaan presidentinvaaleissa, mutta ajatus kariutui täysin Kallion tullessa Maalaisliiton presidenttiehdokkaaksi. Edistyspuolue asetti ehdokkaaseen K. J. Ståhlbergin. Sosiaalidemokraatit äänestivät Ståhlbergiä ensimmäisellä kierroksella vaaleissa. Tämän epäonnistuttua sosiaalidemokraatit antoivat äänensä toisella kierroksella Kalliolle, joka tuli valituksi selvällä enemmistöllä. SDP:n tärkein tavoite oli nyt saavutettu: Svinhufvud syrjäytettiin presidentin virasta. Mitään esteitä ei enää ollut punamultahallitusyhteistyölle, kun lisäksi jo syksyllä 1936 puolueet olivat sopineet hallituspohjastaan.²⁷¹

Kallion tullessa tasavallan presidentiksi oikeisto aloitti hyökkäykset etenkin Maalaisliittoa vastaan. Kokoomuslaiset ja IKL:n lehdet varoittivat Maalaisliittoa punamultayhteistyön vaaroista. Ainoana positiivisena asiana oikeisto näki sen, että kaikista huonoimmasta vaihtoehdosta heille eli Ståhlbergistä ei tullut Presidenttiä. Oikeistossa ajateltiin, että hallitus kaatuisi viimeistään vuoden 1938 budjettikysymykseen. Maalaisliitto, RKP, SDP ja Edistyspuolue omaksuivat käsityksen, jonka mukaan eduskuntaan oli saatava hallitus, joka olisi parlamentaarisesti selvästi enemmistöhallitus.

²⁶⁹ Mylly 1989, 362–363; Soikkanen 1984, 100.

²⁷⁰ Mylly 1989, 364–365; Soikkanen 1984, 99, 101–102.

²⁷¹ Hakalehto 1973, 131; Mylly 1989, 366–368; Soikkanen 1984, 104–105, 113–114.

Sosiaalidemokraattinen puolue ja Maalaisliitto saivat kumpikin viisi ministerin paikkaa ja Edistyspuolue sai kaksi ministerin paikkaa.²⁷²

Sosiaalidemokraatit olivat kaikilta osin tyytyväisiä puolueena punamultayhteistyön syntyyn. Puolueessa myös varauduttiin siihen, että puolueen pitäisi monelta osin muuttaa politiikkaansa, jotta hallitusyhteistyö olisi pidempiaikainen projekti. Maalaisliitto oli paljon varovaisempi yhteistyön suhteen. Maalaisliittolaiset lehdet joutuivat selittämään omilleen, minkä vuoksi puolue oli mennyt sosialistien kanssa hallitukseen. Lisäksi hallitusyhteistyön sujuminen laitettiin kokonaan SDP:n toimintojen piikkiin. Puolue ei saanut luopua ”maalaisliittolaisista” periaatteista, mutta puolue kannatti kuitenkin kansallista eheytyä. Edistyspuolue oli samoilla linjoilla Maalaisliiton kanssa. Etenkin puolueen oikeistosipi oli pettynyt puolueen pienestä roolista hallitusneuvotteluissa. RKP:n jääminen oppositioon oli selvää, koska Maalaisliitto ei halunnut puoluetta mukaan hallitukseen kieliriitojen vuoksi.²⁷³

Punamultahallitusyhteistyö oli historiallinen hetki suomalaisessa politiikassa. Ensimmäistä kertaa vasemmisto ja porvaristo toimivat samassa hallituksessa. Yksi poliittinen tabu oli murrettu, mutta hallitustaival ei ollut helppo. Hallituksen ensimmäisessä budjetissa toteutui hyvin pitkälti Maalaisliiton toiveet. Maanpuolustuksessa määrärahat kohosivat ja perushankintaohjelma toteutui. Maataloudelle ja työväelle jaettiin myös tukea. Viljatullikysymyksessä ja muissa tullitariffeissa päädyttiin kompromisseihin. Viljatullikysymyksessä 14 maalaisliittolaista äänesti esitystä vastaan, mutta muissa tullimaksuissa hallitus oli yksimielinen.²⁷⁴

Kieliratkaisu aiheutti hajaannusta hallituksessa. Hallituksen esitys oli kompromissi, joka ei tyydyttänyt niin oppositiota kuin ei osaa hallituksestaan. Maalaisliitto halusi, että ruotsinkielisten professoreiden määrä olisi 10, kun taas sosiaalidemokraatit halusivat 20 professoria. Hallitus päätyi 15:sta. Yliopiston opetuskieleksi tuli myös virallisesti suomen kieli. Aitosuomalaiset Maalaisliitossa, IKL:ssä, AKS:ssä ja muissa aitosuomalaisissa järjestöissä hyökkäsivät rajusti hallituksen esitystä vastaan. Etenkin IKL ja AKS pitivät maalaisliittolaisten osallisuutta petturuutena aikaisempiin lupauksiin aitosuomalaisille. Toisaalta myös RKP piti ratkaisua erittäin huonona ja näki, että ruotsinkielisiä syrjittiin ratkaisussa. Kieliratkaisu hyväksyttiin eduskunnassa, mutta kielisovintoon ei päästy.²⁷⁵

²⁷² Mylly 1989, 368; Soikkanen 1984, 114–115.

²⁷³ Soikkanen 1987, 16–17; Soikkanen 1984, 116, 120–121.

²⁷⁴ Mylly 1989, 372–373; Soikkanen 1987, 20.

²⁷⁵ Mylly 1989, 374–375; Soikkanen 1987, 123–127.

Merkittävä päätös oli hallituksen aikaansaama kansaneläkelaki. Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus olivat olleet sekä maalaisliittolaisten että sosiaalidemokraattien ohjelmissa. Sosiaalidemokraatit vaativat, että vanhuuseläkkeet saataisiin huoltoperiaatteen pohjalle ja työkyvyttömyyseläkkeet kuuluisivat osaksi sairausvakuutusta. Maalaisliitto puolestaan halusi, että valtion ja kuntien eläkemaksut pienenisivät sekä maaseudulla asuvien lisäeläkkeiden korotuksen kaupunkilaisten tasolle. Taas kerran päädyttiin kompromissiin, jossa oli osana yhdistetty vakuutus-, huolto- ja säästöperiaate. Lakimuutokset hyväksyttiin eduskunnassa. Punamultahallituksessa päädyttiin jatkuvasti kompromisseihin ratkaisuisa. Puolueet ajoivat politiikassa hyvin erilaisia asioita, joten mikään ratkaisu ei voinut tyydyttää kaikkia. Poliitiikan teon taustalla alkoi kuitenkin vaikuttaa myös kansallisen eheytyksen teema. Etenkin kansainvälisen tilanteen kiristymisen 1930-luvun lopussa vaikutti tähän.²⁷⁶

Vapaussodan juhlat toukokuussa 1938 olivat hallitukselle kova paikka. Sisällissodasta jäänyt muisto korosti juurikin sitä vastakkainasettelua, jota hallitus oli lähtenyt eheyttämään. Maalaisliitossa oltiin tyytyväisiä ensimmäisen vuoden hallitusyhteistyöhön, joten sen horjutusyrityksiä myös näissä juhlallisuuksissa pitäisi välttää. Maalaisliiton oli kuitenkin oltava mukana juhlallisuuksissa, sillä sotaan liittyi ylpeyttä aiheuttavia asioita Maalaisliitossa. Varsinkin, kun valkoinen armeija oli ollut lähestulkoon kokonaan talonpoikaisarmeija. Maalaisliiton suhtautuminen oli kaksijakoinen juhlallisuuksiin. Tämän vuoksi puolueen keskushallitus ei tehnyt kantaa ottavia päätöksiä juhliin, vaan kukin päätti itse osallistuisiko juhlallisuuksiin vai ei. Maalaisliiton rooli juhlallisuuksissa jäi pieneksi ja juhlien keskipisteenä olikin Mannerheim. Puheenvuoroissa pyrittiin sovitteluun sävyyn ja yhteiskuvuluuvuuden korostamiseen. Puheiden pääsanomana oli, että maanpuolustus oli kaikkien suomalaisten asia. Oikeisto hyökkäsi välittömästi etenkin Maalaisliittoa vastaan. Juhlilla oli heidän mukaansa puuttunut niin sanottu ”kipinä” ja vapaussodan veteraanit olivat pettyneitä. Vapaussotaa ei korostettu oikeiston toivomalla tavalla. Juhlia voidaan kuitenkin pitää menestyksenä keskustaporvaristolle. Kansan yhtenäisyys eri yhteiskuntaluokkien ja puolueiden kesken olivat nousseet uuteen arvoon. Sosiaalidemokraattien Väinö Tanner sanoi Naantalin puheessaan kesäkuussa 1938, että työväen katkeruus sisällissodan ylipäällikköä Mannerheimia vastaan oli kadonnut.²⁷⁷

IKL:n lakkautusyritys oli erikoinen episodi hallituksessa. Sisäpoliittisesti Suomi oli rauhoittunut ja ääriliikkeiden nauttima kansallinen tuki oli olematonta. Hallituspuolueet näkivät IKL:n enemmän huumorina kuin uhkana Suomelle. Tämän vuoksi oli kummallista, että valtioneuvos päätti 22.11.1938 lakkauttaa IKL:n. Puolueen toimistot ja painokoneet suljettiin poliisin toimesta. Syyt saattoivat olla

²⁷⁶ Mylly 1989, 375–376.

²⁷⁷ Mylly 1989, 376–378.

ulkopoliittiset. IKL oli hyvin saksalaissuuntainen ja suhtautui Saksan aluelajennuksiin positiivisesti. Toisaalta sisäpoliittisesti IKL nähtiin uhkana demokratialle, kuten kommunistit 1930-luvun alussa, vaikka sen suosio oli koko ajan pienentynyt.²⁷⁸ Vaikka sosiaalidemokraatit olivat aikaisemmin vaatineet puolueen lakkautusta, suhtautuivat he nyt varovaisesti tilanteeseen. SDP:n johdossa epäiltiin olisiko teko laillinen. Tämän lisäksi pelättiin, että samoja keinoja voitiin jatkossa käyttää myös heitä vastaan, jos hallitus vaihtuisi. Toisaalta SDP äänesti ja suhtautui suopeasti uuteen tasavallan suojelelakiin. Puolueen vasemmistosiipi ihmetteli, miten puolue pystyi nyt äänestämään poikkeuslakeja puolesta.²⁷⁹

Maalaisliitossa oltiin ärtyneitä lakkautusyrityksen salaisuuteen. Ministeri Urho Kekkonen oli suunnitellut yritystä salaisesti juristiryhmän kanssa ja sekä kansanedustajat että muu puolueväki ei ollut tietoinen asiasta. Hyvin pian kuitenkin puolueessa suhtauduttiin myötämielisesti lakkautukseen ja äänestettiin sen puolesta. Oikeisto suhtautui kriittisesti lakkauttamisyrittäykseen. Oikeisto piti päätöstä laittomana ja sananvapautta rajoittavana. Kokoomus, IKL ja jotkin muut porvariston edustajat äänestivät esitystä vastaan, mutta olivat aseettomia hallituksen enemmistöä vastaan. Kuitenkin Helsingin raastuvanoikeus kumosi lakkautuspäätöksen jo 30.11.1938. Oikeuden päätöksen jälkeen moni Maalaisliiton oikeistosiiven edustaja arvosteli lakkautusta. Kekkosen katsottiin toimineen taitamattomasti, hätäilevästi ja liian salaisesti muilta ryhmäläisiltä.²⁸⁰

Tappiosta huolimatta Kekkonen pyrki väkisin viemään päätöksen loppuun. Kekkonen esitteli ehdotuksensa vuonna 1939 asiasta uudelleen. Lähes puolet maalaisliittolaisista oli esitystä vastaan. Asia nähtiin monelta taholta vain Kekkosen omien poliittisten ambitioiden ajajaksi. Vaalivoiton jälkeen 1939 tasavallan suojelelaki hyväksyttiin, mutta sitä ei voitu käyttää kriisisyksen vuoksi. Maailman poliittinen tilanne oli muuttunut paljon ja IKL:n toiminta oli maltillistunut vaalitappion jälkeen. IKL:n lakkautus ei saanut ikinä lainvoimaa.²⁸¹

Ulkopoliittisesti punamultahallitus oli omaksunut pohjoismaisen linjan, jossa yhteistyötä Skandinavian kanssa, etenkin Ruotsin, pidettiin tärkeänä. Monella tapaa koko punamultayhteistyössä otettiin mallia Ruotsin työläisistä ja talonpojista, jotka olivat tehneet yhteistyötä aikaisemmin kuin Suomessa. Hallitus pyrki myös puolustusyhteistyöhön Ruotsin kanssa tässä kuitenkin onnistumatta.

282

²⁷⁸ Hyvämäki 1964, 210; Soikkanen 1984, 266–268.

²⁷⁹ Soikkanen 1987, 21–22.

²⁸⁰ Hyvämäki 1964, 210–211; Mylly 1989, 378–380.

²⁸¹ Hyvämäki 1964, 212; Mylly 1989, 380–381.

²⁸² Mylly 1989, 386, 388.

Hallituksen kovin koettelemus tuli olemaan ulkopoliittinen. Saksa oli levinnyt alueellisesti paljon Euroopassa ja Neuvostoliitto vaati tukikohtia naapurivaltioiltaan. Maailmansodan alettua elokuussa 1939 sisäpoliittiset ongelmat jäivät taakse ja ulkopoliittikka dominoi hallituksen toimia. Molotov-Ribbentrop-sopimuksen jälkeen suomalaisessa politiikassa arveltiin jo osittain sodan olevan lähellä. Hallituksen neuvottelut Neuvostoliiton kanssa epäonnistuivat ja Neuvostoliitto hyökkäsi Suomeen 30.11.1939. Sodan alettua uusi hallitus muodostettiin kaikkien muiden puolueiden kanssa paitsi IKL:n.²⁸³

4.2 Lehden kirjoitukset punamultayhteistyöstä

Karjalan Maan lehtiä ilmestyi vuosina 1936–1939 582 kappaletta. Yhteensä kirjoituksia liittyen punamultayhteistyöhön oli 196 ja nämä kirjoitukset olivat jakautuneet noin 138 eri lehden numerojen välille. Joissakin lehden numeroissa oli siis useita kirjoituksia punamultayhteistyöstä. Määrällisesti kirjoituksia oli enemmän kuin vuosina 1930–1932 kommunismiin liittyen, mutta vähemmän kuin äärioikeistoon liittyen. On otettava huomioon, että aikaväli on punamultayhteistyö kirjoituksissa myös vuoden suurempi.

Lehden rakenne on hieman erilainen vuosina 1936–1939 kuin vuosina 1930–1932. Ensinnäkin *Päivän kaiku* pakinoita ei ilmestynyt enää joka numerossa, vaan silloin tällöin kuukausittain. *Päivän kaiku* pakinan tilalle oli tullut *Kyttäjän kiikarista* niminen pakina. Tämä pakina ilmestyi käytännössä joka numerossa pois lukien loma-aikojen lähellä olevat lehden numerot. Pakina kirjoittaja oli eri kirjoittaja kuin *Päivän kaiku* pakinassa. Tämän lisäksi niin sanottu muut lehdet osio oli muutamia yksittäisiä lainauksia lukuun ottamatta poissa. Lehdessä kyllä siteerataan muita lehtiä, mutta ne ovat osa erilaisia kirjoituksia, ei erillinen alue lehdessä. Pääkirjoitukset olivat samalla paikalla kuin 1930-luvun alussa lehden etusivulla. Pääkaupungin näköpiiristä ilmestyi säännöllisesti myös vuosina 1936–1939. Havainnollistan lehden kirjoituksia seuraavalla taulukolla.

Taulukko 3. Karjalan Maan kirjoitukset punamultayhteistyöstä

Kirjoitukset	1936	1937	1938	1939
Pääkirjoitukset	5	17	16	11
Mielipidekirjoitukset	8	7	15	14
Pakinat	15	15	8	10
Uutiset/artikkelit	3	21	18	13
Yhteensä	31	60	57	48

²⁸³ Majander 2006, 279; Mylly 1989, 398–400, 404–405, 407.

Lähde: Karjalan Maa 1936–1939

Punamultayhteistyö on ollut tärkeä aihe Karjalan Maalle. Vuonna 1936 on kirjoituksia ollut hieman vähemmän, mutta seuraavina vuosina kirjoitusten määrät ovat pysyneet samoissa määrissä. Tosin vuodesta 1938 vuoteen 1939 tapahtuu pieni lasku, joka selittyy Euroopan ulkopoliittisella tilanteella. Tämä kertoo siitä, että aiheena punamultayhteistyö on ollut tärkeä ja se on ollut pinnalla politiikassa aina talvisotaan asti. Eri kirjoitustyyppeiden välillä ei ollut suuria eroja. Pakinoita oli aluksi vuosina 1936–1937 enemmän kuin mielipidekirjoituksia ja vuonna 1936 enemmän kuin pääkirjoituksia. Pääkirjoituksia ja mielipidekirjoituksia on taas enemmän kuin pakinoita vuosina 1938–1939 ja niiden määrät ovat suunnilleen samanlaiset.

Vuonna 1936 ilmestyneet kirjoitukset punamultayhteistyöstä olivat empiviä, joskus negatiivisia ja osittain yhteistyö haluttamattomia. Tultaessa vuoteen 1937 kirjoitukset muuttuivat positiivisiksi. Kirjoituksissa ja lehden yleisessä mielipiteessä on tapahtunut selvä muutos. Jos vielä vuonna 1937 lehti joutui selittämään, minkä vuoksi Maalaisliitto meni hallitukseen sosiaalidemokraattien kanssa, ylisti se jo saman vuoden lopussa hallituksen toimia. Toisaalta tietynlainen poliittinen arkuus aiheeseen silti sisältyi verrattuna kirjoituksiin Maalaisliiton porvarihallituksista.

Muita sisäpolitiikkaan liittyviä kirjoituksia esiintyi runsaasti vuosina 1936–1939. Jos punamultayhteistyöhön liittyviä kirjoituksia julkaistaan noin 40–60 vuosittain, niin muita sisäpoliittisesti tärkeitä kirjoituksia julkistiin noin 100 vuosittain. Aiheet vaihtelivat runsaasti, mutta yksi aihe nostaa päätänsä aineistosta: porvariston pirstoutuminen. Etenkin Isänmaallista Kansanliikettä ja Kokoomusta vastaan lehti näyttää kamppailevan paljon.

4.3 Kohti punamultahallitusta

Karjalan Maassa ja Maalaisliiton vasemmistosiivessä oli ollut puhetta jo 1930-luvulla, että sosiaalidemokraatteja ei tulisi eristää politiikan ulkopuolelle. Poliittisesti puolueet erosivat kuitenkin liika vielä 1930-luvun alussa.²⁸⁴ Karjalan Maan suhtautumisessa voi nähdä saman dilemman. Vielä vuonna 1936 lehden suhtautuminen sosiaalidemokraatteihin on hyvin vaihteleva. Karjalan Maassa julkaistaan Kyösti Kallion puhe 9.1.1936. Puheessa Kallio sanoi, että *''tarvitaan eri aatesuuntien välistä sovittelua, jossa yhteisetu on koetettava asettaa yksilöllisen edun yläpuolelle''*. Selvästi tässä puheessa viitataan laajempaan yhteistyöhön politiikassa, jossa otettaisiin mukaan myös vasemmisto. Kuitenkin jo parin kuukauden päästä lehti hyökkää taas sosiaalidemokraatteja vastaan.

²⁸⁴ Mylly 1989, 358.

*''Ja perustelukin on tähän sama kuin sosialisteillakin. Se vain on eroa, että sosialistit pelkäävät lain loksahdavan tietysti sosialistien kinttuihin, kun taas ikl. pelkää samoin vain omia kinttujaan.''*²⁸⁵

Kirjoituksessa viitataan silloisen Kivimäen hallituksen käsittelemään tasavallan suojelulakiin. Hallitus halusi säätää uudelleen tasavallan suojelulain, koska se oli alun perin suunniteltu vain viiden vuoden pituiseksi. Sekä sosiaalidemokraatit että IKL vastustivat lakiesitystä. Kirjoituksessa voi havainnoida, että Karjalan Maa oli ärtynyt tästä ja hyökkäsi molempia päin. Eritoten kirjoituksessa kirjoitettiin isommalla kohta ''yhdessä sosialistien kanssa''. Tällä viitataan siis IKL:n, jotka tässä asiassa toimivat samalla puolella sosiaalidemokraattien kanssa. Samalla kirjoituksen lopussa vielä kirjoitetaan, että molemmat ''äärimmäisyyspuolueet'' vastustavat yleistä yhteiskunnallista järjestystä ja turvallisuutta varten tehtyä lainsäädäntöä. Lehti suhtautuu siis vielä vuoden 1936 alussa sosiaalidemokraatteihin ''äärimmäisyyspuolueena'' tai ainakin käytti tällaista retoriikkaa poliittisena aseena. Punamultayhteistyön synty nähtiin vielä kaukaisena asiana tällöin. Toisaalta kirjoitus oli myös kopautus IKL:lle, jonka jäsenet usein kiihkosivat sosialisteista, mutta olivat nyt samalla puolella. Ironisesti IKL oli nyt kääntynyt lakia vastaan, jota suurin osa sen kannattajista oli kannattanut aikaisemmin.²⁸⁶ Vuoden 1936 kesän vaaleihin alettiin valmistautumaan maaliskuussa. Karjalan Maa kirjoittaa sosiaalidemokraattien vaaliaikamuksista lehdessään.

*''... jos hra Tanner pääsisikin puolueineen enemmistöksi, niin tokkopa sosialistit olisivat valmiita menemään hallitukseen jättääkseen eduskunnalle tuollaisen sosialisointiesityksen. [...] Erikoisesti heidän maatalousohjelmansa on surullisen koominen. [...] Siis yksityisestä omistusoikeudesta ei nyt vielä ole luovuttava...''*²⁸⁷

Tanner oli talouspoliittisen neuvottelukunnan puheenjohtajana ehdottanut, että yksityisten suurkonsernien hallussa olevat puu- ja paperiteollisuus kansallistettaisiin. Karjalan Maa piti tätä täysin vaalitemppuna. Sen takia lehti kirjoitti, että sosiaalidemokraatit eivät uskaltaisi tehdä samaa tempua, jos he olisivat itse hallituksessa. Samalla kirjoituksessa kritisoidaan sosiaalidemokraattien maatalousohjelmaa, jossa hyökätään yksityisomistusta vastaan. Käytännössä puolueessa keskusteltiin yksityisomaisuus verosta. Karjalan Maa maalaisliittolaisena ja talonpoikain lehtenä oli täysin pöyristynyt tällaisista ehdotuksista, joissa talonpoikien omaisuuteen kajottaisiin.²⁸⁸ Juuri maatalouspolitiikka oli ollut yksi syistä, minkä vuoksi Maalaisliitto suhtautui varovaisesti

²⁸⁵ Karjalan Maa 12.3.1936.

²⁸⁶ Karjalan Maa 12.3.1936.

²⁸⁷ Karjalan Maa 28.3.1936.

²⁸⁸ Karjalan Maa 28.3.1936.

yhteistyöhön sosiaalidemokraattien kanssa. Selvästi Karjalan Maa oli tämän suhteen samoilla linjoilla. Yhteistyötä ei voitaisi tehdä SDP:n kanssa, jos heidän politiikkansa ei muutu tällä sektorilla. Lehti ilmaisee huolensa asiasta 16.4.1936 ilmestyneessä lehdessä jopa sillä tavalla, että lehdessä kirjoitetaan ”*jos sosialistit saisivat vallan meillä vallan käsiinsä, niin tuhottaisiinko silloin itsenäinen pienviljelijäluokka, kuten tapahtui Venäjällä?*”. Ainakin lehdistön näköpiiristä punamultayhteistyö tuntui lähes mahdottomalta vielä 1936 vuoden alussa.

Karjalan Maa kritisoi vielä 28.4.1936 ilmestyneessä lehdessä sosiaalidemokraattien sosialisimisohjelmaa. Vaalikampanjoinnissa lehti otti kovat keinot käyttöön. Sosiaalidemokraatteja vastaan hyökätään jo täydellä ”tulella” 7.5.1936.

*” Sosialistimme mielihyvin vetoavat ulkolaisiin esimerkkeihin kuvaillessaan, kuinka ihaniksi olot täällä kehittyisivät, kun he saisivat vallan. Olkaamme heille avuksi näitä esimerkkejä etsiessä. Espanjassa saivat sosialistit suuren vaalivoiton. [...] Neuvosto-Venäjällä, tuosta marksilaisen sosialismin mallimaasta... ”*²⁸⁹

Nyt lehdessä ollaan jo täydellä sotapolulla sosiaalidemokraatteja vastaan. Kirjoituksessa viitataan Espanjassa tapahtuvaan sisällissotaan, jossa kirkot, koulut ja luostarit on hävitetty maan tasalle sekä yksityisiä kauppoja ja asuntoja ryöstellään. Samalla viitataan myös erilaisiin vainoihin, joita Neuvostoliitossa on tapahtunut. Näillä esimerkeillä annetaan ymmärtää, että sosiaalidemokraatit valitsevat ulkomailta vain sopivimmat esimerkit tukemaan politiikkaansa. Toisaalta on mielenkiintoista, että vielä tässä vaiheessa viitataan Espanjaan ja Neuvostoliittoon. Toki kyseessä on vaalien alla ilmestynyt kirjoitus, mutta retoriikka sosiaalidemokraatteja ja puoluetta kohtaan on vielä jopa Maalaisliiton vasemmistossa melko kovaa.²⁹⁰ Maalaisliitto käytti kommunismivaaraa aseena vaaleissa sosiaalidemokraatteja vastaan.

*” Mutta se vaara, minkä me näemme kommunisteista tällä hetkellä olevan, johtuu siitä, että he ovat parhaillaan hyvällä menestyksellä soluttamassa sosiaalidemokraattisia järjestöjä ja koko puoluetta yhä enemmän kommunistiseksi. Monet merkit viittaavat tähän suuntaan. ”*²⁹¹

Karjalan Maa oli osittain oikeassa tässä asiassa. Vaikka kommunistit eivät pystyneet osallistumaan omalla puolueellaan vaaleihin, pystyivät he vaikuttamaan eri järjestöjen kautta vaalitaisteluun paljon vapaammin, kun 1930-luvun alussa Lapuan liikkeen voima-aikoina. Kommunistit pyrkivät

²⁸⁹ Karjalan Maa 7.5.1936.

²⁹⁰ Karjalan Maa 7.5.1936.

²⁹¹ Karjalan Maa 4.6.1936.

soluttautumaan työväen järjestöihin ja sosiaalidemokraattiseen puolueeseen etenkin vuoden 1936 vaalien aikana.²⁹² Kuitenkin Karjalan Maa itse kritisoi 1930-luvun alussa tätä samaa poliittista vaalistrategiaa, jota oikeisto käytti sosiaalidemokraatteja vastaan silloin. Pääkirjoituksessa mainittiin lopussa vielä, että ” *sitä mukaan kuin sosialistipuolueen ja kommunistien yhteistyö lujittuu, sitä mukaa ajattelevampi aineis sosialismin tähänastisista kannattajista siitä luopuu* ”²⁹³. On otettava huomioon, että tämä kirjoitus on osa vaalitaistelua ja sen vuoksi kritiikki oli todella kovaa. Samalla kuitenkin pitää miettiä, että ainakin Maalaisliiton puoluelehdistön ja kannattajien keskuudessa, näyttää olevan todella kaukana ajatukset yhteistyöstä sosiaalidemokraattien kanssa.

Vaaleissa sosiaalidemokraatit kasvattivat edustajamääräänsä. Vaaleissa vain Edistyspuolue ja Suomen Pienviljelijäin Puolue sekä Kansanpuolue menettivät paikkoja. Vaalien jälkeen syksyllä sosiaalidemokraatit ja maalaisliittolaiset aloittivat neuvottelunsa mahdollisesta hallitusyhteistyöstä.²⁹⁴ Nämä neuvottelut alkoivat näkyä myös Karjalan Maan kirjoituksissa. Lehti kyllä edelleen arvostelee sosiaalidemokraatteja, mutta kirjoitusten määrät vähenevät. Lisäksi vaalien jälkeen jo elokuussa lehdessä kirjoitettiin mielenkiintoisesti punamultayhteistyötä.

*” Sosialistien kirjurit kehoittavat ”maalaisliittoa antamaan työmiehelle kättä”, mihin kokoomuksen puolesta on vastailtu, että maan hallitsemisessa pidettäköön entisten miesten merkeissä entinen suunta... [...] kun Ilkka käsitteli kysymystä lyhyesti pääkirjoituksessa, on tämä tasapuolinen ja asiallinen kirjoitus saattanut Uuden Suomen vallan säikähtämään. ”*²⁹⁵

Maalaisliiton ja SDP:n neuvottelut eivät siis olleet sinänsä salaisia ja lehdistö pohtikin punamultayhteistyön mahdollisuutta. Karjalan Maan piirissä huvitti oikeiston suhtautuminen yhteistyöhön. Sen pelkkä suunnittelukin oli jo virhe ja petoksellista oikeistosta. Kirjoituksessa jatketaan vielä ” *Ei Uusi Suomi niinkään ole peloissaan hallitusten lyhytikäisyydestä kuin talonpoikais- ja työläisrintaman muodostumisesta* ”. Lehden mukaan oikeiston vastustus oli siis täysin poliittista. Lehden mukaan oikeistoa pelotti ajatus siitä, että kaksi suurinta puoluetta eri suuntauksineen yhdistäisi voimat ja muodostaisi hallituksen. Kirjoituksessa selviää myös se, että selvästi sosiaalidemokraattien keskuudessa oltiin innostuneempia yhteistyön syntyyn. Niin sanotut sosialistilehdet olivat kirjoittaneet jo pidemmän aikaan yhteistyön synnystä. Nyt myös Maalaisliiton

²⁹² Hyvönen 1971, 300–302, 307.

²⁹³ Karjalan Maa 4.6.1936.

²⁹⁴ Mylly 1989, 361–362.

²⁹⁵ Karjalan Maa 8.8.1936.

lehdistö, ainakin sen vasemmistosiipi, näyttää tarttuneen punamultayhteistyön käsittelemiseen.²⁹⁶ Karjalan Maa näyttää asettuvan koko ajan yhä enemmän punamultayhteistyön kannalle.

*'' Ja talonpoika on noussut, talonpoika, samoin kuin työmieskin. Tätä herätystä on jatkettava. Mutta sen ohella asettaa itsenäisyys, valtakuntamme ja kansamme tulevaisuus, eteen suurkysymyksen toisensa jälkeen. Niidenkin ratkaisuisissa on maalaisliiton sana kohtalokkaan ratkaiseva. [...] Nyt tulee pakko puhua maalaisliittolaisesta suurpolitiikasta... ''*²⁹⁷

Karjalan Maan näyttää olevan punamultayhteistyön kannalla. Tämä yhteistyö kuvattiin ''suurpolitiikaksi'', joten ainakin lehdistöllä oli ajatus siitä, että punamultayhteistyöllä voisi olla kansallinen parannus ja yhteenkuuluvuuden lisääntymisen lopputulos. Samalla lehdessä tiedostettiin se, että Maalaisliitto oli tässä ratkaisevassa asemassa yhteistyön syntymiselle. Karjalan Maa pyrki siis selvästi kannustamaan maalaisliittolaisia yhteistyöhön sosiaalidemokraattien kanssa. Taustalla on myös pelko siitä, että RKP ja SDP pystyisivät muodostamaan keskenään enemmistöhallituksen. Tästäkin Karjalan Maa kirjoitti heti vaalien jälkeen. Karjalan Maan ja Ilkan kannanotot näyttävät sen, että Maalaisliiton vasemmistosiipi asettui positiivisesti punamultayhteistyöhön jo vuoden 1936 loppupuolella.²⁹⁸

Lehdessä käsiteltiin vielä muutamilla kirjoituksilla punamultayhteistyötä vuoden 1936 loppua kohden. Oikeiston suhtautumista sosiaalidemokraatteihin ihmetellään lehdessä. Karjalan Maan mukaan oikeistolehdistö turvautuu poliittiseen pelotteluun, koska niillä ei ole enää muita aseita käytössä.²⁹⁹

*'' Mutta ei voi olla hymyilemättä sille seikalle, että Uusi Suomi ei lakkaa ylistelemästä Ruotsin sosialisteja meikäläisten sosialistien hallituskelvottomuutta todistellessaan. Mutta lehti unohtaa, että meillä oli kerran sosialistinen hallitus, joka ei muuttanut oikeuslaitosta, ei kaatanut kirkkoa, ei tuhonnut puolustuslaitostakaan. ''*³⁰⁰

Ruotsin punamultayhteistyötä oli käytetty esimerkkinä suomalaisen yhteistyön tueksi. Karjalan Maan toimittajia huvittikin, kun nyt sosialistien ''pahimmat viholliset'' ylistivätkin Ruotsin sosialisteja. Heidät esitettiin paljon porvarillisempina kuin suomalaiset vastineet. Tähän lehti muistutti siitä, että aikaisemminkin Suomessa toimi sosiaalidemokraatit hallituksesta ja kansanvalta ei ollut silloin

²⁹⁶ Karjalan Maa 8.8.1936.

²⁹⁷ Karjalan Maa 3.9.1936.

²⁹⁸ Karjalan Maa 8.8.1936; Karjalan Maa 3.9.1936.

²⁹⁹ Karjalan Maa 22.10.1936.

³⁰⁰ Karjalan Maa 22.10.1936.

uhattuna. Karjalan Maa näki nämä oikeistolehdistön hyökkäykset poliittisena pelinä maalaisliittolaisia vastaan. Kirjoituksessa muistutettiin siitä, että sosiaalidemokraattien suosio johtui osittain oikeiston politiikasta heitä kohtaan. Karjalan Maan mukaan sosiaalidemokraatit toimivat jo 1920-luvulla ruotsalaisten sosialistien tavoin. Lehdessä muistutettiin vielä, että pääministerinä toiminut Tanner otti vastaan sotilasparaatinkin.³⁰¹ Samasta aiheesta kirjoitetaan lehden numerossa 29.10.1936.

*” Johtaja Tanner on näet ollut puhumassa Tampereella siellä m.m antanut sanallista kuritusta omalle laumalleen, koettaen sitä ohjata hiukan porvarillistisemmille linjoille. Merkillistä kyllä, on tuomari Tannerin omilleen antamasta opetuksesta eniten ollut pahoillaan oikeistomme... ”*³⁰²

Kirjoituksen loppupuolella lainataan vielä Tannerin puhetta. Karjalan Maan mukaan jokaisen porvarin tulisi olla iloissaan tästä kehityksestä. Toisaalta sosiaalidemokraateissa on lehden mukaan myös erimielisyyksiä asiaan liittyen. Jotkin sosialistit eivät hyväksy ollenkaan SDP:n politiikan ”porvarillistumista”. Kirjoituksen viesti on taas suunnattu oikeistolle ja heidän politiikallensa. Karjalan maa pyrki myös vaikuttamaan omiin puoluetovereihinsa. Maalaisliittolaisille viestittiin, että sosiaalidemokraatit eivät ole enää samanlaisia sosialisteja kuin he aikaisemmin olivat.³⁰³ On muistettava, että Karjalan Maa on Maalaisliiton vasemmistopuolen lehti. Maalaisliitto puolueena oli hyvin jakautunut punamultayhteistyön suhteen. Maalaisliitto suhtautui myös varovaisesti vielä vaalien aikaan yhteistyöhön. Lehdistö pystyi puolueen johtoa avoimemmin puhua yhteistyöstä.³⁰⁴

Mielenkiintoisesti presidentinvaalien alla vuoden 1936 loppupuolella ja vuoden 1937 alussa, ei Karjalan Maa käytännössä kirjoita ollenkaan punamultayhteistyöhön liittyvistä asioista saati muutenkaan hallituksen toiminnasta. Karjalan Maassa 19.12.1936 julkaistiin kirjoitus, jossa kritisoitiin RKP:tä ja SDP:tä siitä, että he olivat hallituksen esittämiä viljatulleja vastaan. Lehden numerossa, joka ilmestyi 1.12.1936 kritisoidaan sosiaalidemokraattien suhtautumista maanviljelyyn ja sen verotukseen.

Pääasiallisesti Karjalan Maa keskittyi presidentinvaaleihin aikavälillä 11.1.1936–16.2.1937. Lehden vaalitaktiikkana oli esittää Kallio aitosuomalaisuus miehenä sekä ensimmäisenä mahdollisena talonpoikaispresidenttinä. Lehdessä kampanjoitiin kovin ottein etenkin ruotsinkielisiä vastaan.

³⁰¹ Karjalan Maa 22.10.1936.

³⁰² Karjalan Maa 29.10.1936.

³⁰³ Karjalan Maa 29.10.1936.

³⁰⁴ Mylly 1989, 362–363.

Mistään hallituskokoonpanoista ei lehdessä puhuttu vaalien aikana. Toisaalta lehti hyökkäsi oikeisto vastaan useilla kirjoituksilla, mutta suhtautui melko neutraalisti vasemmistoon vaalien alla. Maalaisliittolaiset tiesivät, että he tarvitsivat sosiaalidemokraattien tuen, jotta Kalliosta tulisi presidentti. Lehdessä torjuttiin oikeiston hyökkäykset, joiden mukaan Maalaisliitto oli tehnyt lehmänkaupat sosiaalidemokraattien kanssa.³⁰⁵

Kallion tultua presidentiksi niin Maalaisliitto kuin Karjalan Maa juhlivat asiaa innokkaasti. Varsinkin Karjalan Maalle Kyösti Kallio oli jo 1930-luvun alusta asti ollut laillisuuden esikuvana. Samalla juhlistettiin aitosuomalaisten voittoa.³⁰⁶ Lehti kirjoitti ensimmäisen kerran vuoden 1937 vaalien jälkeen hallitusyhteistyöhön liittyen 25.2.1937.

*”Oikeilta ja vasemmalta on jo ehditty antamaan neuvoja siitä, kuinka tämä kysymys olisi järjestettävä... [...] Maalaisliittolaisella taholla ei ole mitään syytä harjoittaa tässä kysymyksessä minkäänlaista painostusta suuntaan tai toiseen, vaan voimme jättää asian tulevan presidentin henkilökohtaisen harkinnan varaan...”*³⁰⁷

Karjalan maassa ollaan tässä vaiheessa hyvin tietoisia siitä, että Maalaisliitto oli päättävässä asemassa seuraavaa hallitusta muodostaessa. Tämän takia lehti ilmoitti, että neuvoja ei tarvita niin oikealta kuin vasemmaltakaan. Lehden mukaan vasemmiston reaktio hallituksen muodostumiseen on ollut kuitenkin asiallisempi kuin oikeiston. Lehti luotti täysin Kallion kykyyn luoda uuden hallituksen. Samalla kirjoituksessa tuodaan esille myös vaihtoehto, jossa nykyinen hallituksen pohja ei paljoa muuttuisi, vaan siihen otettaisiin vain joitakin lisäyksiä. Mitään viittaavaa ei siis vielä tässäkään vaiheessa ole siitä, että lehdellä olisi tieto punamultayhteistyön synnystä. Pikemminkin Karjalan Maa suhtautuu hyvin tyyneesti tilanteeseen.³⁰⁸

Punamultahallituksen muodostamisesta ei ollut vielä tietoa 9.3.1937 ilmestyneessä lehdessä. Sosiaalidemokraattisen Puolueen puoluenevoston kokouksesta ja Tannerin tapaamisesta presidentin kanssa uutisoidaan, mutta mitään mainintoja ei ole vielä punamultayhteistyöstä. Ensimmäiset merkit siitä, että seuraava hallitus on punamultapohjalta, esiintyy 11.3.1937 ilmestyneessä lehdessä. Toisin sanoen vain päivää ennen hallituksen virallista julistamista. Pääkirjoituksessa kerrottiin Maalaisliiton keskushallinnon kokouksesta.

³⁰⁵ Karjalan Maa 5.1.1937; Karjalan Maa 9.1.1937; Karjalan Maa 12.1.1937; Karjalan Maa 14.1.1937; Karjalan Maa 9.2.1937.

³⁰⁶ Karjalan Maa 16.2.1937.

³⁰⁷ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 25.2.1937.

³⁰⁸ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 25.2.1937.

” Kokouksessa, joka kauttaaltaan muodostui erinomaisen asialliseksi ja rakentavaksi neuvotteluksi tämän nykyoloissa kieltämättä vaikean kysymyksen ratkaisumahdollisuuksista, oltiin aivan yksimielisiä siitä, että uuden hallituksen on muodostuttava mahdollisimman laajalle parlamentaariseen pohjalle... ”³⁰⁹

Lehti ei ollut tietoinen punamultayhteistyöstä tätä ennen. Tosin näin oli asia myös Maalaisliiton sisällä. Vasta puolueen keskushallinnon kokouksessa päätettiin yksimielisesti hallituksen kokoonpanon hyväksyminen. Toki aikaisemmin oli jo neuvoteltu pitkään sosiaalidemokraattien kanssa.³¹⁰ Kirjoituksessa voi huomata nyt, että Maalaisliitossa ollaan tietoisia sisäpiirin ulkopuolellakin tulevasta yhteistyöstä. Hallituspohjan mahdollisimman laaja parlamentaarinen tuki tarkoitti käytännössä sosiaalidemokraattien ottamista mukaan hallitukseen. Jo tässä kirjoituksessa Karjalan Maa pyrkii hieman pehmittämään tulevaa shokkituutista monille maalaisliittolaisille. Sen mukaan jää nähtäväksi voivatko muut puolueet joustaa omista poliittisista päämääristään. Tällä puolueella tarkoitettiin tietenkin SDP:tä. Lehti perusteli myös laajan hallituspohjan tarvetta ulkopoliittisella tilanteella. Saman lehden numeron Päivän kaiku pakinassa vielä kerrottiin, miten sosiaalidemokraatit ovat ottaneet etäisyyttä kommunisteista ja muista äärivasemmistolaisista piirteistä. Samassa pakinassa ilmaistiin vielä se, että oli käytännössä pakko ottaa sosiaalidemokraatit mukaan hallitukseen.³¹¹

Punamultahallituksen muodostumisesta uutisoitiin seuraavassa lehdessä lauantaina 13.11.1937. Etusivulla isolla on esitetty uuden hallituksen kokoonpano kuvineen, josta näki minkä ministerin salkun kukin puolue sai. Uutta hallitusta koskien julkaistaan myös pääkirjoitus.

” Kuten odotettavissa olikin, ei sen kokoonpano ole maalaisliiton enempää kuin minkään muunkaan porvarillisen ryhmän kannalta lähestulkoonkaan tyydyttävä – Mutta etukäteen oli tiedossa myös sekin, että parempaan on tällä kertaa tuskin mahdollisuuksia... [...] Ministerilistan kokoonpanoa tarkastettaessa on todettava, että sen enemmistö on porvarillinen... [...] Kun voimasuhteita tarkasteltaessa, kuitenkin pääministeri Cajander itse lienee ainakin eräissä kysymyksissä jätettävä porvarillisen ryhmän puolesta laskuista pois... ”³¹²

Karjalan Maan ensimmäinen reaktio uuteen punamultahallitukseen oli pettymys. Hallituksen kokoonpano, jossa Maalaisliitto sai viisi paikkaa, SDP viisi paikkaa ja edistyspuolue kaksi paikkaa,

³⁰⁹ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 11.3.1937.

³¹⁰ Mylly 1989, 369–370.

³¹¹ Karjalan Maa 11.3.1937.

³¹² Pääkirjoitus, Karjalan Maa 13.3.1937.

ei miellyttänyt lehteä. Varsinkin epäilyttävinä lehti piti edistyspuolueen ministereitä, jotka olivat vasemmalle kallellaan monessa asiassa. Porvareilla olisi lehden mukaan pitänyt olla isompi osuus ministereistä. Tämän lisäksi Karjalan Maan lempi kansanedustaja joensuulainen Antti Kukkonen tiputettiin pois opetusministerin paikalta. Tämäkään ei miellyttänyt lehden toimittajia. Kirjoituksesta voi vetää sen johtopäätöksen, että jos porvaripuoleilla olisi ollut enemmän paikkoja, olisi Maalaisliitto mieluummin tehnyt heidän kanssaan yhteistyötä. Samalla on muistettava, että niin Maalaisliitto kuin Karjalan Maa pelkäsi puolueväen reaktiota asiaan. Kirjoituksessa on varmasti tämäkin otettu huomioon. On kuitenkin mielenkiintoista, että Maalaisliiton vasemmistosiipeen kuuluva lehti oli näin pettynyt ja varovainen uuden hallituksen suhteen, vaikka lehdessä oli kirjoitettu kuukausia aikaisemmin melko positiiviseen sävyyn sosiaalidemokraateista. Hallituksen alkupuolella ei voitane puhua kansallisesta eheytymsyrityksestä, vaan pikemminkin poliittisesta peliliikkeestä puolueiden kesken. Kirjoituksen lopussa lehden kanta kuitenkin hieman pehmenee. ³¹³

''Toteamme vain tässä vaiheessa, että hallituksen kokoonpano on hiukan outo, että siinä on mukana varsin päteviä voimia niin keskustasta kuin vasemmistostakin. Tulevat ajat osoittavat, missä määrin näiden yhteistyö tulee muodostumaan hedelmälliseksi ja isänmaalle onneksi.'' ³¹⁴

Lehden piirissä asetuttiin odottavalle kannalle. Vaikka hallituksen kokoonpano ei miellyttänyt sitä, niin kehoitettiin maalaisliittolaisia näkemään ensin hallituksen toimet ennen kuin se tuomitaan täysin. Tyytyväisyyttä osoitettiin myös sitä kohtaan, että vasemmistolaisista eniten ''porvarilliset'' henkilöt olivat mukana hallituksessa, ei niinkään SDP:n äärivasemmistosiipi. Heitä myös pidettiin hyvin pätevinä poliitikkoina. Lisäksi lehdessä todettiin, että tämä hallitus nauttii huomattavaa enemmistöä eduskunnassa verrattuna aikaisempiin hallituksiin. Seuraavassa lehden numerossa kommentoitiin uuden hallituksen ohjelmaa.

''Lyhyesti voi sanoa yhteenvetona, että ohjelman monet kohdat ovat varsin tyydyttäviä. Maalaisliiton ohjelmasta on sinne saatu sisällytettäväksi varsinkin pienviljelijäväestön helpottamista tarkoittavia pyrkimyksiä runsaasti. Mutta kuten sanottu, ovat monet ohjelmakohdat myös siksi pyöristettyjä, että ne jättävät varaa monenlaisille tulkinnoille.'' ³¹⁵

³¹³ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 13.3.1937.

³¹⁴ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 13.3.1937.

³¹⁵ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 16.3.1937.

Hallituksen ohjelmaan oltiin osittain tyytyväisiä. Eniten Karjalan Maata huoletti maatalouden tuotonsuoja, asuntokysymys, yliopistokysymys sekä puolustusohjelma. Myös tuloveroasteen korotus huolestutti lehteä. Yliopistokysymyksessä lehti ennustikin, että tuskin nykyinen hallitus pystyy tekemään siihen parannuksia paremmin kuin edellinenkään. Maanpuolustuksessa Karjalan Maan toimittajilla oli muistissa sosiaalidemokraattien aikeet aikaisemmin puolustusmenojen leikkauksiin. Maalaisliitto oli taas pitkään kannattanut lisärahoitusta puolustukseen perushankintojen mukana. Kirjoituksen lopussa todetaan vielä puolueväelle, että on syytä odottaa hallituksen toimia ennen kuin ohjelma lytätään huonona. Karjalan Maassa pidettiin uutta hallitusohjelmaa hyvin kunnianhimoisena, joten sen läpiviemisessä lehti oli hiukan skeptinen. Lehdessä ennustettiin jo tällöin, että viljatulleista tulee riitaa Maalaisliiton ja SDP:n välillä. Vielä 18.3.1937 ilmestyneessä lehdessä Karjalan Maassa käsitellään uutta hallitusta.

*''Joka tapauksessa olisi ilman maalaisliittoa ja sen ennakkoluulotonta menettelyä maassa kohta puhdas sosialisti-ruotsalainen hallitus. Nyt sen sijaan ei ruotsalaisia siellä ole yhtään ja suomalaiset porvarit ovat sentään enemmistönä.''*³¹⁶

Maalaisliitto pelkäsi, että sosiaalidemokraatit ja ruotsalaiset muodostaisivat enemmistö hallituksen. Eritoten tässä asiassa pelotti se, että kieliasioissa Maalaisliiton mukaan sosiaalidemokraatit olisivat taipuneet ruotsalaisille. Tämän lisäksi pelättiin sitä, että sosiaalidemokraattien ja ruotsalaisten kannatus lähtisi nousuun. Taas tuotiin esille se seikka, että Maalaisliitolle ei olisi ollut parempaa hallitusta tarjolla, vaikka nykyisen hallituksen rakenne ei heitä kaikilta osin miellyttänyt. Niin sanotuilla sosialisteilla olisi ollut enemmistö hallituksessa verrattuna porvareihin. Tämäkin asia huoletti Maalaisliittoa. Saman lehden eri kirjoituksessa lehti hyökkää myös oikeistoa vastaan, joka piti Maalaisliittoa porvariston petturina. Maalaisliitossa taas katsottiin, että oikeiston tulisi olla tyytyväisiä siitä, että sosialistit alkoivat ''porvarisoitumaan''. Toisaalta samassa kirjoituksessa esitetään myös varoitus sosiaalidemokraateille.³¹⁷

*''Mutta nyt tuo tilaisuus on tullut ja jos tuntuu, että sosialistit eivät osoittaudu tuon luottamuksen arvoisiksi, niin silloin taistelu heitä vastaan tulee maalaisliitossa saamaan uuden asenteen. Tätä ei ole jätettävä sanomatta jo tässä vaiheessa, sillä reilu peli vallitkoon kaikessa.''*³¹⁸

³¹⁶ Karjalan Maa 18.3.1937.

³¹⁷ Karjalan Maa 18.3.1937.

³¹⁸ Karjalan Maa 18.3.1937.

Karjalan Maa varoitti sosiaalidemokraatteja siitä, että jos he ajavat liian sosiaalista politiikka, joka uhkaa porvarillista kansanvaltaa, ovat välit poikki. Toisaalta kirjoituksen voi nähdä myös viestinä Maalaisliiton omalle väelle. Jos sosiaalidemokraatit eivät aja Maalaisliitolle siedettävää politiikka, loppuu hallitusyhteistyö saman tien. Varsinkin Maalaisliiton oikeistosiipi oli vastustanut ja suhtautui erittäin skeptisesti yhteistyöhön sosiaalidemokraattien kanssa. Tätä epäilystä pyrittiin vähentämään kirjoituksen mukaisilla takuilla siitä, että hallitusyhteistyö ei ole mikään loputon asia, vaan jos yhteistyö ei miellytä Maalaisliittoa, puolue lähtee välittömästi pois hallituksesta. Samalla viesti on osoitettu myös oikeistoporvaristolle. Lehden mukaan sosiaalidemokraateille on annettava mahdollisuus, mutta jos he toimivat porvareita kohtaan väärin, Maalaisliitto liittyy oikeistoporvaristeihin kamppailussa sosiaalidemokraatteja vastaan.³¹⁹ Tiivistettynä kirjoituksista voi havainnoida sen, että sekä puolueelle että puolueen lehdistölle punamultayhteistyö ei ollut kiveen hakattu asia. Yhteistyöhön suhtauduttiin Maalaisliiton puolella maltilla ja tarkastelevasti.

Kolmen listan retorista keinoa käytettiin 3.9.1936 ilmestyneessä kirjoituksessa. Kirjoituksen viesti oli seuraavanlainen *”mutta sen ohella asettaa itsenäisyys, valtakuntamme ja kansamme tulevaisuus, eteen suurkysymyksen toisensa jälkeen”*. Tällä kolmen listalla lehti pyrki näyttämään, että Maalaisliiton lähestyminen sosiaalidemokraatteja kohtaan on osa säännönmukaista politiikka, jota Maalaisliitto tekee isänmaan hyväksi. Vaalitaiston keskellä 7.5.1936 ilmestyneessä lehdessä käytetään selvästi havainnollista esimerkkiä retorisena keinona. Karjalan Maa havainnollistaa Espanjan ja Neuvostoliiton esimerkeillä, mitä sosialismi voisi tarkoittaa, jos sosiaalidemokraatit saisivat vallan. Samaa retorista keinoa käytettiin myös 16.3.1937 ilmestyneessä kirjoituksessa, jossa kerrotaan hallituksenohjelmasta. Käytännön esimerkeillä kuvataan, mitä ohjelma sisältää esimerkiksi koskien pienviljelijöitä.³²⁰

Pääkirjoituksessa, joka ilmestyi 13.3.1937 käytettiin vasta-argumenttiin varautumista retorisena keinona. Lehden mukaan uuden hallituksen kokoonpano ei miellytä porvareita, mutta ei ollut mahdollisuuksia parempaan lopputulokseen. Kirjoittaja liittoutuu ensin porvariston kanssa ja vasta sen jälkeen sanoo argumenttinsa. Ääri-ilmaisuja käytettiin retorisena keinona useissa kirjoituksissa. Esimerkiksi 4.6.1936 ilmestyneessä kirjoituksessa kommunistien sanotaan olevan soluttautumassa koko Sosiaalidemokraattisen Puolueeseen. Samaa retorista keinoa käytettiin 25.2.1937 ilmestyneessä kirjoituksessa, jonka mukaan Maalaisliiton taholta ei ole mitään syytä nojautua oikeistoon tai vasemmistoon hallituskysymyksessä. Molemmissa tapauksissa ääri-ilmaisussa korostetaan tiettyjä

³¹⁹ Karjalan Maa 18.3.1937.

³²⁰ Jokinen 2016, 364–366.

piirteitä. Esimerkiksi korostetaan sitä, että Sosialidemokraattisen puolueen kaikille aloille on soluttautunut kommunisteja³²¹

Metaforaa käytettiin retorisenä vaikutuskeinona useissa kirjoituksissa, esimerkiksi 22.10.1936 ja 28.10.1936. Ensimmäisessä kirjoituksessa kritisoitiin oikeiston hyökkäyksiä sosiaalidemokraattien hallituskelvottomuudesta, kun taas toisessa kirjoituksessa Tanner oli antanut sanallistakuritutusta omilleen. Sanallista määrällistämistä löytyi useista kirjoituksista. Esimerkiksi 4.6.1936 ilmestyneessä lehden kirjoituksessa kerrotaan, että kommunistit ovat soluttaneet yhä enemmän sosiaalidemokraattisia järjestöjä. Hallitusta kommentoimassa lehdessä 18.3.1937 ilmoitetaan taas, että ruotsalaisia ei ole yhtään hallituksessa ja porvaristo on enemmistönä. Ensimmäisessä kirjoituksessa pyrittiin määrällistävällä sanalla luoda kuva siitä, että kommunistit ovat soluttautuneet syvälle sosiaalidemokraatteihin vaaliteemana. Jälkimmäisessä taas kvantifioidaan hallituksen puolesta, koska siinä on enemmistönä porvaristo ja ruotsalaisia ei ole hallituksessa mukana yhtään. Maalaisliittolaisesta suurpolitiikasta kertovassa mielipidekirjoituksessa 3.9.1936 oli selvästi käytetty kertomuksella vakuuttamista retorisenä vaikutuskeinona. Kirjoituksessa esimerkiksi on esitetty, että ”*talonpoika on noussut, talonpoika, samoin kuin työmieskin*”. Tällä tavoin on luotu, kuva kuin tilanne tuleva punamultayhteistyö olisi yllätyksetön ratkaisu.³²²

Kategorisoinnin retorista keinoa löytyi useista kirjoituksista. Esimerkiksi 25.2.1937 ilmestyneessä pääkirjoituksessa kategorisoitiin porvaristoa oikeistoon, sosiaalidemokraatteja vasemmistoon ja Maalaisliiton näytetään olevan keskellä oleva voima, joka ei ole kumpaakaan näistä. Punamultahallitukseen menoa perustelevassa kirjoituksessa 18.3.1937 kategorisoitiin porvaristo ruotsalaisiin ja suomalaisiin. Hyvänä asiana esitetään se, että ruotsalaisia porvareita ei ole hallituksessa. Nämä kaksi esimerkkiä näyttävät toistuvan jatkuvasti lehdessä. Maalaisliiton kerrottiin olevan vasemmisto-oikeisto akselin yläpuolella oleva keskustapuolue. RKP:n kuvaaminen ruotsalaisena ja erilaisena porvaristona oli taas Maalaisliiton aitosuomalainen argumentti muulle porvaristolle. ”Me-konsensusta” on lehdessä käytetty retorisenä vaikutuskeinona 4.6.1936 ilmestyneessä kirjoituksessa, jossa maalaisliittolaisten näkemyksenä kuvataan se, että kommunistit ovat soluttautuneet sosiaalidemokraatteihin. Näin tekemällä kirjoittaja antaa ymmärtää, että ei seiso väitteen takana vain itse, vaan väitteen takana on isompi joukko.³²³

Tannerin puhetta sosiaalidemokraateille koskevassa kirjoituksessa käytettiin puhujakategoriolla oikeuttamista. Kirjoittaja argumentoi, että itse arvostettu johtaja Tanner on kertonut, että

³²¹ Jokinen 2016, 363, 366–367.

³²² Jokinen 2016, 356, 358, 360–361.

³²³ Jokinen 2016, 351, 354–355.

sosiaalidemokraattien tulisi ”porvarisoitua”. Lehdessä oli näin pyritty antamaan kuva maalaisliittolaisille, että sosiaalidemokraatit eivät ole enää samanlaisia kuin ennen, kun heidän johtohenkilötkin näin sanovat. Ironiaa Karjalan Maassa oli käytetty retorisenä keinona kirjoituksessa 12.3.1936, jossa IKL:n ja SDP:n asennoitumisesta käsitellään ennen vaaleja tasavallansuojelulakiin. Ironisesti IKL on lakia vastaan, jota se ennen kannatti ja toisaalta puolue on tässä asiassa samalla puolella kuin heidän ”perivihollisensa” sosiaalidemokraatit.³²⁴

4.4 Välikko oikeiston kanssa

Maalaisliiton suhtautuminen Isänmaalliseen Kansanliikkeeseen oli negatiivista alusta asti. Maalaisliitto piti IKL:ttä Lapuan liikkeen jatkumona ja myöhemmin vuosina 1933 ja 1934 vaati, että suojeluskunnat puhdistettaisiin IKL:n jäsenistä. Tämän lisäksi Maalaisliitto oli ollut yksi päätekijöistä, kun IKL:ttä vastaan kohdistunut puserokielto säädetiin. Viron oikeisto vallankaappausyrityksen jälkeen, minkä jäljet johtivat IKL:n nuorisjärjestön Sinimustien aktiiveihin, puolueiden välit kärjistyivät entisestään.³²⁵ Kokoomuksen ja Maalaisliiton välit eivät olleet yhtä huonot. Kokoomuksen vaaliliittoa IKL:n kanssa vuoden 1933 vaaleissa paheksuttiin, mutta hyvin nopeasti puolueiden tiet erkanivat toisistaan.³²⁶

Kamppailu Maalaisliiton ja oikeiston välillä tuli saamaan uuden käänteen punamultayhteistyön ja etenkin punamultahallitusyhteistyön syntyessä. Sekä Kokoomus että IKL pitivät nyt Maalaisliittoa porvariston pettureina. Jo ennen vuoden 1936 eduskuntavaaleja ja presidentinvaalien aikaan 1937, oikeisto varoitteli Maalaisliittoa punamultayhteistyön vaikutuksista. IKL:n mielestä Maalaisliitto oli ajautunut jo ”marxilaisten” käsiin. Kokoomus ja IKL toimivat oppositiossa itsenäisesti, mutta hyvin samalla taktiikalla. Porvaristopuolueiden oikeistosiipiin pyrittiin vaikuttamaan Edistyspuolueessa ja etenkin Maalaisliitossa. Puolueväen ja puoluejohdon väliin pyrittiin luomaan kiilaa Maalaisliitossa. Oli tiedossa se, että Maalaisliitto oli mennyt käytännössä pakonomasta hallitukseen ja sen suhtautuminen punamultayhteistyön alkutaipaleilla oli hyvin hajanaista ja maltillista.³²⁷ Nämä hyökkäykset saivat Maalaisliittolaisen lehdistön ja etenkin sen vasemmistosiiven hyökkäämään entistä voimakkaammin oikeistoa vastaan. Syntyi selvä kamppailu porvarillisen keskustan ja oikeiston välillä, joka näkyi etenkin Karjalan Maassa. Karjalan maa puolustautui oikeiston

³²⁴ Jokinen 2016, 346–347.

³²⁵ Mylly 1989, 360. Uola 1982, 204–205.

³²⁶ Uola 1982, 174.

³²⁷ Soikkanen 1984, 136–139.

hyökkäyksiä vastaan jo vuonna 1936. Hyökkäykset puolin ja toisin lisääntyivät tultaessa vuoteen 1937 ja Karjalan Maa esittääkin kantansa oikeiston painostukseen ennen presidentinvaaleja 9.2.1937.

'' Maalaisliiton pitäisi luopua – se on oikeiston vaatimus – omasta ehdokkaastaan oikeiston hyväksi. Ellei se tätä tee, niin sosialistit äänestävät Kallion presidentiksi. Se olisi marksilaisuuden voitto. [...] Oikeisto erehtyy pahan kerran, jos se luulee pakotepolitiikan voivansa maalaisliittoa vaikuttaa. ''³²⁸

Karjalan Maan toimittajista oikeiston hyökkäykset Maalaisliittoa vastaan syyttäen heitä marxilaisuuden tukemisesta, olivat naurettavia. Toimittajien mukaan oikeiston pelottelut eivät vakuuta ketään. Jo tässä vaiheessa niin lehden kuin puolueenkin sisällä tiedettiin siitä, että Maalaisliitolla oli halussa ''avaimet'' punamultayhteistyössä. Oikeisto oli tässä vaiheessa hyvin pitkälti aseeton punamultayhteistyön syntymisen kannalta. Lehdessä ihmeteltiin myös sitä, että Maalaisliitto oli tukenut oikeiston ehdokasta vuoden 1932 vaaleissa, mutta oikeisto ei puhunut mitään ''takaisin maksusta''. Karjalan Maan kanta oli, että Kalliota tuetaan tuumaakaan antamatta periksi.³²⁹ Karjalan Maa näytti ymmärtävän sen, että hyökkäykset punamultayhteistyötä vastaan kovenisivat vaalien jälkeen ja etenkin punamultahallituksen muodostuessa. Kirjoituksessa käytettiin vasta-argumenttiin varautumista retorisenä keinona. Samalla, kun kirjoituksessa varauduttiin oikeiston argumentteihin, niin myös kategorisoidaan oikeisto. Oikeisto kategorisointi vastustajaksi näyttää kasvavan lehdessä punamultayhteistyön alettua.³³⁰

Välirikko oikeiston kanssa johti yhä enemmän lehdistön kamppailuun keskenään toisiaan vastaan. Karjalan Maa oli jo pitkään kamppailut esimerkiksi paikallista kokoomuslehteä Karjalaista vastaan. Nyt kunniansa saivat kuulla myös Kokoomuksen Uusi Suomi, Karjala-lehti sekä IKL:n Ajan Suunta. Lehti vastasi seuraavalla tavalla Uudelle Suomelle, kun sen mukaan Maalaisliitto oli pettänyt kenttäväen menemällä hallitukseen sosiaalidemokraattien kanssa.

'' Eniten meitä ihmetyttää Uuden Suomen huolenpito maalaisliittolaisista mielialoista. [...] ... kuka on antanut Uudelle Suomelle valtakirjan puhua maalaisliiton puolesta. [...] Vielä viimeksi iloitaan ''maalaisliiton kasvun pysähtymisestä'', vaikka itse on saatu vaalitappio. ''³³¹

³²⁸ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 9.2.1937.

³²⁹ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 9.2.1937.

³³⁰ Jokinen 2016, 354, 366.

³³¹ Karjalan Maa 18.3.1937.

Lehden piirissä oltiin ärtyneitä siitä, että oikeiston lehdistö puhui ikään kuin Maalaisliiton puolesta sanoessaan, että Maalaisliiton puolueväki ei pitänyt punamultayhteistyöstä. Samalla ihmeteltiin myös sitä, että miten näin voidaan ilkkua, kun oikeisto oli hävinnyt presidentinvaalit. Lehti muistutti vielä, että oikeiston huono suhtautuminen Maalaisliittoa ja SDP:tä vastaan ajoi puolueet lähemmäksi toisiaan. Kirjoituksessa painotetaan myös sitä, että punamultahallituksen SDP ei ole enää samanlainen sosialistipuolue kuin se oli sisällissodan aikoihin.

Kirjoituksessa on käytetty retorista kysymystä vaikutuskeinona, kun toimittaja kysyy, kuka on antanut luvan Uudelle Suomelle puhua Maalaisliiton puolesta. Samalla kirjoituksen kritiikissä oikeistolehdistölle käytetään me-konsensusta retorisenä vaikutuskeinona. Me-retoriikan käyttö yhteydessä Maalaisliittolaisiin, Pohjois-Karjalaisiin tai suomalaisiin on hyvin yleistä lehdessä. Näin kirjoittaja pykii tekemään vaikutelman, että hän ei seiso yksin sanojensa takana.³³²

Samanlaisia hyökkäyksiä Kokoomuksen lehdistöä vastaan oli monissa kirjoituksissa esimerkiksi 29.4.1937 ja 19.10.1937 ilmestyneissä lehdissä. Eritoten Karjalan Maassa ihmetellään sitä, miten Kokoomuksen lehdistö suhtautuu kaikkeen niin negatiivisesti, vaikka puolue puhuukin porvariston yhteistyöstä. Hallituksen budjettikäsittelyn yhteydessä 31.8.1937 lehti otti taas kantaa Kokoomuksen hyökkäyksiin Maalaisliittoa vastaan.

*” Oikeisto tuns i aivan odottamatta jääneensä kokonaan aseettomaksi juuri sillä hetkellä, jolloin piti aloittaa. [...] Ne ovat kovasti vihoissaan siitä, että ”socialistinen hallitus” – niiden selitysten mukaan nimittäin nykyistä hallitusta ohjaavat kokonaan socialistit – on laatimut aivan ”porvarillisen” talousarvion. ”*³³³

Karjalan Maan toimittajia huvitti oikeiston ja sen lehdistön reaktio budjettiin. ”Piruja” oli maalailtu seinille pitkään, että punamultahallituksen budjetti tulisi olemaan sosialistinen ja kun näin ei käynyt, oli oikeisto aseeton. Karjalan Maassa ihmeteltiin sitä, että oikeistolehdistö sanoi Tannerin pettäneen omat sosialistikannattajat. Lehden mukaan oikeiston tulisi olla onnellinen siitä, että sosiaalidemokraatit ovat ”porvaristuneet” ja, että budjetti oli täysin ”normaalin” oloinen. Kirjoituksesta voi havainnoida sen, että nyt Karjalan Maassa oltiin tyytyväisiä hallituksen toimiin ja poliittiseen tilanteeseen. Nyt, kun sosiaalidemokraatit toimivat yhteistyössä Maalaisliiton kanssa muuttaen poliittisia kantojaan, oli oikeiston asema käynyt tukalaksi politiikassa.

³³² Jokinen 2016, 351; Karjalan Maa 18.3.1937.

³³³ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 31.8.1937.

Kirjoituksessa on käytetty retorisia keinoja metaforaa sekä kategorisointia. Oikeisto kategorisoidaan negatiiviseksi hallitusta vastustavaksi. Lausunnot kuten sosialistinen hallitus ja porvarillinen talousarvio ovat metaforia, joilla lehti kuvasti oikeiston käyttämää kieltä punamultayhteistyöstä.³³⁴

Ajojahti oli termi, jota Karjalan Maa käytti kuvatessaan oikeistolehdistön kirjoituksia punamultayhteistyöstä. Lehdessä tulistuttiin, kun Rudolf Holst erosi ulkoministerin paikalta. Lehden mukaan oikeiston jahti Holstia vastaan vaikeassa ulkopoliittisessa asemassa oli vastenmielistä. Samalla Karjalan Maa käytti sitä esimerkkinä oikeiston kohdistamasta kritiikistä hallitukseen.

*”Ja että oikeiston Ja IKL:n vihalla ei ole rajoja... [...] Tätä vihaansa on oikeisto sitten purkanut ministeri Holstiin hänen hallituksessa oloaikanaan tavalla, joka etsii vertaistaan.”*³³⁵

Karjalan Maan mukaan Holstiin kohdistunut kritiikki oli osa oikeiston vihamielisyyttä maltilliseen yhteistyöhön keskustan ja vasemmiston välillä. Lehden päätoimittajan mukaan viha Holstia kohtaan johtuu osittain myös siitä, että hän oli estämässä kuningas hanketta Suomen itsenäisyyden alkuaikoina. Lehdessä myönnettiin, että Holst oli tehnyt joitakin virheitä ministerinä, mutta oikeiston kohdistama kritiikki oli pikemminkin ajojahtia kuin kritiikkiä. Kirjoituksessa mainittiin myös se, että IKL:n kritiikki ei kohdistunut pelkästään Holstin ajamaan ulkopoliittikkaan, vaan myös siihen, että hän vastusti diktatuuri aikeita. Kaiken kaikkiaan Karjalan Maassa nähtiin Holstin kokema ”ajojahti” oikeiston hyökkäyksenä itse punamulta toimintaa vastaan. Hän oli vain helppo kohde esimerkiksi Ahvenanmaan linnoitustöppäyksien jälkeen. Karjalan Maa käytti retorisenä vaikutuskeinona oikeiston kategorisointia negatiiviseksi vastustajaksi kirjoituksessa.³³⁶

Vaikka Maalaisliitto ja Kokoomus hyökkäilivät poliittisesti toisiaan vastaan, ei näiden puolueiden välistä kiistaa voi verrata Maalaisliiton ja IKL:n kamppailuun. Samoin asia oli myös lehdistön puolelta. Ajan Suunta oli ykkösvihollinen Karjalan Maalle 1930-luvun lopulla. Maalaisliitto oli pitänyt IKL:ttä isoimpana uhkana suomalaiselle demokratialle aina sen synnystä vuodesta 1933 asti. Asetelma näkyy hyvin Karjalan Maan kirjoituksista IKL:stä. Lähes joka viikko ilmestyi ainakin jokin yksittäinen kirjoitus vuosina 1936–1939, jossa hyökättiin IKL:ttä vastaan. Toisaalta tähän vaikutti myös se, että IKL itse hyökkäsi Maalaisliittoa vastaan kutsumalla heitä porvariston pettureiksi.³³⁷

³³⁴ Jokinen 2016, 354, 360; Pääkirjoitus, Karjalan Maa 31.8.1937.

³³⁵ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 19.11.1938.

³³⁶ Pääkirjoitus Karjalan Maa 19.11.1938; Soikkanen 1984, 232–233.

³³⁷ Mylly 1939, 360–361; Uola 1982, 209–210.

IKL kannatus oli 1930-luvun loppupuolella kääntynyt laskuun, joka sai sen koventamaan retoriikkaansa. Karjalan Maa vastasi IKL:n järjestämiin uusiin tapahtumiin ja mielenosoituksiin.

*'' Eikä sallisi meikäläinen oikeistokaan, jos se olisi vallassa. Mutta kun ohjat ovat muiden käsissä, niin silloin oikeisto kyllä vaatii itselleen oikeutta tehdä vaikka mitä; vaikkapa uusia ''mäntsälöitäkin''. Järjestäytyneessä yhteiskunnassa täytyy kuitenkin olla rajansa kaikella. ''*³³⁸

Karjalan Maan piirissä nähtiin, että IKL:n aktivistien yhä kiihkeämpi julkinen esiintyminen oli vaaraksi suomalaiselle kansanvallalle. Kirjoituksessa kerrottiin, että kyllä kansallissosialistit hyppivät kaduilla innoissaan Saksassakin, mutta nyt ei kukaan muu voi enää tehdä politiikkaa siellä. Toisaalta viitattiin myös Suomessa tapahtuneeseen Mäntsälän Kapinaan. Lehden mukaan, jos joku uhkaa Suomen kansanvaltaa, niin tulee heille antaa ''havainto-opetusta''. Selvästi Karjalan Maa on sillä kannalla, että IKL:n on muutettava toimintaansa tai heidän toimintaansa on rajoitettava. Lehdessä kirjoitettiin 28.10.1937, että oikeusministeri oli kehottanut syyttäjäviranomaisia nostamaan syytteet useita IKL:n lehtiä vastaan. Tämä oli vasta esimakua tulevasta Maalaisliiton kamppailusta IKL:ttä vastaan. Kirjoituksessa oli taas kategorisoitu oikeisto retorisenä keinona.

Sisäasiainministeri Urho Kekkosen yritystä lakkauttaa IKL seurattiin tarkasti lehdessä. Kekkosen päätös oli astunut voimaan jo tiistaina 22.11.1938, mutta se ei kerinyt sen päivän lehteen, joten Karjalan Maassa uutisoitiin asiasta torstaina 24.11.1938. Samalla lehdessä muistutettiin, että raastuvanoikeuden oli vahvistettava tuomio. Karjalan Maa kannatti IKL:n kieltämistä.

*'' Päinvastoin ikl:n toiminta kapinallisena lakkautetun Lapuan liikkeen jatkona, rikollisena lakkautetun sinimustat-järjestön työn jatkajana, isänmaalle vahingollisen ja lakipohjaiselle yhteiskuntajärjestykselle vaarallisen kiihoitusten järjestelmällisenä harjoittajana ja koko toiminnaltaan kaikkien hyvien tapojen vastaisena... ''*³³⁹

Karjalan Maan mukaan Kekkosen toiminta oli täysin oikeutettua, koska IKL uhkasi suomalaista parlamentaarista kansanvaltaa. Lehdessä oltiin sitä mieltä, että IKL:n toimintaan olisi pitänyt puuttua jo vuosia sitten, mutta kuitenkin ''parempi myöhään kuin ei milloinkaan''³⁴⁰. Kirjoituksessa mainittiin vielä, että Karjalan Maan mukaan suurin osa kansasta hyväksyisi kyseisen päätöksen, koska kansa oli kyllästynyt jatkuvaan ''rikolliseen'' kiihotukseen, jota IKL oli harjoittanut. Lopussa painotettiin vielä sitä, että oikeuden tulisi hyväksyä päätös, muuten hallitus ei pysty puolustamaan

³³⁸ Karjalan Maa 12.10.1937.

³³⁹ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 24.11.1938.

³⁴⁰ Karjalan Maa 24.11.1938.

kansanvaltaista yhteiskunta järjestelmää. Käytännössä 24.11.1938 lehden numerosta monta sivua oli osoitettu täysin IKL:n lakkautuspäätöstä koskevaan uutisointiin ja keskusteluun. Selvästi Karjalan Maalle tämä asia oli hyvin tärkeä. Retorisena vaikutuskeinona kirjoittaja oli käyttänyt havainnollisia esimerkkejä. Näin kirjoittaja pyrki saamaan helposti ymmärrettäväksi ne teot ja aiheet, minkä vuoksi IKL tulisi lakkauttaa.³⁴¹

Maalaisliittolaiset olivat raivoissaan siitä, että Kekkonen oli asianajajien kanssa toiminut yksinään kysymättä neuvoa puolueyhymältä. Yleinen kanta oli Maalaisliiton oikeistossa se, että IKL oli jo ”parlamentarisoitumassa” ja sen kannatus oli lähtenyt laskemaan, joten puolueen lakkauttaminen olisi turhaa. Maalaisliitto ei enää nähnyt IKL:ttä uhkana ja moni puolueessa ajattelikin, että kyse oli Kekkonen omista poliittisista ambatioista, jotka olivat lakkautuksen taustalla. Kuitenkin eduskunnassa Maalaisliitto asettui Kekkonen taakse päätöksessä.³⁴²

Seuraavan viikon Karjalan Maan lehdessä 26.11.1938 uutisoitiin, että IKL:n lehdet kiersivät kieltoa muuttamalla nimiään. Samalla uutisoitiin Elias Simojoen yrittäneen erota eduskunnasta, jota ei hyväksytty. Helsingin raastuvan oikeus teki nopeasti päätöksen 30.11.1938. Karjalan Maassa ei oltu tyytyväisiä oikeuden päätökseen purkaa IKL:n lakkauttamispäätös.

*” Ja ikl:läisten, jotka nyt ainakin toistaiseksi pääsevät taas vapaasti kalvamaan ja parhaamaan sitä oikeus- ja yhteiskuntajärjestystä, jota he saavat kiittää siitä, että jälleen saavat toimintaansa harjoittaa, olisi hiukan edes syytä hävetä. Se ei olisi paljon vaadittu, mutta arvaamme, että sen sijasta käy haukku entistä kiivaampana. ”*³⁴³

Pääkirjoituksessa ihmeteltiin raastuvan oikeuden tuomiota. Monet oikeusoppineet olivat julkisesti kertoneen, että lakkauttaminen olisi täysin lainmukaista. Lehdessä muistutettiin vielä, että oikeuden päätös oli tullut kaksi vastaan yksi äänestyksellä, joten korkein oikeus voisi päättää myös toiseen suuntaan. Karjalan Maan toimittajia eniten ärsytti se seikka, miten oikeisto reagoi. Etenkin Uuden Suomen pääkirjoitus, joka oli otsikoitu ”oikeuden ja laillisuuden voitto” aiheutti mielipahaa Karjalan Maassa. Kirjoituksessa arveltiin vielä, että tuskin tämä päätös maltillistaa IKL:ttä, vaan päinvastoin radikalisoi heitä entisestään. Retorisena vaikutuskeinona oli kirjoittaja käyttänyt ääri-ilmaisua. IKL:n edustajien ”haukun” kuvataan jatkuvan ”entistä kiivaampana” päätöksen jälkeen.³⁴⁴

³⁴¹ Jokinen 2016, 365; Karjalan Maa 24.11.1938.

³⁴² Mylly 1989, 378–380.

³⁴³ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 3.12.1938.

³⁴⁴ Jokinen 2016, 363; Pääkirjoitus, Karjalan Maa 3.12.1938.

Karjalan Maa jatkoi hyökkäviä kirjoituksia IKL:ttä vastaan vuonna 1939. Etenkin kesän vaalit olivat lehden sekä Maalaisliiton tähtäimessä. Hyvä tulos vaaleissa osoittaisi, että punamulta yhteistyö olisi sujunut hyvin, mutta myös sen, että oikeiston politiikka ja asenne ei ollut kansan mieleen. Sosiaalidemokraatit ja Maalaisliitto kasvattivat kansanedustaja määriään, kuten myös Kokoomus. IKL koki kuitenkin rökäletappion. Sen edustaja määränsä tippui neljästätoista kahdeksaan. Käytännössä osa IKL:n kannatuksesta oli siirtynyt takaisin Kokoomukselle.³⁴⁵ Karjalan Maassa näpäytettiin heti oikeistoa vaalien jälkeen ja kirjoitettiin, että talonpoikaisväestöä ei saada vieraille teille pelottelulla ja vääristelyillä. Eritoten lehdessä iloittiin IKL:n tappion puolesta.³⁴⁶

*''Kyllä se oli Luottamuksen puute, joka karkoitti monet ikl:n kannattajat. Eihän kukaan voi ymmärtää esim. sellaista, että ennen diktatuuria puoltanut ja kansanvaltaa parjannut liike yhtäkkiä tuleeekin ''todellisen kansanvallan'' kiihkeimmäksi puolustajaksi.''*³⁴⁷

Lehden mukaan puolue, joka oli ennen vastustanut tai ainakin halveksinut parlamentarismia, ei voinut esiintyä demokraattisen kansanvallan puolustajana. IKL pyrki vaaleissa käyttämään Kekkonen yrittämää puolueen lakkauttamista hyväkseen ja sanoi puolustavansa kansanvaltaa ''diktatuurihankkeita'' vastaan. Lopputulos oli täystyrmäys kansalaisilta. Lakkauttamisyritys oli jättänyt huonon imagon puolueesta ja se näkyi vaalien tuloksissa. Lisäksi liikkeen radikaalisuusi paheksui uutta näkökulmaa, jota IKL käytti vaaleissa aseenaan. IKL olisi halunnut porvarillisen vaaliliiton Kokoomuksen kanssa, jota taas Kokoomus ei halunnut. Puolue syyttikin vaalitappiosta Kokoomusta. Kekkonen strategia siis ainakin osittain onnistui, vaikka hän ei onnistunut kieltämään puoluetta, niin IKL:n vaikutusvalta kaventui entisestään. Nyt puolue ei pystynyt edes tekemään yksin välikysymystä ilman muun opposition apua.

Sanallista määrällisittämistä oli käytetty retorisenä vaikutuskeinona kirjoituksessa. Kirjoittajan mielestä monet IKL:n kannattajat olivat luopuneet puolueen tukemisesta vedoten luottamuksen puutteeseen ja toisaalta lehden mukaan kukaan ei voinut ymmärtää heidän suunnanvaihdosta politiikassa. Lukijalle pyrittiin antamaan kuva, jonka mukaan IKL:n toiminta oli pulassa.³⁴⁸

Maailman tilanne muuttui paljon vuoden 1939 loppupuolella. Ensin Neuvostoliitto ja Saksa solmivat hyökkäämättömyyssopimuksen, jonka jälkeen Saksa hyökkäsi Puolaan syyskuussa 1939 ja Neuvostoliitto pari viikkoa myöhemmin sopimuksen mukaisesti. Britannia ja Ranska Puolalle

³⁴⁵ Mylly 1989, 382; Rantala 1971, 486–487.

³⁴⁶ Karjalan Maa 8.7.1939; Karjalan Maa 11.7.1939.

³⁴⁷ Karjalan Maa 8.7.1939.

³⁴⁸ Jokinen 2016, 358–359; Karjalan Maa; 10.6.1939; Karjalan Maa 8.7.1939; Soikkanen 1984 292–294.

antamien takuidensa vuoksi julistavat Saksalle sodan, joka aiheutti sodan laajenemisen suursodaksi.³⁴⁹ Euroopan sekava tilanne vaikutti myös Suomen sisäpolitiikkaan. Puolueet pyrkivät sovinnolliseen politiikkaan vuoden 1939 loppupuolella. Myös IKL ja Maalaisliitto hautasivat ”sotakirveensä”. Tämä sovinnollisuus näkyi myös Karjalan Maassa.

” Ilahduttavaa on ollut erikoisesti havaita, että yhtä jalkaa muiden sovinnollisuuden harrastajain kanssa on kulkenut myös ikl... [...] Ovatpa syyt mitkä tahansa, niin ikl:n taholta ojennettua ”rauhan kättä”, sikäli kun se on vilpitön, kuten allekirjoittanut uskoisi, ei ole syytä työntää pois. ”³⁵⁰

Karjalan Maa oli ollut IKL:n kimpussa aina sen perustamisesta vuodesta 1933 asti, mutta muuttuneen ulkopoliittisen tilanteen vuoksi oli valmis yhteistyöhön myös IKL:n kanssa. Toisaalta IKL oli maltillistunut huomattavasti vaalien kokeman tappion jälkeen. Lehdessä arveltiin IKL:n maltillistumisen johtuvan vaalitappion lisäksi myös siitä, että Saksa ja Neuvostoliitto olivat tehneet hyökkäämättömyyssopimuksen.

Metaforallisia retorista vaikutuskeinoja olivat kirjoituksessa ”rauhan käsi” sekä ”yhtä jalkaa”. Merkityspotentiaaleina ”yhtä jalkaa” tarkoitettiin sitä, että kaikki poliittiset toimijat olivat tuossa tilanteessa sovinnollisuuden kannalla, kun taas ”rauhan kädellä” viitattiin Maalaisliiton ja IKL:n välisten vihanlietsomisten loppumiseen.³⁵¹

Saman lehden numeron 14.9.1939 eri kirjoituksessa lehti vielä tiivistää mielipiteensä uudesta IKL:n suunnan muutoksesta.

” Ikl ei enää vilkuile ulkolaisia esikuvia. Se puhuu kansan eheyttämisen tärkeydestä ja meillä on syytä toivoa ja uskoa, että se puhuu tosissaan, sillä onhan liike käynyt vaaleissa ja yleispolitiikassakin sellaisen ”opin saunan”... ”³⁵²

Karjalan Maan mukaan IKL oli luopunut radikaaleista poliittista aatteistaan ja ei enää ihailnut ulkoisia malleja. Näiden kirjoitusten jälkeen ei Karjalan Maa enää solvannut tai hyökännyt IKL:ttä vastaan ainuttakaan kertaa vuoden 1939 lopulla. Lehdessä jopa paheksuttiin sitä, että ”pieni” IKL ei saanut yhtään valiokunta paikkaa vaalien jälkeen. Nyt Karjalan Maa huomio kohdistui Kokoomukseen. Lehdessä ihmeteltiin sitä, että miten Kokoomus pistää hallitukselle niin paljon vastaan, kun

³⁴⁹ Mylly 1989, 396–397.

³⁵⁰ Karjalan Maa 14.9.1939.

³⁵¹ Jokinen 2016, 360–361.

³⁵² Karjalan Maa 14.9.1939.

radikaalimpi IKL: kin on leppynyt. Jopa IKL oli ojentanut Kokoomusta yhteistyöhaluttomuudesta ja hallituksen liiallisesta kritisoinnista, mikä huvitti Karjalan Maata.

Kirjoituksessa käytetyllä metaforalla ”opin saunalla” viitattiin IKL:n kokemuksiin poliittisiin koettelemuksiin. Ensin IKL yritettiin kieltää ja tämän jälkeen puolue vielä hävisi vaaleissa.³⁵³ Marraskuun alkuun tultaessa Suomen ulkopoliittinen tilanne oli käynyt niin tukalaksi, että Karjalan Maa keskittyi hyvin pitkälti uutisoimaan ja kirjoittamaan Neuvostoliitosta.

4.5 Punamultahallituksen toimet

Punamultahallituksen muodostumisen jälkeen oli selvää, että hallitus joutuisi moniin kiperiin ongelmiin hakemaan kompromissiratkaisua. Esimerkiksi budjetti asioissa sekä puolustuksessa SDP ja Maalaisliitto erosivat paljon toisistaan. Ensimmäinen iso asiakokonaisuus, jota hallitus käsitteli, oli uusi yliopistoesitys. Karjalan Maa seurasi tarkasti tilannetta, koska lehti oli aitosuomalaisella kannalla asiassa.³⁵⁴

*”Yhteenvetona voi sanoa, että yliopiston suomalaistaminen jäisi vielä kesken. Mutta yhtä kaikki on tunnustettava, että tämäkin esitys tietää entiseen verrattuna huomattavaa parannusta ja että kun parempaankaan ei nykyoloissa ilmeisesti ole mitään mahdollisuuksia sosiaalidemokraattisen puolueen kovin miedon suomalaisuuskannan vuoksi...”*³⁵⁵

Lehden kanta yliopistoesitykseen oli kahtiajakoinen. Ensinnäkin lehdessä oltiin tyytyväisiä siihen, että suomen kielestä tulisi virallinen opetuskieli yliopistoihin. Ruotsinkielisten professuurien määrä, joka tulisi olemaan 15, oli lehden mukaan hyvä. Karjalan Maassa ei pidetty siitä, että ruotsinkieliset opiskelijat saisivat käyttää kokeissa äidinkieltään sekä siitä, että yliopiston henkilökunta saisi yliopiston johdon suostumuksella opettaa ruotsiksi. Lisäksi lehdessä paheksuttiin osuuskuntapakon poistumista. Lehti syyttikin oikeistoa yliopiston ja nuorison politikoinnista, jonka vuoksi osuuskuntapakko poistettaisiin.

Omalle puolueen aitosuomalaisuus väestölle lehti esitti, että kompromissi esitys on pakollinen, koska sosiaalidemokraatit eivät suostuisi erilaiseen esitykseen. Toisaalta kirjoituksessa myös keuhuttiin sosiaalidemokraatteja, koska toimittajan mukaan he olivat ”edistyneet” suomalaisuusasiassa. Poliittiseen tilanteeseen nähden Karjalan Maassa oltiin tyytyväisiä esityksen lopputulokseen. Retorisena vaikutuskeinona kirjoituksessa varauduttiin vasta-argumenttiin kirjoittamalla, että

³⁵³ Karjalan Maa 14.9.1939; Karjalan Maa 19.10.1939.

³⁵⁴ Mylly 1989, 374–375.

³⁵⁵ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 3.4.1937.

parempaa ei ollut tarjolla sosiaalidemokraattien takia. Samalla käytettiin myös ääri-ilmaisua retorisena vaikutuskeinona sanottaessa, että uusi laki on huomattavasti parempi ja muuhun lopputulokseen ei ollut mitään mahdollisuuksia.

Yliopistokysymyksen nopea esitys hallitukselta tuli yllätyksenä eduskunnalle. Lehdessä, joka ilmestyi 6.4.1937, kerrotaan puolueiden reaktiot esitykseen. Oikeiston aitosuomalaiset etenkin IKL:ssä olivat raivoissaan esityksestä. Heidän mukaan punamultahallitus ruotsalaistaa yliopistolaitosta. RKP:n mukaan taas ruotsinkielisiä syrjitään esityksessä. SDP:n, Maalaisliiton ja edistyspuolueen lisäksi hallituksen esitystä tuki osa Kokoomuksen edustajista. Esityksen läpimeno oli käytännössä varmaa.³⁵⁶

IKL:n ja muun oikeiston hyökkäyksiä vastaan Karjalan Maassa puolustauduttiin, mutta ne eivät olleet huomion keskipisteessä yliopisto esityksessä. Enemmän lehdessä oltiin kiinnostuneita RKP:n reaktioon. RKP:n puoluejohtajan Ernst Von Bornin esiintyminen ruotsalaiselle lehdistölle suututti Maalaisliiton.³⁵⁷

*” Jokaisen valtio täytyy voida alamaisiltaan vaatia edes sitä, että nämä ulospäin esiintyvät yhtenäisesti ja lojaalisti maataan kohtaan – Niin kotiruotsalaisemme kuin muillekin, jotka tuntevat kiusausta ajaa jossakin sisäisissä kysymyksissä omia pyrkimyksiään ulkomaiden avulla... ”*³⁵⁸

Kirjoittajan mukaan oli lapsellista ja petturimaista RKP:ltä valittaa asiasta ruotsalaiselle lehdistölle hakien Ruotsista sympatiaa. RKP:tä melkein syytettiin petturuudesta omaa maatansa kohtaa. Tässä kohdin hyvin kuvastuu Karjalan Maan suhtautuminen RKP:hen. Vain IKL oli vastenmielisempi puolue lehdelle. Kielikysymys oli se syy miksi Karjalan Maa ei pitänyt RKP:stä. Kirjoituksen lopussa mainittiin vielä se, että samat ehdot pätevät ihmisille, jotka hakevat apua Venäjältä tai Saksasta. Selvästi tällä viitattiin kommunisteihin sekä IKL:ään.³⁵⁹

Karjalan Maa uutisoi yliopisto lakiesityksen läpimenosta sekä kansaneläkelain läpimenosta 29.4.1937. Yliopistolaki meni läpi äänin 137–49 ja lepäämänjättämisehdotus hylättiin. Suurin osa Kokoomusta, IKL ja RKP äänestivät esitystä vastaan.³⁶⁰ Kirjoituksessa käytettiin retorisena vaikutuskeinona kategorisointia kutsuessa ruotsinkielisiä kotiruotsalaisiksi.³⁶¹

³⁵⁶ Karjalan Maa 6.4.1937.

³⁵⁷ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 8.4.1937.

³⁵⁸ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 8.4.1937.

³⁵⁹ Karjalan Maa 8.4.1937.

³⁶⁰ Karjalan Maa 29.4.1937.

³⁶¹ Jokinen 2016, 354.

Seuraavat koetinkivet punamultahallitukselle olivat talousasiat. Varsinkin oppositiossa odotettiin innolla hajoaisiko hallitus erimielisyyksiin taloudessa. Toisaalta esimerkiksi Maalaisliitossa pelättiin, millä tavalla sosiaalidemokraatit joustaisivat omissa talousnäkemyksissään. Karjalan Maan piirissä yllätettiin positiivisesti hallituksen taloussesitykseen.

*” Siksi oli monille erittäin yllättävää todeta, että talousarvioesityksessä, jonka allekirjoittaja on sosialistinen valtiovarainministeri ja sosialistipuolueen tunnustettu johtaja, ovat puolustusmenot lisääntyneet edellisestä... [...] Samoin maatalousbudjetti on edellisestä lisääntynyt 38.7 miljoonalla markalla... ”*³⁶²

Lehdessä oltiin erittäin tyytyväisiä hallituksen taloussesitykseen. Varsinkin se, että puolustusmenot sekä maataloustuet lisääntyivät, olivat tärkeitä asioita Maalaisliitolle. Oppositiossa jäätiin täysin aseettomiksi. Tosin Karjalan Maassa oltiin huolissaan siitä, että onko esitys miellyttävä sosiaalidemokraattien rivikansanedustajille. Lehdessä mainitaan vielä se, että niin tässäkin asiassa kuin monissa muissa asioissa hallitus on pysynyt ”vanhoilla koetuilla linjoilla”. Kirjoittaja oli siis tyytyväinen sosiaalidemokraattien ”porvaristumisesta”.³⁶³

Kirjoituksessa käytettiin retorisenä vaikutuskeinona ei-numeerista määrällistämistä ja kategorisointia. Samassa lauseessa todettiin, että monille oli yllätys, kuinka hyvä talousarvioesitys oli ja samalla tuoden esiin, että esityksen laatijat olivat sosialisteja, joten sosialistit olivat muuttamassa poliittisia kantojaan. Sosialistit eivät olleet siis enää vain negatiivinen kategoria lehdessä.³⁶⁴ Lehden kanta talousasiasta oli kirjoitettu selvästi 2.10.1937 ilmestyneessä lehden numerossa.

*” Kun maalaisliitto meni sosiaalidemokraattien kanssa yhteiseen hallitukseen, huomautettiin silloin maalaisliittolaiselta taholta, että täten autetaan sosiaalidemokraattejamme siirtymään n.s. länsimaiselle linjalle, etäälle kommunismista. Eduskunnalle jätetty talousarvioesitys oli näkyvin todistus siitä, että sosiaalidemokraatit todella tahtovat kulkea länsimaista linjaa... ”*³⁶⁵

Karjalan Maan mukaan sosiaalidemokraatit länsimaistuivat ja kulkivat yhä enemmän pois päin kommunismista ja äärisosialismista. Kirjoittaja ihmetteli, minkä vuoksi oikeisto vastustaisi tätä muutosta. Toisaalta lehdessä oltiin myös ihmeissään siitä, että jopa Uusi Suomi onnitteli Tanneria

³⁶² Pääkirjoitus, Karjalan Maa 28.8.1937.

³⁶³ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 28.8.1937.

³⁶⁴ Jokinen 2016, 354, 358.

³⁶⁵ Karjalan Maa 2.10.1937.

hyvästä taloussesityksestä. Samalla kerrotaan Neuvosto-Venäjän kehityksen myötä, että Suomen ”sosialistit” länsimaistuvat, jottei samanlaista kehitystä voisi tapahtua Suomessa.³⁶⁶

Karjalan Maassa uutisoitiin 2.12.1937 valtion talousarvion läpimenoista. Lehden mukaan arvio oli käsitelty ennätysajassa ja muutoksia oli tehty hyvin vähän. Lehdessä oltiin tyytyväisiä siitä, että hallituspohja oli parlamentaarisesti niin laaja ja vahva, että asiat voitiin käsitellä nopeasti.³⁶⁷ Selvästi kirjoituksessa pyrittiin vahvistamaan sanomaa konsensuksella. Maalaisliittolaiselta taholta asti todetaan, että sosiaalidemokraatit kulkevat kohti länsimaista linjaa. Tämä oli selkeä viesti lehden lukijoille, jotka epäröivät vielä yhteistyöstä sosiaalidemokraattien kanssa. Samalla nostetaan havainnolliseksi esimerkiksi länsimaisuudesta talousarvioesitys, jota sosiaalidemokraatit olivat luomassa.³⁶⁸ Vuoden 1937 lopussa tiivistä Karjalan Maa vuoden aikana tapahtuneet sisäpoliittiset asiat pääkirjoituksessa.

*” On vain todettava, että [hallituksen] alku on monessa suhteessa huomattavasti lupaavampi kuin mitä monilla porvarillisilla ja jopa eräillä sosialistisillakin tahoilla etukäteen osattiin arvailla. [...] Tarkoitamme itsenäisyytemme 20-vuotisjuhlia, jotka vietettiin meillä koskaan ennen näkemättömän yksimielisyyden ja eheän yhteishengen merkeissä. Juhlien viettoon osallistuivat nyt aktiivisesti kaikki kansalaispiirit sosialisteja myöten... ”*³⁶⁹

Kirjoituksessa kiiteltiin hallitusta niin yliopistolain muutoksesta kuin myös talousasioiden hoidosta. Samalla korostettiin isoa askelta sisäpolitiikassa, kun sosiaalidemokraatit menivät samaan hallitukseen porvariston kanssa. Toisaalta toimittajan mukaan vielä lopullisia johtopäätöksiä yhteistyön hyvydestä ei voitu vielä sanoa, mutta silloiseen tilanteeseen se oli ollut mainiota. Karjalan Maa pyrki maltilliseen lähestymistapaan myös tässä asiassa. Selvästi kirjoituksessa voi jo nyt havaita sen, että hallituspolitiikassa oli mukana myös kansallista eheyttämistä ajava voima. Esimerkiksi itsenäisyyspäivän juhlista kerrotaan, että sosialistit osallistuivat niille ja vielä ylistivät Suomea ja isänmaallisuutta. Karjalan Maassa selvästi pyrittiin eheyttämään sisällissodan jälkeen jakautunutta kansaa.³⁷⁰ Kirjoituksessa retorisenä vaikutuskeinona kategorisoitiin sosialistit ja porvarit, mutta tässä tapauksessa molemmat esitettiin neutraalissa valossa. Molempien osapuolten tyytyväisyyttä korostettiin.

³⁶⁶ Karjalan Maa 2.10.1937.

³⁶⁷ Karjalan Maa 2.12.1937.

³⁶⁸ Jokinen 2016, 350–351, 364.

³⁶⁹ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 30.12.1937.

³⁷⁰ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 30.12.1937.

Spekulaatiot tuotteisiin kohdistuneista tulleista alkoivat vuonna 1937. Etenkin maanviljelystuotteisiin kohdistuneet tullit olivat korkealla asialistalla Maalaisliitossa. Karjalan Maassa, joka ilmestyi 4.9.1937, uutisoitiin viljatullien pienoisesta laskusta. Opposition mukaan tulleja laskettiin liikaa, jonka vuoksi kotimaan maanviljelytuotteiden hinnat laskisivat. Karjalan Maan mukaan hallituksen alustavassa esityksessä oli otettu huomioon maanviljelijöiden toiveet, joten alustavasti lehti suhtautui myönteisesti tullien pienenemiseen.³⁷¹ Lehdessä perusteltiin tullien laskemista 6.9.1938 ilmestyneessä numerossa.

*” Runsain on leivän köyttä maamme pohjoisilla rajaseuduilla, missä ei voida ruista viljellä, mutta juuri näille seuduille pyritäänkin tulliperuutuksella saamaan halpaa leipää. ”*³⁷²

Kirjoituksessa pahoitellaan sitä, että oppositiosta ollaan otettu viljatullit poliittiseksi aseeksi. Karjalan Maassa myönnettiin, että maailmalla oli ylitarjontaa viljasta, mutta tulleja tulisi alentaa sen takia, että köyhillä ihmisillä ei ollut varaa leipään. Lehden mukaan oppositio politikoi pelkästään keskiluokan asialla, jolle leivän hinnalla ei ollut merkitystä, mutta he eivät ajatelleet ollenkaan köyhiä ihmisiä.³⁷³ Vielä seuraavassa lehden numerossa 8.9.1938 kirjoitettiin hallituksen maatalouspolitiikasta. Hallitus oli lehden mukaan antanut riittävän tuen kotimaiselle viljatuotannolle niin tukimaksuissa kuin tullipolitiikassa. Karjalan maa siis tuki hallituksen maanviljelykseen liittyvää politiikkaa. Lehdessä puhuttiin tässä vaiheessa hallituksen ajavan ”kansan eheyttämistä” myös tällä politiikan osa-alueella.³⁷⁴

Suuri koetinkivi hallitukselle oli vapaussodanjuhlat 16.5.1938. Etenkin oikeisto pyrki aiheuttamaan kitkaa hallituspuolueiden välille. Maalaisliitto suhtautui sovittelevasti juhlintaan myös vapaussodan juhlallisuuksissa. Alkuvuodesta 1938 Karjalan maassa otettiin kantaa tuleviin juhlallisuuksiin.

*” Mutta nämä muistojuhlat on mielestämme – kansamme onnellisemman tulevaisuuden vuoksi – syytä viettää siinä hengessä, etteivät ne samalla yhä uudelleen ja uudelleen repisi auki niitä onnettomia ja hitaasti paranevia haavoja kansanruumissamme, jotka nyt ovat jo alkaneet hiukan arpeutua. [...] niin vähän kuin suinkin korostaa tuon taistelun sisällissotaluonnetta, ja sen sijaan kiinnittää päähuomio [...] taistelua maamme vapauttamiseksi vieraan sortajan ikeestä. ”*³⁷⁵

³⁷¹ Karjalan Maa 4.9.1937.

³⁷² Pääkirjoitus, Karjalan Maa 6.9.1938.

³⁷³ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 6.9.1938.

³⁷⁴ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 8.9.1938.

³⁷⁵ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 22.1.1938.

Karjalan Maassa haluttiin, että juhlallisuudet vietettäisiin sovittelevissa merkeissä ilman, että punaisia syytettäisiin. ”Haavat” olivat alkaneet parantua sisällissodasta, joten vastapuolen syyttämällä olisi ollut huonoja seurauksia lehden mukaan. Pikemminkin huomio tuli kääntää venäläisten osuuteen sodassa. Samalla lehti tuomitsi kaikki puoluepoliittiset pyrkimykset, joita olisi esillä juhlallisuuksissa. Tällä tietenkin viitattiin IKL:n suuntaan. Lopuksi vielä muistutettiin siitä, että poliittiset ajat olivat muuttuneet 20 vuodessa, joten vanhoja ongelmia ei enää kaivattaisi takaisin.³⁷⁶ Me-konsensusta oli käytetty retorisenä keinona, jonka mukaan suomalaisten ei tulisi korostaa sisällissodan kotimaista luonnetta, vaan sitä, että taistelut olivat myös ulkomaalaisia eli venäläisiä vastaan.

Tempereen valtauksen 20-vuotismuistojuhlusta lehdessä uutisoitiin 7.4.1938, mutta mitenkään syvällisemmin ei tähän tilaisuuteen paneuduttu. Vapaussodan 20-vuotisjuhlat taas olivat iso asia Karjalan Maalle. Koko lehti oli valjastettu 19.5.1938 juhlallisuuksille ja lehden sivumääräkin oli normaalia isompi, koska erilaisia kuvia ja kuvauksia juhlallisuuksista löytyi runsaasti lehdestä.

” Nyt on jo aika unohtaa niin puolin kuin toisin vapaustaistelumme liittyvät ikävät muistot ja ryhtyä kukin kohdallaan rakentavaan työhön. Meillä ei pienenä kansana ole enää varaa kysellä ja kinastella siitä, millä rintamalla kukin taisteli vapaustaistelumme päivinä, vaan tärkeämpää on tietää, mitä kukin on sen jälkeen tehnyt tämän maan onnen ja menestyksen hyväksi. ”³⁷⁷

Kirjoituksessa pyrittiin suuntaamaan katset tulevaisuuteen menneisyydestä. Karjalan Maan mukaan maan sisäiset taistelut oli taistelu ja nyt tulisi liikkua yhtenäisenä kansakuntana eteenpäin. Selvästi kirjoituksessa on havaittavissa kansan yhtenäisyyteen haluaminen. Maalaisliitto ei halunnut provosoida työväenliikettä millään lailla juhlallisuuksiin liittyen. Kirjoituksessa ylistetäänkin Presidentin ja Mannerheimin puheita, joissa korostettiin kansan yhtenäisyyttä ja sovinnollisuutta. Punamultayhteistyön lisäksi oli myös Euroopan poliittisella tilanteella ollut vaikutuksia monien tahojen sovinnollisuuteen.

Kuitenkin on vielä mainittava se, että saman lehden numeron Päivän kaiku pakinassa ylistettiin paraatin juhlallisuutta, vapaussodan veteraanien puolustustahtoa ja varsinkin paraatiin osallistuneita pohjoiskarjalaisia veteraaneja. Pakinan lopussa kerrotaan vielä rintamamiesliiton kokouksen kulusta. Se on voinut olla tiedollinen valinta, että pääkirjoitus oli sovitteleva ja lehden loppupuolella olevassa pakinassa taas ylistettiin myös vapaussodan muistoa. Näin ikään kuin kaikki Maalaisliiton oikealta

³⁷⁶ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 22.1.1938.

³⁷⁷ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 19.5.1938.

laidalta vasemmalle saivat haluamansa kirjoituksista.³⁷⁸ Retorisena vaikutuskeinona kirjoituksessa käytettiin taas me-konsensusta. Kirjoittajan mukaan suomalaisten pienenä kansakuntana ei ole varaa jatkaa sisällissodan aiheuttamaa jakoa, vaan yhdistyä kansakuntana.³⁷⁹

Poliittisesti vapaussodan juhlia vielä kiperämpi asia oli armeijan perushankinnat. Sosiaalidemokraatit olivat puolueen alusta asti suhtautunut niukasti armeijaan ja oli halunnut vähentää armeijan rahoitusta. Maalaisliitto asennoitui myötämielisemmin armeijan hankintoihin ja rahoitukseen. Diktatuurien nousu Euroopassa, etenkin Saksassa, pelästyttivät sosiaalidemokraatit myötämieliseen suhtautumiseen maanpuolustukseen.³⁸⁰ Karjalan Maassa kirjoitettiin hallituksen perushankinta esityksessä 22.3.1938.

*” Perushankintakomitean ehdottamaa kokonaissummaa on pienennetty, mutta vain 200 miljoonalla komitean sosialistisen vähemmistön esittämän 500 miljoonan sijasta. [...] Joskaan siis sosialistien toiveet eivät hallituksen esityksessä lähestulkoonkaan toteutunut, on näitäkin muutoksia komitean mietintöön mielestämme pidettävä melkoisina huononnuksina.”*³⁸¹

Karjalan Maan piirissä oltiin alustavasti pettyneitä hallituksen perushankinta esitykseen. Komitean suosittelemasta rahasummasta oli vähennetty 200 miljoonaa markkaa ja lisäksi omaisuusveroa korotettaisiin enemmän kuin mitä komitea oli ehdottanut. Toisaalta lehdessä oltiin tyytyväisiä esityksen osaan, jonka mukaan osaa perushankintaohjelmasta voitaisiin tehdä nopeammalla aikataululla ottamalla lainaa. Kirjoituksen loppuosassa sanotaankin, että Karjalan Maa tukee hallituksen esitystä. Samalla valmistauduttiin siihen, että oikeisto-oppositiossa ei oltaisi tyytyväisiä tulokseen. Tosin monet sosiaalidemokraattiset lehdet eivät myöskään olleet tyytyväisiä lopputulokseen. Heidän mukaan esityksestä olisi pitänyt leikata vielä enemmän.³⁸² Lehdessä kommentoitiin vielä muutamia kertoja perushankintaa. Perushankintojen mentyä läpi eduskunnassa Karjalan Maa kommentoi tilannetta 5.5.1938.

” Mitä mieltä oltaneenkin sosialistien mielenmuutoksen pysyväisyydestä esim. maanpuolustusmäärärahoihin nähden, niin se on kuitenkin todettava, että nyt hekin olivat yksimielisesti myöntämässä tuota 2.710 Miljoonan markan määrää

³⁷⁸ Karjalan Maa 19.5.1938.

³⁷⁹ Jokinen 2016, 350–351.

³⁸⁰ Mylly 1989, 392–393; Soikkanen 1987, 25–26.

³⁸¹ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 22.3.1938.

³⁸² Pääkirjoitus, Karjalan Maa 22.3.1938.

puolustuslaitoksen vahvistamiseen. Se osoittaa tällä hetkellä ainakin hyvin suurta mielen muutosta. ”³⁸³

Pakinassa oltiin iloisia siitä, että sosiaalidemokraatit olivat muuttaneet mielensä aikaisemmasta ja äänestivät perushankintojen puolesta. Toisaalta kirjoittaja muistutti, että jää nähtäväksi onko muutos pysyvää, joten vielä varauksellista suhtautumista sosiaalidemokraatteihin esiintyy lehdessä. Samalla oltiin iloisia myös siitä, että vain kuusi RKP:n edustajaa äänesti esitystä vastaan, joten eduskunta oli todellakin ollut yhtenäinen päätöksessään. Kirjoittaja vielä piikitti ”äärimmäistä oikeistoakin” siitä, että juuri punamultahallitus oli tehnyt historian suurimmat satsaukset Suomen puolustukseen. Ainoa asia, joka askarrutti Karjalan Maassa, oli verojen huima korotus. Etenkin kulutusvero kohdistui kirjoittajan mukaan köyhimpään väestöön liikaa.³⁸⁴

Kirjoituksessa oli käytetty Karjalan Maalle harvinaisempaa retorista keinoa, joka on etäännyttäminen omista intressistä. Aluksi kirjoittaja mainitsee, että olkoon mitä vain mieltä sosialistien muutoksesta, niin ainakin he olivat puolustusmäärärahoja nostamassa. Ikään kuin aluksi kirjoittaja oli objektiivinen tarkkailija ja sanoo vasta lopuksi oman mielipiteensä asiasta.³⁸⁵

Karjalan Maassa oltiin tyytyväisiä punamultahallitukseen esittämään talousarvioihin ja budjettiin vuonna 1937. Samaa voi myös sanoa vuoden 1938 talousarviosta. Lehdessä suhtauduttiin positiivisesti hallituksen esitykseen.

*” Yhdymme kokoomuksen kiertoartikkelin toteamukseen: ”Tulo- ja menoarvio esityksessä on seurattu vanhoja perinteitä”. Ja lisäämme: näitä vanhoja perinteitä on lisäksi eräissä suhteissa, kuten esim. maanpuolustus- ja maatalousmäärärahojen kohdalla, hoidettu entistäkin paremmin, mistä kyllä kiitos lankeaa kai etusijassa maalaisliittolaisille hallituksen jäsenille, mutta samalla tietenkin koko hallitukselle. Ja kyllä ainakin meistä näyttää talousarvioesityksestä päätellen sosialistien edistyminen parannuksen tiellä yhä vielä jatkuvan ”*³⁸⁶

Lehdessä oltiin tyytyväisiä talousarvioesitykseen ja ilkuttiin taas oikeistolle, joka oli ”aseeton” porvarillisen budjetin edessä. Etenkin Karjalan Maa piikitteli oikeistoa sillä, että hallitus antoi yli kolme miljoona lisää rahaa rintamamieseläkkeisiin, jota ei yksikään porvarihallitus ei ollut vielä tehnyt. Kirjoittaja muistuttaa vielä, että korotukset olivat sosiaaliministerin aikaansaannoksia, joka

³⁸³ Karjalan Maa 5.5.1938.

³⁸⁴ Karjalan Maa 5.5.1938.

³⁸⁵ Jokinen 2016, 345–346.

³⁸⁶ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 25.8.1938.

oli sosiaalidemokraatti. Tässä vaiheessa Karjalan Maassa oltiin todella tyytyväisiä sosiaalidemokraattien toimintaan hallituksessa. Muuttamalla kantaansa esimerkiksi maanpuolustusmenoissa ja maanviljelytuissa, sosiaalidemokraatit saivat ajettua monia omia asioitaan läpi muun muassa liittyen työttömyyteen ja eläkkeisiin.

Kirjoituksessa todetaankin, että Maalaisliitto joutui olosuhteiden pakosta muodostamaan hallituksen sosiaalidemokraattien kanssa, mutta hallituksen anti oli ollut positiivinen molemmille osapuolille. Samalla kirjoituksessa käytettiin mielenkiintoisesti konsensusta retorisena keinona eli tässä tapauksessa suoraa lainausta Kokoomuksen lehdeltä, jonka mukaan hallituksen budjetti oli hyvä. Tätä hyväksyntää oikeiston lehdeltä käytettiin vahvistamaan omaa argumenttia. Havainnollisina esimerkkeinä mainitaan budjetin maanpuolustus- ja maatalousmenot. Vuoden 1938 lopussa Karjalan Maa kirjoitti yhteenvedon kuluneesta vuodesta kotimaassa.

” Vuosi on sujunut onnellisesti siinäkin suhteessa, että taloudelliseen elämään on jatkuvasti lyönyt leimansa verrattain ”hyvä aika”. [...] Sisäpoliittisessa suhteessa kulunut vuosi voidaan merkitä samaan rauhallisten vuosien sarjaan kuin useat edellisekin. ”³⁸⁷

Kirjoituksessa kehuttiin hallituksen toimia taloudellisella saralla, etenkin tullitariffeissa ja talousarvioista, jotka olivat mahdollistanut nousukauden lehden mukaan. Vapaussodan juhlissa ei kirjoituksen mukaan ”revitty haavoja auki”, joka oli hyvä asia. Hallitus ja eduskunta saivat myös kehuja puolustusrahojen lisäämisestä. Niin sanotun ”Lex Tokoin” valmistelusta lehti moitti hallitusta ja kutsui sitä ”harhaotteeksi”. Armahduslaki oli kuollut jo esityksessään eduskunnassa, koska suurin osa Maalaisliiton eduskuntaryhmästä vastusti esitystä yksimielisesti. Mielenkiintoisesti, vaikka lehti tuki IKL:n lakkauttamista tässä kirjoituksessa pahoiteltiin sitä, että ajankohta olisi ollut väärä IKL:n lakkauttamiselle. Kirjoituksen lopussa oltiin kiitollisia siitä, että Suomessa olot olivat rauhalliset verrattuna muuhun maailmaan.³⁸⁸

Vielä vuoden 1939 alkupuoliskolla julkaistiin paljon kirjoituksia koskien Suomen sisäpolitiikkaa. Huhtikuussa lehdessä kirjoitettiin Maalaisliiton puoluekokouksesta. Karjalan Maan mukaan kokouksessa vallitsi vankka yksimielisyys myös hallitusyhteistyöstä.³⁸⁹ Toinen tärkeä asia vuoden 1939 suomalaisessa sisäpolitiikassa olivat kesän vaalit. Vaalien alla lehdessä kommentoitiin hallitusyhteistyöstä sosiaalidemokraattien kanssa.

³⁸⁷ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 31.12.1938.

³⁸⁸ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 31.12.1938.

³⁸⁹ Pääkirjoitus, Karjalan Maa 20.4.1939.

” Ennakkoluulot, jotka näyttivät kauan ylipääsemättömiltä, ovat häviämässä. Viimeisten aikojen kokemukset ja virtaukset ulkona maailmassa ovat osoittaneet nimenomaan Suomen työväestölle uuden suunnan poliittisessa toiminnassaan. [...] Joillekin sosialismin teoreetikoille nämä ajat ovat olleet surkeat, mutta kun työväestössäkkin itsessäänkin on uusi isänmaallinen katsantokanta saanut jalansijaa... ”

390

Karjalan maan mukaan sosiaalidemokraatit olivat entisestään parantaneet toimintaansa. Etenkin maailman poliittinen tilanne oli johtanut tähän kehitykseen lehden mukaan. Äärivasemmiston kerrotaan olleen hieman ärtyneitä sosiaalidemokraattien ajamaan politiikkaan, mutta Karjalan Maan mukaan Tannerin siipi puolueessa oli saanut täyden kontrollin sosiaalidemokraattisessa politiikassa.³⁹¹ Kirjoituksessa, retorisena vaikutuskeinona käytettiin metaforaa. Esimerkiksi lausunnoissa ”virtaukset ulkona maailmassa” ja ”isänmaallinen katsontakanta”.

Maalaisliitto käytti vaalijulistuksessaan myös positiivista viestiä punamultahallitus yhteistyöstä. Julistuksen mukaan hallitus oli vahvistanut maan puolustusta, parantanut taloudellista elämää, kasvattanut luottamusta valtiovaltaan sekä parantanut pohjoismaista yhteistoimintaa. Selvästi vuoden 1939 vaaleihin Maalaisliitto lähti mielessään positiivinen kokemus punamultayhteistyöstä. Lehdessä mainittiin, että sosiaalidemokraatit ja maalaisliittolaiset olivat eri mieltä monista asioista, mutta minkäänlaista vastakkain asettelua ei Karjalan Maassa näkynyt. Etenkin hallituksen laaja pohja sai kiitosta, koska hallitus oli saanut helposti asioita läpi eduskunnassa. Maalaisliiton vaalijulistuksessa maailman poliittinen nousi sisäpolitiikan edelle.³⁹²

Karjalan Maassa ilkuittiin etenkin IKL:lle heidän vaalitappiostaan, mutta käytännössä heti vaalien jälkeen Karjalan Maan katse siirtyi ulkopoliittikkaan. Sisäpoliittisesti viesti keskittyi kansakunnan yhdentymiseen. Esimerkiksi lehdessä kirjoitetaan 7.10.1939, että ”nykyisenä ajankohtana ei mikään hallitus voi ajatella vanhoja poliittisia vastustajiaan”. Suursota vei lehden huomion muualle.

³⁹⁰ Karjalan Maa 13.5.1939.

³⁹¹ Karjalan Maa 13.5.1939.

³⁹² Karjalan Maa 13.6.1939; Karjalan Maa 17.6.1939.

5. Johtopäätökset

Karjalan Maa vastusti äärioikeiston toimintaa heti 1930-luvun alusta lähtien. Eri järjestöihin lehti suhtautui eri tavalla. Vapaussodan Rintamies Liittoon ja Akateemiseen Karjala-Seuraan lehti suhtautui aluksi positiivisesti, mutta Mäntsälän kapinan jälkeen lehden kanta muuttui negatiivisemmaksi kyseisiä järjestöjä kohtaan. Lapuan liikettä vastaan taas Karjalan Maa suhtautui jo alkuvuodesta 1930 negatiivisesti. Lehdessä irtisanouduttiin Työn Ääni kirjapainon hajottamisesta. Poliittinen väkivalta muun muassa kyyditysten suhteen tuomittiin myös täysin. Talonpoikaismarssi tuomittiin turhana pelotteluna demokraattisessa valtiossa. Ståhlbergin kyydityksen jälkeen lehden retoriikkaa muuttui entistä enemmän liikettä vastaan ja lehdessä kannustettiin niin omia puoluetovereita kuin muita porvareita vastustamaan Lapuan liikkeen toimintaa.

Karjalan Maa suhtautuminen Lapuan liikkeen sen alkuajoista oli siis erilainen kuin Maalaisliiton, joka seurasi passiivisesti aluksi liikkeen toimintaa. Karjalan Maa oli siis poikkeuksellinen porvarillinen lehti, koska se vastusti heti Lapuan liikkeen toimintaa. Sama suhtautuminen näkyi myös suhteessa Mäntsälän kapinaan vuonna 1932. Karjalan Maa halusi kovempia tuomioita kapinaan osallistuneille ja heidän ”puhdistamista” suojeluskunnista ja armeijasta. Porvariston suhtautuminen asiaan mukaan lukien Maalaisliiton, oli passiivisempi. Karjalan Maa vertasi usein Lapuan liikettä ja myöhemmin Isänmaallista Kansanliikettä eurooppalaisiin fasistisiin järjestöihin.

Syy, jonka vuoksi Karjalan Maan suhtautui eri tavalla Lapuan liikettä kohtaan verrattuna muihin porvareihin voi olla maantieteellinen. Karjalan alueella ja Pohjois-Karjalassa Lapuan liikkeen vaikutusvalta ja toiminta oli vähäistä. Koska liikkeellä ei ollut Pohjois-Karjalassa vaikutusvaltaa, sitä vastaan pystyttiin olemaan avoimemmin. Esimerkiksi lehdessä julkaistiin 26.6.1930 karjalaisten edustajan kirjoitus maakuntakokouksesta, jossa karjalan edustajat vastustivat talonpoikaismarssia ja eivät allekirjoittaneet kokouksen loppuratkaisua, joka olisi antanut vapaat kädet lapualaisille päättää asioista. Ainoastaan Karjalan edustajat eivät allekirjoittaneet sopimusta. Karjalan Maa oli myös Maalaisliiton vasemmistosiiven lehti, joka uskalsi olla monissa asioissa eri mieltä kuin puolue.

Kommunismiin lehti suhtautui vuosina 1930-1932 samaan tapaan kuin monet porvarilliset tahot. Se vastusti kommunismia ja oli sen kieltämisen kannalla. Toisaalta Karjalan Maassa haluttiin, että kommunismi kiellettäisiin vain niin sanotuin laillisin keinoin, lainsäädännöllä. Lehti vastusti kaikkea poliittista väkivaltaa kyydityksistä pahoinpitelyihin ja kehotti omia lukijoitaan malttiin. Valtiovalta suojelisi kansalaisia kommunistien toiminnalta, joten omankädenoikeutta ei tarvittaisi. Lehdessä seurattiin niin eduskunnassa kuin ulkoparlamentaarisisa järjestöissä kommunistien tekemisiä. Erityisen huolestuneita lehdessä oltiin juuri kommunistien ulkoparlamentaarisisista toimista muun

muassa nuorisjärjestöissä ja erilaisissa maanalaisissa järjestöissä. Niin sanottujen kommunistilakien läpimenon jälkeen lehdessä kirjoitettiin hyvin vähän kommunismista ja mielenkiinto siirtyi Lapuan liikkeen toimintaan. Kommunistilait otettiin ilolla vastaan lehdessä.

Punamultahallitusyhteistyöstä Karjalan Maan kanta muuttuu kirjoituksissa selvästi vuodesta 1936 tultaessa vuoteen 1939. Punamultayhteistyöstä julkaistiin joitakin positiivisia kirjoituksia vuonna 1936 ja alkuvuonna 1937, mutta yleisesti lehden kanta oli maltillinen. Maalaisliiton mentyä punamultahallitukseen Karjalan Maa joutui selittämään ratkaisua lukijoilleen ja lehden toimittajat näyttivät olleen itsekin hieman yllättyneitä. Hallituksen kokoonpano ei miellyttänyt lehteä, vaikka porvareilla olikin enemmistö. Toisaalta lehdessä oltiin tyytyväisiä siihen, että hallituksen takana oli laaja enemmistö eduskunnassa. Samalla Karjalan Maan mukaan oli hyvä, että vanha tabu, jonka mukaan vasemmisto ja porvaristo eivät voineet tehdä hallitusyhteistyötä murtui.

Ajan kuluessa Karjalan Maa suhtautui yhä enemmän positiivisesti punamultayhteistyöhön ja siitä seuranneisiin saavutuksiin. Lehden mielestä esimerkiksi kielikysymys, budjetit, armeijan hankinnat sekä maatalousasiat punamultahallitus hoiti todella hyvin. Lehdessä julkaistiin useita kirjoituksia, joissa keuhuttiin sosiaalidemokraattien poliittista muutosta lähemmäksi keskustaporvaristoa. Vuodesta 1938 lähtien Karjalan Maan kirjoitukset punamultayhteistyöstä olivat lähestulkoon kaikki positiivisia. Vuoden 1939 vaaleissa Karjalan Maa käytti jopa punamultayhteistyön saavutuksia vaaliaseena. Pikkuhiljaa myös porvarillisessa Karjalan Maassa suhtautuminen sisällissotaan alkoi muuttua ja punamultayhteistyötä pidettiin yhtenä tekijänä vanhojen ”haavojen” paranemisessa. Lehdessä käytettiin jopa termiä ”maalaisliittolainen suurpolitiikka”, jolla kuvattiin suomalaisten yhdentymistä ja varsinkin sitä, että vasemmisto otettiin mukaan päätöksentekoon.

Retorisia keinoja käytettiin runsaasti erilaisissa kirjoituksissa Karjalan Maassa. Kuitenkin selvästi tiettyjä retorisia keinoja suosittiin ja käytettiin usein. Tällaisia retorisia keinoja olivat muun muassa ääri-ilmaisut, kolmen listat, metaforat, havainnolliset esimerkit, kategorisointi, puhujakategoriolla oikeuttaminen, numeraalinen- ja ei numeraalinen määrällistäminen. ja konsensus. Useasti samoissa kirjoituksissa käytettiin monia retorisia keinoja samaan aikaan. Esimerkiksi kuvatessa Lapuan liikkeen toimintaa lehden kirjoituksissa voitiin käyttää kolmen listaa, ääri-ilmaisua ja havainnollisia esimerkkejä kuvatessa minkälaista poliittista väkivaltaa tehtiin ja lopuksi me konsensusta, jolla esitettiin, että esimerkiksi ”me pohjoiskarjalaiset” emme toimi tällä tavoin.

Puhujakategoriolla oikeuttamisessa lehdessä käytettiin tunnettujen henkilöiden puheenvuoroja parantamaan omia argumentteja. Näistä suosituin ja käytetyin oli ehdottomasti Kyösti Kallio. Kategorisoinnissa taas jaottelu oikeistoon, vasemmistoon, porvaristoon ja sosialisteihin oli yleistä.

Mainittakoon vielä se, että joitakin retorisia keinoja käytettiin hyvin vähän. Esimerkiksi liittoutumisasteen säätelyä sekä omista intresseistä etäännyttämistä ei käytetty paljoa. Liittoutumisasteen säätelyn vähäisyys johtui mitä luultavimmin siitä, että Karjalan Maa oli poliittinen lehti, joten siinä harvoin käytettiin neutraalia tapaa kirjoittaa, vaan kirjoittajat toivat lähestulkoon aina esille omat mielipiteensä.

Lyhenteet

AKS = Akateeminen Karjala-Seura

IKL = Isänmaallinen Kansanliike

ILP = Isänmaan ja Lain Puolesta

MP = Maanviljelijäin Puolue

RKP = Suomen Ruotsalainen Kansanpuolue

SDP = Sosiaalidemokraattinen Puolue

SKP = Suomen Kommunistinen Puolue

SPP = Suomen Pienviljelijäin Puolue

SSTP = Suomen Sosialistinen Työväenpuolue

STP = Suomen Työväenpuolue

STPV = Sosialistinen Työväen ja Pienviljelijöiden Vaalijärjestö

VRL= Vapaussodan Rintamamiesten Liitto

Lähteet ja tutkimuskirjallisuus

Lehdet

Karjalan maa 1930-1932 & 1936-1939.

Internet

Karjalan Maa haudattiin haikein mielin. 28.4.2011, Yle. <https://yle.fi/uutiset/3-5349927> luettu 14.5.2019.

Tutkimuskirjallisuus

Alasuutari, Pertti 1999. Laadullinen tutkimus. Osuuskunta Vastapaino, Tampere.

Borg, Olavi 1965. Suomen puolueet ja puolueohjelmat 1880-1964. Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo.

Fairclough, Norman 1997. Miten media puhuu. Suomentajat Virpi Blom & Kaarina Hazard. Vastapaino, Tampere.

Hakalehto, Ilkka 1973. Väinö Tanner taipumaton tie. Kirjayhtymä, Helsinki.

Hakalehto, Ilkka 1993. Itsenäisyys vaarassa: kamppailu Suomesta 1917 vallankumouksesta 1990-luvun eurohuumaan. Karprint, Huhmari.

Hentilä, Seppo 2009. Itsenäistymisestä jatkosodan päättymiseen 1917-1944. Teoksessa Suomen poliittinen historia 1809-2009 toim. Jussila Osmo & Hentilä Seppo & Nevakivi Jukka. WSOY, Helsinki.

Hentilä, Seppo 2018. Pitkät varjot – Muistamisen historia ja politiikka. Kustannusosakeyhtiö Siltala, Helsinki.

Hyvämäki, Lauri 1964. Kommunismivastaisen lainsäädännön synty ja lapuanliike. Teoksessa Kaksi vuosikymmentä Suomen sisäpolitiikka 1919-1939, toim. Matti J. Castrén & Jutikkala Eino & Tommila Päiviö. Werner Söderström osakeyhtiö, Helsinki.

Hyvämäki, Lauri 1971. Sinistä ja mustaa: tutkielmia Suomen oikeistoradikalismista. Otava, Helsinki.

Hölttä, Outi 1982. Suomen puolueiden organisaatiot vuosina 1918-39. Turun yliopisto, Turku.

- Jokinen, Arja 2016. Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. Teoksessa Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö, toim. Jokinen Arja & Juhila Kirsi & Suoninen Eero. Vastapaino, Tampere.
- Jokinen, Arja 1999. Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. Teoksessa Diskurssianalyysi liikkeessä, toim. Jokinen Arja & Juhila Kirsi & Suoninen Eero. Vastapaino, Tampere.
- Jutikkala, Eino 1977. Tasavallan perustamisesta Talvisotaan. Teoksessa Suomen Poliittinen historia 1809- 1975, toim. Rasila Viljo, Jutikkala, Eino, Kulha K. Keijo. Werner Söderström Osakeyhtiö, Porvoo.
- Juvonen, Jaana 2006. Sanomalehtien Pontimena Suomalaisuusliike ja maaseutuhenki. Teoksessa Maakunnan synty – Pohjois-Karjalan historia 1809-1939, toim. Katajala Kimmo & Juvonen Jaana. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki.
- Kuusi, Matti & Alapuro, Risto & Klinge, Matti 1977. Maailmankuvan muutos tutkimuskohteena. Otava, Keuruu.
- Lackman, Matti 1985. Taistelu talonpojasta – Suomen kommunistisen puolueen suhde talonpoikaiskysymykseen ja talonpoikaisliikkeisiin 1918-1919.
- Mylly, Juhani 1989. Maalaisliitto 1918-1939 – Maalaisliitto-Keskustapuolueen historia 2. Tamprint Helsinki, Aamulehti-yhtymä Oy, Helsinki.
- Nousiainen, Jaakko 1985. Suomen presidentit valtiollisina johtajina. Werner Söderström osakeyhtiö, Porvoo-Helsinki-Juva.
- Nygård, Toivo 1982. Suomalainen äärioikeisto maailmansotien välillä: ideologiset juuret, järjestöllinen perusta ja toimintamuodot. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä.
- Nygård, Toivo & Salokangas, Raimo 1987. Suomen lehdistön historia 2 – Sanomalehdistö suurlakosta talvisotaan. Kustannuskiila Oy, Kuopio.
- Pirilä, Veikko 1957. 40-vuotta Pohjois-Karjalan hyväksi: katsaus Karjalan Maan vaiheisiin. Kirjapaino osakeyhtiö Maakunta, Joensuu.
- Punntila, L.A 1982. Suomen poliittinen historia. Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu.
- Rantala, Onni 1970. Suomen poliittiset alueet 1: Poliittisten aatteiden levinneisyys 1907-1958. Turun yliopisto, Turku.

- Rantala, Onni 1971. Eduskuntavaalien tulokset. Teoksessa Suomen kansanedustuslaitoksen historia. Eduskunnan historiakomitea, Helsinki.
- Rentola, Kimmo 1994. Kenen joukoissa seisot? - suomalainen kommunismi ja sota 1937-1945. WSOY, Helsinki.
- Saarela, Tauno 2008. Suomalainen kommunismi ja vallankumous 1923-1930. Suomalainen kirjallisuuden seura, Helsinki.
- Salervo, Olavi (et.al) 1971. Suomen kansanedustuslaitoksen historia 9. Eduskunnan historiakomitea, Helsinki.
- Siironen, Miika 2017. Mustan lipun alla: Elias Simojoen elämä ja utopia.
- Siironen, Miika 2012. Valkoiset: Vapaussodan perintö. Vastapaino Oy, Tampere.
- Siltala, Juha 1985. Lapuan Liike ja kyyditykset 1930. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki.
- Silvennoinen, Oula & Marko, Tikka & Roselius, Aapo 2016. Suomalaiset fasisitit: mustan sarastuksen aiuet. WSOY, Helsinki.
- Soikkanen, Hannu 1975. Kohti kansan valtaa 1. 1899-1937. Suomen sosiaalidemokraattinen puolue 75 vuotta. Oy kirjapaino ab, Vaasa.
- Soikkanen, Hannu 1987. Kohti kansan valtaa 2. Kirjapaino Koliprint Oy, Joensuu.
- Soikkanen, Timo 1984. Kansallinen eheytyminen – myytti vai todellisuus? Ulko- ja sisäpolitiikan linjat ja vuorovaikutus Suomessa vuosina 1933-1939. WSOY, Juva.
- Tepora, Tuomas & Roselius, Aapo (toim.) 2018. Rikki revitty maa – Suomen sisällissodan kokemukset ja perintö. Gaudeamus, Helsinki.
- Tommila, Päiviö & Salokangas, Raimo 1998. Sanomia kaikille – Suomen lehdistön historia. Oy Edita Ab, Helsinki.
- Uola, Mikko 2006. Parlamentaarisesta demokratian haastajat 1920- ja 1930-luvuilla. Teoksessa Kansanvalta koetuksella, toim. Vares, Vesa & Uola Mikko & Majander Mikko. Edita Prima Oy, Helsinki.
- Uola, Mikko 1982. Sinimusta veljeskunta: isänmaallinen kansanliike 1932-1944. Otava, Helsinki.
- Tarkiainen, Tuttu 1970. Eduskunnan Valitseminen 1907–1963. Teoksessa Suomen kansanedustuslaitoksen historia. Eduskunnan historiakomitea, Helsinki.

Tommila, Päiviö & Ekman-Salokangas, Ulla & Eeva-Liisa, Aalto & Raimo Salokangas 1988. Suomen lehdistön historia 5 – Hakuteos Aamulehti- Kotka Nyheter: sanoma- ja paikallislehdistö 1771-1985. Kustannuskiila Oy, Kuopio.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.

Vares, Vesa 2007. Kokoomus ja demokratian kriisi. 1929-1939. Teoksessa Suomalaiskansallinen Kokoomus: Osa 2 Kansallisen kokoomuspuolueen historia 1929-1944. Edita, Helsinki.

Ylikangas, Heikki 2007. Suomen historian solmukohdat. WSOY, Helsinki.